

A BUDAPEST FŐVÁROS XIII. KERÜLET
EGYESÍTETT ÓVODA
NAPRAFORGÓ TAGÓVODÁJÁNAK
SZAKMAI MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓJA

Készítette:

A Napraforgó Tagóvoda Nevelőtestülete

Módosítva: 2018.

A Napraforgó Tagóvoda sajátosságait barna színnel jelöltük.

Tartalomjegyzék

1. HELYZETKÉP	6
1.1 AZ INTÉZMÉNY ADATAI	6
1.2 AZ EGYESÍTETT ÓVODA BEMUTATÁSA	7
1.3 AZ EGYESÍTETT ÓVODA SAJÁTOS CÉLJAI	8
2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	9
2.1 NEVELÉSFILOZÓFIÁNK	9
2.2 GYERMEKKÉPÜNK	10
2.3 ÓVODAKÉPÜNK	10
A NAPRAFORGÓ TAGÓVODA ÓVODAKÉPE	10
2.4 PEDAGÓGIAI ELVEINK	11
2.5 NEVELÉSI CÉLUNK	11
2.6 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEINK	12
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	13
3.1 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	13
AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	15
3.2 AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGINEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	18
3.3 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	22
3.3.1 Az anyanyelvi kommunikációs nevelés	22
3.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés	27
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	31
4.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK	31
4.2 TÁRGYI FELTÉTELEK. A PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK	32
4.3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	33
4.3.1 Hetirend	34
4.3.2 Napirend	35
HETIREND	36
Udvari játékok, levegőzés, séta	38
4.4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	38
4.4.1 Az óvoda és a család kapcsolata	39
4.4.2 Kapcsolat a társintézményekkel	42
4.4.2.1 Kapcsolat a bölcsődékkal	42
4.4.2.2 Kapcsolat az iskolával	42
4.4.2.3 Kapcsolat a közművelődési intézményekkel	44
4.4.2.4 Kapcsolat az egészségügyi intézményekkel, a XIII. ker. Önkormányzat Szociális és Köznevelési Osztályával	44
4.4.2.5 Kapcsolat a közoktatás-irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel	45
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	46
5.1 A JÁTÉK	46
JÁTÉKFAJTÁK	48
5.2 MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	49
5.3 A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	52
5.3.1 Művészeti nevelés	56
5.3.1.1 Verselés, mesélés	56
5.3.1.2 Ének, zene, énekesjáték, gyermektánc	59
5.3.1.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	62
5.3.2 Mozgás, edzés, szervezett mozgás	64
5.3.3 A külső világ tevékeny megismerésére nevelés	68
5.3.3.1 A környezet megismerésére nevelés	69
5.3.3.2 A matematikai nevelés	73

6. INTEGRÁCIÓ , KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK.....	75
6.1 RÉSZKÉPESSÉG-ZAVAROK	76
A fejlesztőpedagógus feladatai	77
6.2.1 Sérülésspecifikus feladatok szakfejlesztéssel	80
6.2.1.1 Magatartászavaros gyermek	80
6.2.1.2 Mozgásban akadályozott gyermek.....	80
6.2.1.3 Látássérült gyermek	80
6.2.1.4 Hallássérült gyermek	80
6.2.1.5 Enyhe értelmi fogyatékos gyermek	80
6.2.1.6 Akadályozott beszédfejlődésű gyermek.....	81
6.2.1.7 Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.....	81
6.2.2 Az integrált óvodai nevelés előnyei.....	81
6.3 A NEMZETISÉGI FELADATOK.....	82
6.4 MIGRÁCIÓ.....	82
6.5 TEHETSÉGGONDOZÁS	83
7. GYERMEKVÉDELEMI FELADATOK.....	84
8. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS, ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	88
Feladatunk	90
Tartalom.....	90
9. PEDAGÓGIAI DOKUMENTÁCIÓ	90
10. ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK.....	93

„Az a mód, ahogyan egy társadalom a gyerekeket kezeli, nemcsak törődésének és együttműködésének fokát jelzi, hanem jól tükrözi az adott társadalom igazságérzetét, jövő iránti elkötelezettségét, valamint azt is, mennyire fontos számára az eljövendő generációk emberi feltételeinek javítása.”

(Javier Peres de Cuellar ENSZ főtitkár)

A XIII. kerület a főváros egyik legdinamikusabban fejlődő városrésze. A tervszerű és tudatos oktatáspolitikai eredményeként jól működő intézményhálózatban a szülői igényeket kielégítő, kiszámítható és tervezhető minőségi közszolgáltatás valósul meg.

Programunkban a közös értékek megfogalmazása egységet teremt pedagógiai szemléletünkben, az egyes tagóvodák helyi sajátosságaiból adódó egyéni arculat megjelenítése színesebbé, változatosabbá teszi intézményünk egészét.

Tagóvodánk rövid bemutatása

A Napraforgó Tagóvoda a XIII. kerület dinamikusan fejlődő, barátságos környezetében található. Intézményünk több évtizedes múltra tekint vissza, mely hat jól felszerelt, szépen berendezett, hangulatos csoportszobával, tornaszobával, só-szobával és nagy, jól felszerelt udvarral várja minden évben régi és új óvodásait.

Munkánkat az Egyesített Óvoda Pedagógiai Programján belül, Szakmai Útmutónk alapján végezzük. Arra törekszünk, hogy a hozzánk járó gyermekek szeressék óvodánkat, és legyen számukra az itt töltött idő, az önfeledt élményekben gazdag gyermekkor és a kreatív játék időszaka.

Célunk a családi nevelés kiegészítőjeként, folytatásaként, segítőjeként, az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad kibontakoztatása, és az egészséges fejlődéshez szükséges, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkör kialakítása. Élményekben gazdag mindennapok megteremtésével, a családi, biztonságos környezet kialakításával, a gyermeki játék elsődlegességének hangsúlyozásával valósítjuk meg céljainkat.

Kiemelt figyelmet fordítunk az esélyteremtésre, egészséges életmódra nevelésre, testi nevelésre, mozgásra, az egyéni kompetenciák megfelelő alakítására. Élményekkel és egyéni tapasztalatok nyújtásával az egyéni képességek fejlesztésével valósítjuk meg a differenciált nevelést, és a tehetséggondozást. Az esélyteremtő és tehetségfejlesztő munkánkat fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus, és utazó gyógypedagógus segíti.

Az egészséges életmódra nevelés során kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges környezet kialakítására, a gyermekek fokozott edzésére, a napi rendszeres testmozgásra. A kerület által biztosított sportolási lehetőségeket, (úszás, labdás torna, birkózás) is felhasználjuk az e életszemlélet alakításához. Az egészséges táplálkozást fenntartói támogatással zöldség, gyümölcs kínálatával egészítjük ki. Az anyanyelvi, kommunikációs nevelés során szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek

képesek legyenek gondolataik közlésére, érzelmeik, kíváncsiságuk kifejezésére. Törekszünk a gyermekek szókincsének bővítésére, és önkifejezésre ösztönözzük őket. Kihasználjuk, hogy a gondolkodás és a nyelv ebben az életkorban egyszerre fejlődik, így a kommunikációs neveléssel fejlesztjük megismerő és értelmi képességeiket is. Tudatosan segítjük a gyermekek egyéni képességeinek, harmonikus, sokoldalú kibontakozását. Hangsúlyozzuk a játék, és mozgás fontosságát, mint a sikeres, eredményes személyiségfejlesztés eszközeit. Építünk a különböző gyermeki tulajdonságokra, mint kíváncsiság, önállóvá válás vágya, önkifejezés igénye, felfedezés, alkotás, megvalósítás vágya, tudásvágy, lehetőség szerint a családok bevonásával.

Az együtt töltött évek alatt a világ oly módon történő megismerését szeretnénk gyermekeink számára biztosítani, ahogy azt ők igénylik. Azoknak a képességeknek a kialakítását tartjuk fontosnak, amelyek birtokában gyermekeink magabiztosan léphetnek át, és sikeresek lehetnek majd az egyéni képességeiknek megfelelő iskolában.

Csoportjaink:

Az óvodánkban kialakult hagyományok őrzését, ápolását fontosnak tartjuk:

- Népmese világnapja
- Állatok világnapja
- Zene világnapja
- Napraforgó hét
- Játzódélután havi rendszerességgel a szülőkkel
- Egészség hét
- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Március 15.
- Víz világnapja
- Föd napja
- Húsvét
- Madarak és fák napja
- Anyák napja
- Gyereknapi
- Búcsúdélután
- Iskolába menők búcsúkirándulása

Elsődleges célunk, hogy a gyermekeknek örömet szerezzünk az ünneppel, ünnepélyekkel.

1. Helyzetkép

1.1 Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda
Címe: 1134 Budapest, Angyalföldi út 1.
Telefon/fax : 36 (1) 340-29-88
E-mail: egyesitettovoda@bp13.hu
Az intézmény fenntartója: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat
Címe: 1139 Budapest, Béke tér 1.

A tagóvoda neve: Budapest Főváros XIII. kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda Napraforgó Tagóvoda
Címe: 1135. Budapest, Petneházy utca.67-71
 / : **+36(1)3202578 vagy 0630 517 0857**
e-mail: napraforgo@ovoda.bp13.hu

Az Egyesített Óvoda világnézeti nevelés tekintetében semleges, egyetlen vallás vagy világnézet mellett sem elkötelezett.

Tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy gyermekük vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesülhessenek. Egyházi jogi személy a hit- és vallásoktatást az óvodában a szülők igénye alapján szervezheti, elkülönülve az óvodai foglalkozásoktól, az óvodai életrendet figyelembe véve.

Ingyenesen igénybe vehető szolgáltatások:

- a gyerekek óvodai nevelése, a gyerekek napközbeni ellátása
- óvodai foglalkozások
- logopédiai, dyslexia - megelőző foglalkozások
- a sajátos nevelési igényű gyerekek felzárkóztató foglalkozásai
- a gyerekek rendszeres egészségügyi felügyelete
- az óvoda létesítményeinek és eszközeinek használata a fenti szolgáltatások igénybeviteléhez.

Egyéb szolgáltatások:

Az óvodát fenntartó önkormányzat – évenként döntést hozva, meghatározott módon – többféle, a XIII. kerületi Önkormányzat által finanszírozott, a felhasználók számára térítésmentes lehetőséget biztosít a gyermekek fejlődésének további elősegítése érdekében:

- normál IQ-övezetbe tartozó, korrekciós beavatkozást igénylő (részképesség- gyengeségekkel küzdő) gyermekek fejlesztő támogatása
- az egészséges életmód, az edzettség elősegítése érdekében biztosított sporttevékenységek felkínálása a kerületünkben működő sportlétesítményekben.

Nevelési évenként - mérlegelve a szülői igényeket - **önköltséges szolgáltatásokkal** lehetőség nyílik olyan egyéb tanfolyamok szervezésére is, amelyek beilleszthetők az óvoda pedagógiai célkitűzéseibe. A szolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségét a jogszabályok előírásainak figyelembevételével alakítjuk ki évenkénti felülvizsgálattal.

A Napraforgó Tagóvoda önköltséges szolgáltatásai:

A szolgáltatás kiválasztásának elvei, szempontjai:

- preferált területek (sport, néptánc)

- a szolgáltatások befogadásában, szervezésében a szakmaiságot és a gyermekek mindenek felett álló érdekét képviseljük,
- az önköltséges szolgáltatásokat elsősorban nagycsoportos gyermekek számára szervezzük,
- kics csoportos gyermekek részvételét nem javasoljuk,
- egy gyermek maximum kétféle foglalkozáson vehet részt.

Ingyenesen igénybe vehető szolgáltatások

- a gyerekek óvodai nevelése, a gyerekek napközbeni ellátása
- óvodai foglalkozások
- logopédiai, dyslexia megelőző foglalkozások
- a sajátos nevelési igényű gyerekek felzárkóztató foglalkozásai
- a gyerekek rendszeres egészségügyi felügyelete
- az óvoda létesítményeinek és eszközeinek használata a fenti szolgáltatások igénybevételéhez

Egyéb szolgáltatások: az óvodát fenntartó önkormányzat, nevelési évenként meghatározott módon többféle ingyenes lehetőséget biztosít a gyermekek egészségfejlődése érdekében, a mindenkor érvényes házirendben foglaltak szerint. A foglalkozásokat külső helyszíneken szervezik, a közlekedés külön busszal vagy tömegközlekedéssel történik. A foglalkozások igénybevételét befolyásolja az évenkénti kínálat, a csoportba járó a gyermekek fejlettsége, a csoportban dolgozó óvónők döntése, a szülők véleménye.

Nevelési évenként a **szülők igénye szerinti szolgáltatásokkal** lehetőséget adunk olyan tanfolyamok szervezésére is, amelyek óvodánk pedagógiai szemléletébe illeszkednek. Ezeket a délutáni órákban, térítés ellenében biztosítjuk.

1.2 Az Egyesített Óvoda bemutatása

Az intézmény neve:	Bp. Főv. XIII. kerületi Önkormányzat Egyesített Óvoda
Székhelye:	1134 Budapest, Angyalföldi út 1.
A törzsóvoda neve:	Angyalkert
Székhelye:	1134 Budapest, Angyalföldi út 1.

Tagintézmények: Egyesített Óvoda

- **Ákombákom Tagóvodája** 1139 Budapest, Váci út 88-90.
- **Csicsergő Tagóvodája** 1131 Budapest, Gyöngyösi u. 65–71.
- **Csupa-Csoda Tagóvodája** 1133 Budapest, Hegedűs Gyula u. 123–125.
- **Futár Tagóvodája** 1131 Budapest, Futár u. 23–25.
- **Gyermekkert Tagóvodája** 1134 Budapest, Tüzér u. 62.
- **Gyöngyszem Tagóvodája** 1138 Budapest, Gyöngyösi sétány 5.
- **Hétszín Tagóvodája** 1133 Budapest, Gogol u. 32.

• Madarász Viktor Tagóvodája	1131 Budapest, Madarász Viktor u. 3.
• Mese Tagóvodája	1139 Budapest, Esküvő köz 4.
• Mesés kert Tagóvodája	1134 Budapest, Kassák Lajos u. 17.
• Napraforgó Tagóvodája	1135 Budapest, Petneházy u. 69–71.
• Napsugár Tagóvoda	1133 Budapest, Thurzó u. 6-8.
• Napsugár Tagóvodája	1133 Budapest, Thurzó u. 6–8.
• Pitypang Tagóvodája	1139 Budapest, Országbíró utca 10.
• Pöttyös Tagóvodája	1131 Budapest, Jász u. 145.
• Varázskarika Tagóvodája	1138 Budapest, Karikás F. u. 12.
• Vizafogó Tagóvodája	1138 Budapest, Vizafogó sétány 4.
• Zöld Ág Tagóvodája	1133 Budapest, Kárpát u. 25–27.

Az óvodai nevelés a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik.

A tagóvodák sajátos arculatának bemutatását a pedagógiai program 1. sz. melléklete tartalmazza. Az Egyesített Óvoda Pitypang Tagóvodájában kétnyelvű (angol-magyar) óvodai nevelés valósul meg. Ebben a Tagóvodában - az Egyesített Óvoda pedagógiai programjával összhangban - a nevelés kiegészül a MANÓ VILÁG programmal. A kétnyelvű óvodai nevelés programja bővül 2015 szeptemberétől - felmenő rendszerben - a Mesés kert Tagóvodában.

Az Egyesített Óvoda intézményeiben szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek integrált nevelését is ellátjuk.

A rászoruló családok számára a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény mellett a jövedelemtől függő mértékben lehetőség van önkormányzati támogatás igénybevételére.

Az Egyesített Óvoda óvodáiban a működési feltételek biztosítottak. Az épületek felújítása, korszerűsítése, karbantartása, állagmegóvása folyamatos, amelyhez hozzá járulnak az eredményes kerületi, fővárosi és EU-s pályázati források is.

1.3 Az Egyesített Óvoda sajátos céljai

- a tagóvodákban a legitim központi pedagógiai programban foglaltak megvalósulása, a nevelés hatékonyságának növekedése
- a tagóvodák sokszínű pedagógiai gyakorlatának megtartása és továbbfejlesztése
- az innovatív pedagógiai törekvések támogatása
- a szakmai kultúra és a pedagóguskompetenciák folyamatos fejlődése, különösen a differenciálpedagógia területén
- a kerületi óvodák közötti együttműködés erősítése, a „jó gyakorlat” terjesztése
- a működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételrendszer és erőforrások optimalizálása a munkakörülmények javításával.

A sajátos célokkal összefüggő feladataink

- az integrált nevelés személyi és tárgyi feltételeinek javítása
- a kerületünkben élő hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek óvodai felvételének (3. életévük betöltésétől történő) biztosítása
- a tagóvodák sajátos arculatának támogatása
- szakmai munkaközösségek működtetése, a szakmaközi kapcsolatok támogatása
- a pedagógiai kultúra fejlesztése érdekében – belső szakmai pályázatok kiírásával – az innováció ösztönzése, a „jó gyakorlatok” terjesztése
- pedagóguskompetenciát fejlesztő, a pedagógusok igényéből fakadó továbbképzések és tanfolyamok szervezése.

- **Az Egyesített Óvoda működését akkor tekintjük eredményesnek, ha**
  - megvalósulnak azok a célkitűzések, amelyeket a központi pedagógiai program deklará
  - a gyermekek számára az óvoda pozitív élmény, az örömforrás színtere
  - a tagóvodák együttműködnek a kerületi óvodás gyermekek ellátásában, magas színvonalú óvodai nevelést valósítanak meg
  - az intézmény elvi egységgel, ugyanakkor színes arculattal elégíti ki a szülői óvodáztatási igényeket, a fenntartói elvárásokat
  - megteremti az intézmény saját hagyományait, az innováció, a szakmai kiteljesedés, a pályakarrier motivációs eszközeit
  - az intézmény működése, a nevelés feltételei az optimális felé haladnak
- a kerületünkben élő hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek 3 éves kortól rendszeresen óvodába járnak.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1 Nevelésfilozófiánk

Nevelésfilozófiánkat meghatározza az a szemlélet, hogy a gyermek nevelése a család joga és kötelessége, melyben az óvoda sajátos eszközeivel kiegészítő szerepet tölt be. Óvodai nevelésünk a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira támaszkodik.

Tiszteletben tartjuk a gyermekeket megillető jogokat. A gyermeki személyiség kibontakoztatására, a testi, lelki, szociális szükségletek kielégítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést az óvodai neveléshez.

Pedagógiai hitvallásunkban a fejlődés alapja a féltő, óvó, gondoskodó szeretet, stabil biztonság, differenciált, személyre szóló bánásmód. Az óvodás gyermek alapvető tevékenysége a játék, élményeit, tapasztalatait ezen keresztül éli meg, általa fejlődnek képességei, bővülnek ismeretei. Az óvodában komplex nevelés folyik, építünk a gyermeki aktivitásra, kíváncsiságra, kreativitásra. A társadalmi együttélés normáinak alapjait rakjuk le sokszínű együttes tevékenységekkel és követhető viselkedésmintákkal.

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelmekben, gazdag környezetben az egyéni érdeklődésre alapozva támogatjuk a gyermekek fejlődését. Arra törekszünk, hogy a gyermekek egyéni készségei, képességei kibontakozhassanak, érzelmileg, erkölcsileg és értelmileg gazdagodjanak. A sokféleség gazdagítja a közösséget, az inkluzív-, az integrált-, a multikulturális nevelést támogató szemléletet képviseljük.

2.2 Gyermekképünk

A kisgyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a kisgyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Az óvodáskorú gyermek aktív befogadója a világnak. Kíváncsi, érdeklődő az őt körülvevő világ és a társai iránt. Felfedez, kérdez – felel, megfigyel, kipróbál, és folyamatosan tapasztal.

A Napraforgó Tagóvoda gyermekképe igazodik az Egyesített Óvoda és tagóvodánk nevelési céljaihoz, feladatainkhoz.

A kisgyermek önálló személyiség. Az óvodába lépése pillanatától igényeinek és szükségleteinek megfelelően élje mindennapi életét. Érdeklődéssel, cselekvő, tevékeny, ismereteket befogadó és nyújtó magatartásával vegyen részt az óvodai közösség életében.

Gyermekeink társas kapcsolatait a türelem, megértés, és a másság elfogadása jellemezze.

Úgy gondoljuk, ha a gyermek személyiségét, önálló gondolkodását hagyjuk kibontakozni, példamutatással, törődéssel, gondoskodással segítjük őket az élet dolgaiban, az óvodai

tevékenységek és tevékenykedtetések által tapasztalatok birtokába juttatjuk Őket, akkor a későbbiekben képesek lesznek önállóan megvalósítani saját elképzeléseiket.

2.3 Óvodaképünk

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő
- szociális
- nevelő-személyiségfejlesztő.

Az óvoda funkciói teljesítésével segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú. Gondoskodunk:

- az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges tárgyi és személyi környezetről
- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról
- a gyermek személyiségfejlődését, életkor specifikus és egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását segítő pedagógiai hatások, műveltségterületek közvetítéséről.

A Napraforgó Tagóvoda Óvodaképe

Modern, megújulásra kész, elismert szolgáltatást nyújtó intézménnyé szeretnénk válni, ahol biztosítjuk az esélyegyenlőséget, ugyanakkor az egyéni igényeket is figyelembe vesszük.

Óvodánk tárgyi és személyi feltételei biztosítják a hozzánk járó óvodás gyermek harmonikus személyiségfejlődését.

A csoportszobák tiszták, világosak, hangulatuk tükrözi az ott dolgozó óvodapedagógusok egyéniségét, kreativitását, és igényüket arra, hogy esztétikus, otthonos környezetet varázsoljanak gyermekeink köré.

Az óvodánkban dolgozó pedagógusok jól képzettek, megújulásra képesek, nyitottak az új dolgokra, legyen az akár hagyományteremtés, pedagógiai módszerek kipróbálása, új eszközök alkalmazása. Az óvodai nevelés alapértékei, a szülői ház, a család érték- és normarendszerével karöltve, egymást kiegészítve adódnak át, elsősorban példaadással, modell értékű egyéniség és tevékenység segítségével.

2.4 Pedagógiai elveink

- A gyermekek mindenekfelett álló érdekét képviseljük
- A gyermeki személyiség iránt tiszteletet, bizalmat, elfogadást, szeretetet és megbecsülést tanúsítunk, biztosítjuk a különleges védelmet és gondoskodást, a különbözőség elfogadását
- A gyermeket a béke, az emberi méltóság, a türelmesség, a szabadság, az egyenlőség, a szolidaritás szellemében neveljük
- A hátrányos megkülönböztetés minden formáját elutasítjuk
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat a gyermek személyiségéhez igazítjuk
- Elkötelezettséget, igényességet, kulturált stílust képviselünk és várunk el minden munkatársunktól
- Korrekt, partneri együttműködésre törekszünk a szülőkkal, a nevelésben résztvevőkkel.

Tagóvodánk pedagógiai elvei

- az egyéni arculat megteremtésekor építünk hagyományainkra, támaszkodunk a családi nevelésre, a szülői és partneri igényekre. tiszteletben tartjuk a gyermekeket és jogaikat
- teret engedünk alapvető igényüknek a játéknak kielégítésére
- megteremtjük a feltételeit, hogy gyermekeink lehetőséget kapjanak egészséges, biztonságos környezetben, egyéni ütemben a harmonikus és sokoldalú fejlődéshez

2.5 Nevelési célunk

Óvodai nevelésünk célja az óvodáskorú gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének, érési jellemzőinek szem előtt tartásával:

- a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének támogatása
- az egészséges életvitellel és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozása a gyermekekben
- a kiemelt figyelmet igénylő:
  - lassabban fejlődő, lemaradó, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű,
  - beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdő, speciális nevelési
  - igényű gyermekek fejlesztése, integrált nevelése, esélyegyenlőségük
  - biztosítása
- kiemelkedő képességű gyermekek speciális szükségleteinek megismerése, a
  - tehetség kibontakozásának elősegítése
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei részére az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének biztosítása, társadalmi integrációjuk elősegítése, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelme.

A Napraforgó tagóvoda nevelési céljai:

- óvodába lépéstől a tankötelezettség kezdetéig - a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, az életkorra jellemző tulajdonságainak kibontakoztatása és megerősítése,
- szeretetteljes, a gyermekek érdekeit, képességeit, egyéni igényeit szem előtt tartó óvodai nevelés megvalósítása,
- a testi, szociális és értelmi képességek, tudatos alakítása a sikeres iskolai beilleszkedés és teljesítmény érdekében,
- szívesen kommunikáló, a környezetében jól eligazodó, érzelmekben gazdag, segítőkész gyermekek nevelése,
- optimista szemléletű, a természeti környezetet és a közvetlen környezetüket szerető, védő gyermeki magatartás kialakítása,
- a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyerekeket elfogadó, természetesen kezelő, segítő magatartás kialakítása,
- az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint, a gyerekeket megillető jogok maximális érvényesítése,
- demokratikus és humanista elvek alkalmazása,
- egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés,
- partneri, korrekt együttműködés a szülőkkel, a nevelésben jelenlévő egyéb résztvevőkkel,
- elkötelezettség minden munkatársunk részéről,
- meghitt, szereteten alapuló nevelői attitűd érvényesítése,

- hátrányos megkülönböztetés tilalma,
- esélyegyenlőség biztosítása,
- a gyerekek mindenk felett álló érdekeinek figyelembevétele.

2.6 Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink:

- **testi – lelki egészség elve** Távlati célunk: annak tudatosítása, hogy az egészség érték, tenni kell érte
- **társas készségek fejlesztésének elve** Távlati célunk: gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása; a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok megfelelő kezelésére irányuló tapasztalatok elsajátítása
- **rendszerszemléletre nevelés elve** Távlati célunk: képessé tenni a gyermekeket arra, hogy a megszerzett, ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra
- **a természet és társadalom harmóniájának elve** Távlati célunk: a természet, az épített és társadalmi környezet (benne az ember) harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer (értelmi, érzelmi, erkölcsi, esztétikai) megalapozása
- **fenntarthatóság elve** Távlati célunk: a jövőre, fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdök, a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformák kialakítása
- **hitelesség elve** Célunk és feladatunk: az intézmény minden dolgozója személyes magatartásával törekedjen a komplex testi – lelki – szociális értékek megteremtésére és azok védelmére.

Tagóvodánk sajátos nevelési céljai:

Nevelőmunkánk során célunk, hogy tartalmas és örömteli óvodáséletet biztosítsunk gyermekeinknek, és a családokkal együttműködve, a családi nevelés kiegészítőjeként, az óvodáskorú gyermekekből, a világra rácsodálkozni tudó, harmonikus személyiséget neveljünk, és megalapozzuk a tanuláshoz szükséges készségek és képességek sokaságát.

- A tanulási zavarok prevenciójával a fejlesztő pedagógiai módszerek széleskörű alkalmazásával, egyénre szabott korrekciós fejlesztéssel a tanulás megkezdéséhez való képességek alakítása.
- A gyermekek szocializációs képességeinek differenciált fejlesztése, érzelmi világának gazdagítása.
- Az elfogadott társadalmi normák közvetítése.
- Sokszínű, változatos tevékenységekben, élményekben gazdag óvodai élet megteremtése.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai:

1. Az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása
2. Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.7 Az egészséges életmód alakítása

Magába foglalja a

- a szomatikus
- a mentális
- és a szociális nevelést.

Célunk

- kiegyensúlyozott, egészséges gyermekek nevelése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés, szokásainak alakítása, belső igényre fejlesztése.

Távlati célunk, hogy felnőtt életükben váljanak képessé egészséges, harmonikus életvitel kialakítására, életmódjukra vonatkozóan helyes döntések meghozatalára, konfliktusaik, problémáik megfelelő kezelésére.

Feladatunk

- a gyermekek szükségleteinek kielégítése, egészségük, testi, lelki, mentálhigiéniai és szociális fejlődésük elősegítése
- hiteles, követésre méltó, modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása (pl. személyi és környezet higiénia, pozitív személyiségjegyek, egészséges életvitel, kulturált beszéd és viselkedés stílus stb.)
- az egészséges életvitel igényének kialakítása, a rendszeres fogmosás feltételeinek megteremtése
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- a gyermekek fejlődése és jó közérzetük megteremtése érdekében a gyermekekkel foglalkozó felnőttek ismerjék meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, esetleges ellenérzését bizonyos ételekkel szemben. Nagy tapintattal segítsék, szoktassák őket a kívánt táplálkozási elvárásokhoz
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges stresszmentes, biztonságos környezet megteremtése
- a gyermekek környezetében csak annyi tisztítószer és egyéb vegyszer alkalmazása, amennyi feltétlenül szükséges
- környezetbarát tisztítószerek előtérbe helyezése a környezetre káros vegyszerekkel szemben
- egészségpropaganda alkalmazása (a szülők körében is), az „egészségesebb” választására való törekvés képességének fejlesztése
- a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése
- rendszeres, játékos tevékenységek szervezésével az egészségmegőrzés, az egészségvédelem biztosítása, a gyermekek életkori és egyéni adottságaihoz igazodó optimális edzettség elérése
- a speciális igényű gyerekek korrekciós testi, lelki nevelési feladatainak ellátása, a fejlődéshez szükséges feltételek megteremtése (speciális szakemberekkel, a szülőkkel együttműködve)
- balesetek megelőzésére, a környezeti veszélyek felismerésére történő nevelés

(kéességek kialakítása, pl. esés, testi épség védelmére szoktatás).

A környezeti (tárgyi és személyi) feltételek folyamatos javításával törekszünk az egészséges és biztonságos környezet megvalósítására. A csoportszoba berendezésénél ügyelünk arra, hogy elegendő természetes (ha szükséges mesterséges) fény áradjon a szobába, a fényvédő függönyök elhelyezése tegye lehetővé a szabad kilátást a „külvilágba”.

A bútorok mennyisége ne akadályozza a gyermekeket a közlekedésben, mozgásban, mérete alkalmazkodjon a gyermekek szükségleteihez, többségük mobilizálható legyen. Az alkalmazott dekoráció a gyermekek látókörébe essen, esztétikája formálja ízlésvilágukat.

A gyermekek igényeinek, a családból vagy a bölcsődéből hozott szokásainak ismerete a nevelésünk alapját képezi. Erősítjük, alakítjuk azokat a pozitív beállítódásokat, magatartásformákat, szokásokat, amelyek a kisgyermekek egészségi állapotát javítják

A feltételekhez alakított napi- és heti rend, a biztonságot és rendszert nyújtó életritmus kereteinek alakítása a gyermekek egészséges fejlődését szolgálja.

A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítésére, az igényes gondozására hangsúlyt fektetünk. Megismertetjük és gyakoroltatjuk az egészségvédő szokásokat, különös tekintettel a személyi higiénés szokásokra, ennek eredményeként képessé váljanak szükségleteik önálló kielégítésére.

Az önállóságot a fokozatosság és az egyéni bánásmód elvének megfelelően a bemutatás, gyakoroltatás, segítségnyújtás, ellenőrzés és értékelés módszereivel érjük el. A gyerekek tevékenységeit úgy szervezzük, hogy érvényesüljön a folyamatosság, és a várakozási idő a lehető legkevesebb legyen.

Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a kényelmes ruházat, a csoportban használatos, a sarkakat is tartó váltócipő a gyermekek egészségét védi, ehhez a szülők együttműködését igényeljük. A gyermekek ruháját jellel, névvel ellátott öltözőfiókban/szekrényben tároljuk.

A gyerekek ízlésében, étvágyában, táplálkozási szokásaiban megjelenő egyéni különbségeket a szülők segítségével megismerjük. Az ételek elfogyasztását nem kényszerítjük, de tapintatosan ösztönözzük a gyerekeket a megkóstolására. Az étvágyra pozitív hatása van a kellemes hangulatnak, az esztétikus környezetnek. Táplálékallergiás gyermek részére szakorvosi javaslat alapján összeállított étkezést biztosítunk. A gyermekek számára az egész nap folyamán lehetővé tesszük az ivóvíz fogyasztását (szükségletüknek megfelelően) a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Megismertetjük és gyakoroltatjuk a kulturált étkezés szokásait: a tiszta étkezést, a mennyiség önálló megítélését, az evőeszközök megfelelő használatát, az udvariassági szokásokat. Ebéd után saját fogmosó eszközeikkel tisztítják fogukat.

Gondoskodunk az életkorra jellemző, nagyfokú mozgásszükségletük kielégítésére szolgáló feltételekről (csoportban, tornaszobában, szabadban egyaránt). Fejlesztjük szép mozgásukat, testi képességeiket. A mozgáskoordináció fejlesztését segíti elő a mindennapos testnevelés is. A gyerekek mozgásszükségletének kielégítéséről kedvezőtlen időjárás esetében is gondoskodunk. A szabad levegőn való tartózkodásra minden évszakban biztosítunk elegendő időt. A sokféle udvari eszköz és az óvónők által kezdeményezett szervezett mozgásos játékok motiválnak az aktív mozgásra.

A napirendben az ebéd utáni pihenő nem jelent feltétlen alvást. A pihenés hangulati feltételeit is megteremtve (esztétikus rendben elhelyezett ágyak, pihenésre motiváló csendes, bensőséges hangulat) a kiszellőztetett csoportszobában a gyermekeknek altatómesét mondunk, vagy/és éneket dúdolunk. Ha igénylik, személyes tárgyaikkal pihennek le. Általában egy órai nyugodt pihenés után a nem alvó gyerekek csendes tevékenységet folytathatnak, lehetőség szerint felkelhetnek.

A cseppfertőzés megelőzésére gyakori szellőztetést, fokozott személyi és környezeti higiéniát alkalmazunk. A betegségből visszatérő gyermeket különleges védelemmel óvjuk a visszaeséstől (megfelelő öltözet, fokozatos terhelés).

Ügyelünk arra, hogy a gyerekek leginkább a friss levegőn, kedvezőtlen időjárás esetén a zárt térben folyamatos levegőcsere biztosításával végezzék a mozgásos tevékenységeket. Fűtési időben a száraz levegő enyhítésére párologtatót használunk.

Nyáron a gyermekek fejét sapkával védjük az erős napsugárzás ártalmaitól, magas faktorú fényvédelemmel ellátott naptej használatát szorgalmazzuk.

A gyerekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezetet folyamatosan karban kell tartanunk és kontrollálnunk, hogy a szokások alakításához elegendő helyet, időt és megfelelő eszközt biztosítsunk. Magatartásunkkal helyes és követésre méltó modellt nyújtunk a gyerekeknek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére: a gyermek

- önállóan végzi személyes tisztálkodását
- testi szükségletei kielégítését szükség esetén késleltetni tudja
- önállóan öltözik, vetkőzik megfelelő sorrendben, korának megfelelő tempóban. Saját ruháját összehajtva elteszi a helyére
- a kulturált étkezés szokásait gyakorolja
- mozgása adottságának megfelelően harmonikus, összerendezett
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat
- életkorának megfelelően edzett.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés a kisgyermeknek olyan szükségletét elégíti ki, amely elősegíti – növekedését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához – személyiségének fejlődéséhez.

Az egészség óvodás korban – szomatikus, mentális, szociális – elégedettséget, harmóniát jelent.

Célunk

- Testileg, lelkiileg kiegyensúlyozott, a nyugodt élettempó felé törekvő, egészséges gyermek nevelése. A családok egészséges életvitelének, életmódbeli szokásainak befolyásolásával a gyermekek egészségének védelme.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása. A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése. **Arra törekszünk, hogy óvodásainknak nevelésünk által, legyen fogalmuk az egészséges táplálkozásról, és ennek fontosságáról.**
- A sajátos nevelési igényű, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének biztosítása fejlődéshez szükséges feltételek megteremtésével az igényekhez igazodó neveléssel.

Feladatunk:

- a gyermekek életkori sajátosságainak ismeretével, szükségleteik kielégítésének biztosítása, egészséges, testi, lelki fejlődésük elősegítése,
- a folyamatos napirend rugalmas alkalmazása, elegendő időt hagyva ezzel az egyes tevékenységekre,
- a gyermekek öntevékeny közreműködésének fejlesztése a saját magával, szükségleteivel kapcsolatos tevékenységek elvégzésénél,
- modell értékű felnőtt viselkedési minta közvetítése
- a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése,
- az óvoda udvar kialakításánál, a gyermekek testi szükségleteinek, mozgásigényének figyelembevétele,

- a gyermekek szervezetének edzése, alkalmazkodó képességének fejlesztése, ellenálló képességének fokozása
- a gyermekek mozgásfejlesztésének színesítése, természetes mozgáskedvének megőrzése, kellő mozgástér biztosítása, a szervezett mozgás és a mindennapos testnevelés feltételeinek megteremtése, új módszerek keresése,
- az egészséges életmód szokásainak rendszeres, következetes gyakorlása a környezet iránti
- pozitív érzelmi viszony, a környezettudatos szemlélet alakítása, az egészséges életvitel igényének kialakítása, fejlesztése, az egészséges életmód, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások megalapozása,
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges stressz mentes, biztonságos környezet megteremtése,
- balesetek megelőzésére, a környezeti veszélyek felismerésére történő nevelés (képessegek kialakítása, pl. esés, testi épség védelmére szoktatás),
- az óvoda épületének, udvarának általános tisztántartása, szépítése, virágosítása, rendszeres takarítása.

Az egészséges életmódra nevelés tartalma

Testápolás, tisztálkodás

A gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását szolgálja. A felnőtt és gyermek közötti meghitt kapcsolattal segítjük az önkiszolgáláshoz szükséges készségek elsajátítását (mosakodás, kéztörölés, fogmosás, fésülködés, WC használat, papír zsebkendő használat). **A papír zsebkendő használatával kapcsolatban felhívjuk a gyerekek figyelmét annak anyagára, hulladékként kezelésére.** A testi tisztasággal szembeni igényesség kialakítása az egészségnevelés fő feladatainak egyike.

Étkezés

A gyermek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás. Lényeges a gyermek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Az egészséges gyermekek korszerűbb táplálkozási szokásainak megalapozása, a táplálékallergiás gyermekek diétás étrendjének figyelemmel kísérése az egészséges táplálkozás alapja.

Az étkezés feltételei az óvodában önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg.

Kialakítjuk a gyermekekben az esztétikus terítés igényét, és a kulturált étkezési szokások betartását. A megjelölt időkereten belül a gyermek az étkezés időpontját tízórainál (reggeli) maga választja meg, és az uzsonnázást egyéni tempóban fejezi be.

Ivóvizet egész nap - csoportszobában és udvaron - biztosítunk a gyerekeknek. Példamutatással, és a szülők meggyőzésével próbáljuk kiiktatni az innivalók közül a szénsavas, túlcukrozott, serkentőszereket tartalmazó italokat.

Gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minél több egészséges rágnivalót kapjanak.

A **fenntartónk** közreműködésével a gyerekek minden nap fogyasztanak zöldségfélét vagy gyümölcsöt a szezonális jellegnek megfelelően, **ezzel közvetve modellt nyújtunk a családoknak.**

Különös figyelmet fordítunk a magas cukor, só és fehér liszt tartalmú ételek fokozatos kizsárolására. (születésnapok, ünnepek megünneplésének újra gondolásával)

Szem előtt tartjuk, a gyermekek étkezési szokásainak mielőbbi megismerését (pl: családlátogatás), hangsúlyt helyezünk arra, hogy a bizonyos ételek iránt tanúsított ellenérzésük pozitív irányba változzon, ezzel is hozzájárulva az egészséges táplálkozás szokásainak alakulásához.

Öltözködés

A test védelmét szolgálja az időjárás változásával szemben és a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy a gyermek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, praktikus, könnyen fel és levehető legyen.

Egészségügyi szempontból szükséges, hogy minden gyermeknek benti játszóruhája, tartalék

ruházata, cserecipője, kirándulásokhoz megfelelő ruházata legyen. A jó cipő nemcsak erősíti, védi a lábat, hanem megakadályozza a lúdtalp kialakulását is, valamint segít a balesetek elkerülésében. A ruhadarabok, cipők rendben tartását saját fogas, cipőtartó, szekrénypolc biztosítja.

Pihenés

A gyermekek nyugodt pihenéséhez megfelelő, kényelmes feltételeket teremtünk, fokozottan ügyelünk a nyugalomra, minden gyermek, otthoni, vagy óvodai játékkal aludhat, amelyik őt megnyugtatja. Rövid mesével vagy halk zenével és simogatással teremtjük meg a nyugodt pihenés feltételeit.

Só lámpát használunk minden csoportban alvás idő alatt, mivel a sókristályok élet fontosságú negatív töltésű ionokat adnak le a szoba levegőjének, és ezzel az egészségre, idegrendszerre pozitív hatással vannak. Életkornak, egyéni igényeknek megfelelő időkeretet biztosítunk a pihenéshez, tiszteletben tartjuk a gyermekek alvási szokásait. Pihenés előtti alapos és a folyamatos szellőztetésről gondoskodunk. A folyamatosan ébredő gyermekek csendesen tevékenykedhetnek, mesekönyvet nézegethetnek.

Baleset és betegségmegelőzés

Elsődleges feladatunk a megelőzés, ezért a balesetek megelőzése érdekében az óvoda minden alkalmazottja ismeri a baleset megelőzési és tűzvédelmi előírásokat.

A gyerekeket megtanítjuk önmaguk és egymás testi épségének megóvására.

A gyermekek csak felügyelet mellett tartózkodnak az óvoda helyiségeiben és udvarán.

A mozgásfejlesztő eszközök használata előtt balesetmegelőző oktatást tartunk teremben és az udvaron.

Az udvari játékeszközök használatát ismertetjük, és a gyerekek életkorához alkalmazkodva felügyeletet biztosítunk mellettük. Az épületen kívülre szervezett programok előtt a kirándulással, közlekedéssel együtt járó veszélyekre, elvárható magatartásra a gyermekek életkorának megfelelően hívjuk fel figyelmüket, és minden esetben betartjuk a balesetvédelmi előírásokat.

Kérjük a szülőket, hogy ne mutassák meg gyermekeiknek az óvoda bejárati ajtajának működését.

A fejlődésbeli rendellenességek speciális fejlesztést igényelnek. Ezek feltárásában a védőnő, logopédus, pszichológus segíti az óvónőket és a szülőket.

Lényegesnek tartjuk az anamnézis felvétel közben felderített, ritkán előforduló, az óvodai kerület nem feltétlenül akadályozó betegségek (pl krupp, allergia, asztma, cukorbetegség) regisztrálását, alapvető tennivalók elsajátítását, és a gyerek fiziológiás szükségletének biztosítását.

Ha a rendellenesség, vagy betegség meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit akkor megfelelő szakemberhez irányítjuk a szülőket.

Mozgás

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak. A mozgás és tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek a gyermekek számára, ezért a mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van. A mozgás a gyermek napi tevékenységében állandóan jelen van.

A mozgás az érés folyamatában fejlődő gyermek természetes szükséglete, belső igénye, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. **A mozgáshoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását.**

Ehhez folyamatosan beépítjük az új eszközöket. / mozgáskotta, BOSU labda/

Célunk

- a gyermek egészséges testi fejlesztése, a mozgásigény kielégítése
- a mindennapi tevékenységeik során éljenek a rendelkezésükre álló tér, idő, eszköz lehetőségeivel, egyéni mozgásigényük szerint

- az óvónő mintaadó magatartásával járuljon hozzá, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához, és örömforrás legyen

Edzés, levegőzés

Az edzés folyamatában a gyermek ellenálló képessége, teherbíró képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz is. A mozgás és az edzés kiegészíti a gondozást és egészséges életmódra nevelést. Lehetőség szerint minél több időt töltünk a szabad levegőn, az időjárásnak megfelelő ruházatban. Figyelembe vesszük a gyermekek közötti egyéni különbségeket, érzékenységüket, aktuális egészségi állapotukat. A szabadban töltött idő alatt óvjuk őket a nap káros hatásaitól, nyáron az erős UV sugárzástól.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha a gyermek önálló:

- a tisztálkodásban, a tisztálkodási eszközök megválasztásában és azok használatában,
- WC használatakor,
- a fogápolásban,
- az öltözködésben,
- az önkiszolgáláskor
- a merített étel mennyiségének megítélésekor.

Megfelelően használja:

- az evőeszközt (kanál, villa, kés),
- az óvoda és az épület egyéb helyiségeit,
- a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök).

A gyermek képes:

- cipőt fűzni, kötni,
- gombolni, zipzárt használni,
- teríteni,
- hajtogatni (szalvéta, terítő, takaró, ruházat),
- természetes testtartással asztalhoz ülni.

Ismeri:

- a kulturált étkezés szokásait,
- a zsebkeendő használat módját,
- ruházatának tisztántartási lehetőségeit,
- a tevékenységével kapcsolatos balesetvédelmi szabályokat.

Segít:

- a környezet tisztántartásában, a rend megőrzésére irányuló tevékenységekben.

2.8 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált a közösségi nevelés megvalósítása

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettelgi légkör vegye körül. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. **Az Egyesített Óvoda világnézeti nevelés tekintetében semleges, egyetlen vallás vagy**

világnézet mellett sem elkötelezett. Tiszteletben tartja a szülőknek azt a jogát, hogy gyermekük vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesülhessenek.

Célunk

- Szívesen kommunikáló, környezetében jól eligazodó, érzelmekben gazdag, segítőkész gyermekek nevelése, akik képesek a konfliktusok önálló kezelésére, a különbözőség elfogadására
- Az önérvényesítő, énes magatartástól a kezdeményező, kooperatív viselkedésig eljutó gyermekek nevelése
- Optimista szemléletű, a természeti és közvetlen környezetét szerető, védő gyermekek nevelése
- A gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a szülőföldhöz való kötődés megalapozása.

Feladatunk

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások biztosítása
- a gyermek erkölcsi és akarati tulajdonságainak sokoldalú fejlődése érdekében (az óvodai élet komplex szervezésével) a szokás és normarendszer megalapozásának elősegítése
- a közösen átélt pozitív érzelmekre és élményekre épülő, szeretetteljes, biztonságot sugárzó légkör megteremtése
- az együttjátás, az együttműködés és együttdolgozás során a különböző szituációkban megjelenő viselkedési szokások folyamatos alakítása, gyakoroltatása
- a gyermekekben a szociális érzékenység és az éntudat kialakulásának segítése, valamint önkifejező és önérvényesítő törekvéseik támogatása
- lehetőség teremtése a gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítéséhez
- a különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés megvalósítása modell értékű, elfogadó, támaszt nyújtó óvónői magatartással
- a különböző szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekek fejlődésének, a változásoknak figyelemmel kísérése
- az átlagostól – pozitív vagy negatív irányban – eltérő képességű, illetve eltérő személyiségvonásokkal rendelkező, kiemelt figyelmet igénylő gyerekek szocializálásának segítése (ha szükséges együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel)
- esélyteremtés a külföldről érkezett gyermekek számára.
- az interperszonális kapcsolatok (óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka, gyermek – gyermek) kialakulásában a pozitív attitűd elősegítése
- a felnőttekkel, társakkal való kapcsolatfelvétel igényének, a pozitív felnőtt- és társas kapcsolatok alakulásának erősítése
- a társakért, a csoportért érzett felelősségtudat kialakítása
- A gyermekek szemléletének alakítása, hogy képessé váljanak a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jó és szép, valamint a veszélyek felismerésre is.

Biztosítjuk a szűk és tágabb környezet sokoldalú, élményszintű megtapasztalásának lehetőségét. A bizalomra és elfogadásra épülő, szeretetteljes kapcsolatban fejlődnek a kisgyermek szociális érzelmei (együttérzés, segítőkészség, részvétel, bizalom, bánat átélése stb.) és kialakulhatnak erkölcsi érzései (igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, felelősség érzésének megtapasztalása stb.)

Fontos feladatunk, hogy nemzeti identitásuk, hazaszeretetük fejlesztése mellett, esélyt teremtsünk a hozzánk járó külföldi gyerekeknek. Egy alapítvány segítségével, lehetőségekhez mérten, magyar nyelvi oktatást szervezünk számukra, ill. segítséget nyújtunk a külföldi családoknak.

A kortársak, az óvoda dolgozói jelzéseikkel, értékeléseikkel alakítják a gyermek önmagáról kialakított képét. Megtanulja megismerni önmagát, az együttélés, a társas élet szabályait. Alakítjuk a felnőttekkel szembeni viselkedésmódokat (udvariasság, előzékenység, figyelmesség). A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Formáljuk és bővítjük a társakhoz fűződő kapcsolatok lehetőségeit, módjait (türelem, megértés, tapintat, segítőkészség, igazságosság). Kialakítjuk, erősítjük a valahová, valakihez tartozás örömeit (együtműködés, alá-, fölé-, mellérendeltségi viszony elfogadása, tolerancia). Segítjük abban, hogy a gyermek, mint egyén megtalálja helyét a közösségben. Ösztönözzük a csoporttal való együtműködést, ugyanakkor, ha erre igénye van, egyedül is tevékenykedhet. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb színtere a játék, a közösen végzett tevékenységek.

Másság elfogadását, konfliktusok kezelését új módszereket alkalmazva szervezett tevékenységekkel segítjük csoportjainkban. Például: Persona baba alkalmazásával.

Igényeljük és támogatjuk a családok együtműködési szándékát. Lehetőséget biztosítunk a szülővel való együttlétre, a fokozatos elszakadásra.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködését kérjük.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha a gyermek:

- nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi, nyitott és érzékeny a pozitív dolgok befogadására
- képes felmérni a saját helyzetét a társai között, elfogadja mások kezdeményezését (esetenként a saját akaratát is képes alárendelni, késleltetni igényeinek teljesítését)
- ismeri és alkalmazza a csoport szokás- és szabályrendszerét, ezért képes az önálló helyzetmegoldásra, a konfliktusos helyzet megoldására viszonylag önállóan, szükség szerint a felnőtt segítségét kérve
- igényli a közös tevékenységekben való részvételt
- érti és alkalmazza az egyszerű metakommunikatív jelzéseket
- elfogadja és megéri a sajátjától eltérő tulajdonságokkal bíró társak jelenlétét
- viselkedésében fellelhetőek az önfegyelem és udvariasság jelei
- észreveszi és segíti rászoruló társait
- ismeri és alkalmazza a kulturált udvariassági szokásokat a felnőttekkel és társaival.
- van fogalma különböző kultúrák létezéséről, ismeri a nemzeti jelképeket, saját kultúrájához kötődik.

A gyermekek óvodában eltöltött idejét úgy szervezzük, tervezzük, hogy mindvégig érezzék a számukra legfontosabbat, az érzelmi biztonságot. Ehhez szükséges a gyermekkel foglalkozó óvónő és dajka elfogadó, gondoskodó, segítő személye, teret engedve megfelelő keretek között a gyermekek önérvényesítő törekvéseinek. Olyan rugalmas heti- és napirendet alakítunk ki, mely minden tevékenység elvégzésére megfelelő helyet és időt biztosít.

Napirendünk keretein belül:

- gazdag, változatos tevékenységeket szervezünk,
- biztosítjuk az aktív és passzív pihenés lehetőségét,
- a legfőbb tevékenység színtere a játék,

- lehetőség szerint egésznap érvényesítjük a folyamatosságot.

Célunk

- szívesen kommunikáló, környezetében jól eligazodó, érzelmekben gazdag, segítőkész gyermek nevelése, aki képes a konfliktusok önálló kezelésére, a másság elfogadására,
- az önérvényesítő, magatartástól a kezdeményező, kooperatív viselkedésig eljutó magatartás kialakítása,
- optimista szemléletű, a természeti és közvetlen környezetét szerető, és védő személyiség formálása.,

Feladatunk

- Érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolat kialakítása gazdag, tevékenykedtető tevékenységek biztosításával, mely segíti a szociális viselkedés minták (normák, szabályok, konfliktuskezelés) átvételét, elfogadását, a másság elfogadására nevelést.
- Szociális készségek alakítása, az erkölcsi, érzelmi és akaratit élet tulajdonságainak fejlesztése (udvariasság, segítségnyújtás, figyelmesség, együttérzés, felelősség, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat...).
- Minden gyermek bátorítása, hogy a belső elégedettségük, pozitív énképük kialakuljon.
- Tílalom helyett választási lehetőséget felkínálása a gyermeknek, hogy döntéseket hozhasson, ezáltal képessé váljon a változásra, változtatásra.
- Humor alkalmazása a szeretetkapcsolat kialakításához, mert a humor feloldhatja a feszültségeket, megszüntetheti a görcsösséget.
- Társas kapcsolatok, szociális érzékenység fejlesztése (belső igény kapcsolatfelvételre, kapcsolattartásra), melynek fontos eszköze az óvodapedagógusi modell, példakép, tudatos szoktatás.
- Az együttjátszás, az együttműködés és együttműködés során a különböző szituációkban megjelenő viselkedési szokások folyamatos alakítása, gyakoroltatása.
- A gyerekek nyitottságára, és a családi nevelésre támaszkodva, megismertetni velük a szűkebb és tágabb környezetüket, a cselekvés, a szó, és a kép hármas egységét szem előtt tartva. Ez lehetővé teszi, hogy az évszázadok alatt felhalmozott egyetemes, nemzeti, etnikai értékeket, hagyományokat átadjuk
- Jelenjen meg az esélyteremtés a külföldről érkezett gyermekek számára.
- Az esztétikai érzelmek alakításában a harmonikus környezet nyújtotta élményekre való építés (a szép, esztétikum iránti igény alakítása).
- Szülők bevonása a gyermekeket érintő nevelési kérdések megoldásába
- A gyermek nyitottságára építve elősegíteni, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre.
- Sajátos törődés biztosítása a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, szociálisan hátrányos helyzetű, elhanyagolt vagy kiemelkedő képességű gyermek nevelésében, szükség esetén megfelelő szakember közreműködésével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha a gyermek:

- bizalommal fogadja el a vele kapcsolatba kerülő felnőtteket, kezdeményező és együttműködő,

- képes felmérni a saját helyzetét a társai közt, elfogadja mások kezdeményezését (esetenként a saját akaratát is képes alárendelni, késleltetni igényeinek teljesítését),
- ismeri és alkalmazza a csoport szokás- és szabályrendszerét, ezért képes az önálló helyzetmegoldásra, a konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül,
- igényli a közös tevékenységekben való részvételt,
- érti és alkalmazza az egyszerű metakommunikatív jelzéseket,
- elfogadja és megérti a sajátjától eltérő tulajdonságokkal bíró társak jelenlétét,
- ismeri a nemzeti jelképeket, van fogalma más kultúrák létezéséről,
- viselkedésében az önfegyelem és udvariasság jelei fellelhetők,
- észreveszi és segíti rászoruló társait.

3.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.3.1 Az anyanyelvi kommunikációs nevelés

Az anyanyelvi kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, ezért valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk.

Önképzéssel és közművelődési lehetőségek felhasználásával fejlesztjük az anyanyelvi kultúránkat. Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő – gyerek kapcsolatot erősítő hatására.

Célunk

- Bátran és helyesen, a magyar nyelv ritmusának, hangsúlyozásának, szabályainak megfelelően beszélő, érzelmeiket, gondolataikat kifejezni tudó gyermekek nevelése, akik megfelelő hangerővel, helyesen ejtett hangokkal beszélnek.

Feladatunk

- olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol bátran elmondhatják a gyermekek a gondolataikat
- nevelői tevékenységünk egészében – beszélő környezettel, helyes minta és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével), a kommunikáció különböző formáinak alkalmazásával – az anyanyelvi kifejezőkészség fejlesztése
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés megvalósítása, mely során figyelmet fordítunk a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltésére, fenntartására, megnyilvánulásai, kérdéseik támogatására, és a válaszok megfogalmazására
- a természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek észre vétetése, megismertetése
- kérdések feltevésével a gyermekek gondolkodásának fejlesztése, párbeszédhelyzetek kialakítása
- az óvodába lépéstől kezdve a gyerekek egyéni beszéd-sajátosságainak és beszédfejlődésének figyelemmel kísérése, szükség esetén szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, fejlesztő pedagógussal
- az idegen nyelvű gyermekek beszédfejlődésének hangsúlyozott segítése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelvi kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelő munka minden területét, lényeges része az iskolára való alkalmasságnak. Az anyanyelvi nevelés, a kommunikáció által erősödik a gyermekek biztonságérzete, növekszik tájékozottságuk, gazdagodnak ismereteik, fejlődik

beszédképességük, anyanyelvi kultúrájuk. Az anyanyelvi nevelés segítségével, a nyelvi kommunikációs rendszer működésével tudjuk közel hozni, és érthetővé tenni gyermekeink számára a fejlesztés eszközeit. Tevékenységünk célja a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

Célunk:

- a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése, a magyar kultúra értékeinek átörökítése,
- helyesen kommunikáló, megfelelően beszélő, érzelmeiket, gondolataikat kifejezni tudó gyermekek nevelése,
- a társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése,
- a kiemelkedő képességű gyerekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiségkibontakoztatása.

Feladatunk

- önképzéssel és közművelődési lehetőségek felhasználásával anyanyelvi kultúránk fejlesztése,
- kérdéseinkkel a gyermekek gondolkodásának fejlesztése, beszédre ösztönözése,
- párbeszédhelyzetek kialakítása, ahol mi is őszintén válaszolhatunk a gyerekek kérdéseire,
- az óvodába lépéstől kezdve a gyerekek egyéni beszéd-sajátosságainak, és beszédfejlődésének figyelemmel kísérése,
- a gyermekek szókincsének bővítése,
- az idegen nyelvű gyermekek beszédfejlődésének segítése,
- a szülők figyelmének felhívása a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő-gyerek kapcsolatot erősítő hatására.

Gondozás

A gondozási feladatok végzése közben beszélgetünk a gyerekekkel. Bátorítjuk őket szükségleteik, kívánságaik szóbeli kifejezésére.

Megnevezzük a ruhadarabokat, tisztálkodási eszközöket, ételeket stb. A folyamatos beszélgetéssel serkentjük a gondolkodásukat, az illeszkedő nyelvi formák választékát felkínálva segítjük a gyermekek szocializációját.

Az anyanyelvi kommunikációs nevelés szoros kapcsolatot mutat a gondozással és egészséges életmódra neveléssel, mert a tevékenységei közben folytatott beszélgetések elősegítik az óvónő és a gyermekek érzelmi kapcsolatának kialakulását, fokozzák a gyermekek jó közérzetét, nyitottságát a kapcsolatteremtésre. A gondozási tevékenységek során értő odafigyeléssel támogatjuk a gyermekeket testi szükségleteik megfogalmazására, gesztusainkkal, mimikánkkal is ennek kifejezésére törekszünk.

Érzelmi nevelés

Az együttes tevékenységeken alapuló jó légkörben megnyilvánul a gyermekek kapcsolatteremtési vágya, megnyilatkozási szándéka, érdeklődése, alkalmazkodási képessége. Elsajátíttatjuk a gyermekekkel a párbeszéd különböző, az együttműködést segítő fordulatait, kifejezéseit, az

udvariassági formákat (megszólítás, felszólítás, kérés, figyelmeztetés stb.) és mindezek metakommunikációs jelzéseit.

Megtanítjuk a konfliktushelyzetek egymást tiszteletben tartó megoldását, az ehhez tartozó nyelvi fordulatokkal együtt.

Óvodába lépéskor a gyermek beszéde jelzés az óvodapedagógus számára a család beszédkörnyezetéről, a gyermek fejlettségéről. A gyermek mintát követő, utánzó tulajdonságára alapozva a pedagógus beszédmodell szerepe rendkívül jelentős. A kommunikációs kapcsolatok kialakításának alapja a pedagógus és a gyermek között kialakuló bensőséges viszony, a jó csoportlétkör az anyanyelv kifejezőerejének, és szépségének szem előtt tartása. A gyermekek eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével a pedagógusok feladata, hogy ösztönözze a gyermekeket arra, hogy egymás között és a felnőttekkel is bátran megnyilatkozzanak, érdeklődéssel figyeljék egymás beszédét.

Játék

A társas kapcsolatok kialakításával segítjük a beszédfejlődést, a nyelvi és metakommunikációs megnyilvánulások bemutatásával, fejlesztésével színesítjük a gyermekek beszédét. Segítjük a szerepjátékok kialakulását, fejlődését, mert jó lehetőséget nyújtanak az utánzásra, az alkalmazkodásra, a beszédmódok, nyelvi eszközök használatára (szóbeli kapcsolatok helyzeti sajátosságainak elsajátítására a családban, óvodában, üzletben, vendégségben stb.).

Fejlesztőeszközként alkalmazzuk a bábozást. A báb segítségével megszólaltatjuk, beszélgetjük a hallgatag, visszahúzódó gyermekeket. Fejlesztjük a gyermekek érzelmi kifejezőképességét, gyakoroltatjuk az elbeszélő és párbeszédes beszédformákat, felismertetjük velük, miképpen tudnak bánni a hangjukkal, hangmagasságukkal, hangszínükkel. Hangfejlesztő játékokat kezdeményezünk (állatok, természeti jelenségek, járművek hangjának utánzása). Anyanyelvi játékokat játszunk a gyerekekkel, melyek mozgásra, cselekvésre, érzelmi meghatározottságra építve szolgálnak az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztésére.

A mindennapi játék során oldódik a gyermekek szorongása, a visszahúzódó gyermekek is megfeledkeznek gátlásaikról, felszabadultan merülnek el ebben a tevékenységben. Játékidőben, szabadidőben játszunk hallás- és ritmusérzék fejlesztő játékokat, annak érdekében, hogy a finom zörejek és hangszínek közötti különbségek hallását, kifejezését a gyermekek gyakorolhassák. A gyermekek játékában megragadjuk a téri relációk és számbeli összefüggések kifejezésének lehetőségeit.

Az anyanyelvi neveléshez a bábok és a bábparaván minden csoportban a gyermekek számára elérhető helyen van, így kedvük szerint önállóan is bármikor bábozhatnak.

A közös bábozáshoz olyan mesét választunk, amely néhány jól megkülönböztethető szereplőt vonultat fel. A cselekmény egyszerűsége, rövidegsége a kulcsa az élménnyé válásnak.

A dramatizáláson keresztül tükröződnek a gyermeki élmények, kiegészülve hangulatukkal, kreativitásukkal és fantáziájukkal. Dramatizálás közben a gyermekek kifejezhetik, átélhetik, eljátszhatják érzéseiket, érzelmeiket, ezáltal fejlődik személyiségük.

A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket, díszleteket és kiegészítőket a gyermekek is elkészíthetik barkácsolás közben és ezzel a játék örömet az önálló alkotás élményével fokozzák. Az anyanyelvi foglalkozásokat színesítjük anyanyelvi, és drámajátékokkal is.

Munka jellegű tevékenységek

Lényege a jól összehangolt, közös cselekvés, ezért folyamatos nyelvi kapcsolatot tartunk a gyermekekkel. Megtanítjuk őket erre a kapcsolattartásra egymás között is (munka elosztása, egymás utáni tevékenységek megbeszélése). Segítjük a beszédfejlődést a tevékenységek, teendők, tárgyak, szabályok, az eszközhasználat és a munkaszervezés módjának a közlésével, az utasítás

megértésének ellenőrzésével. Ezekkel bővítjük a nyelvhasználat területeit. A beszédkapcsolatokon alapuló együttműködés kialakítására törekszünk.

Eredményes anyanyelvi nevelést csak nyugodt, biztonságot nyújtó légkörben alakíthatunk ki, ami az alapja a helyes kommunikáció fejlődésének. A munka jellegű tevékenységek során is arra törekszünk, hogy a szabályok pontos megfogalmazásával, az eszközök használatának elmagyarázásával, a tevékenységek folyamatának közlésével bővítsük a gyermekek anyanyelvi ismeretét.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Művészeti nevelés

• **Verselés, mesélés:** az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe. Az irodalmi szövegek gyarapítják a szókészletet. Kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stílusú eszközök használatával gazdagítjuk a gyermekek kifejezőkészségét.

- Az irodalom közege a nyelv, ez vezeti el a gyermekeket a szépirodalmi élményhez, ezért kiemelkedő fontosságú az anyanyelvi nevelésben.
- A természetes beszédhelyzetek mellett a mesék, versek egy magasabb nyelvi minőséget képviselnek. A mese vers nyelvi hatását az élményen keresztül fejt ki.
- Az anyanyelvi nevelés kulcsa az óvodapedagógus szövegtudása és spontán beszédbeli találékonysága.
- Megismertetjük a mai kortárs irodalom néhány alkotásával, más népek meséjével, így betekintést kapnak e népek kultúrájába is.
- Lehetőséget teremtünk a mindnapi élet során a bábozásra, dramatizálásra, különböző eszközök biztosításával.
- A naponta kezdeményezett mesélésünk közvetíti a magyar mesék jellegzetes szó- és kifejezés fordulatait, ezzel bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét.

• **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:** felismertetjük a gyermekekkel, hogy valamely élményt, eseményt, érzést többféle úton kifejezhetünk. Érzékeltetjük, hogy a közös élmény ábrázolása mindenkiben más-más élményeket, érzéseket, gondolatokat vált ki. Gyakoroltatjuk a téri érzékelést, az arányok, irányok nyelvi kifejezését.

- a rajzolás, mintázás során a téri észlelés, az eszközökkel való tevékenység által szerzett tapasztalatok előkészítik az írásolvasáshoz szükséges képességeket,
- a vizuális nevelés alkalmával az anyagok tulajdonságait szóban is megfogalmazzuk,
- népi kézimunkák bemutatása, esetleges gyakorlása, megtanulása (keresztzemes öltés, subázás, szövőszék használata)
- olyan múzeumi látogatásokra teremtünk lehetőséget, ahol megtapasztalhatják, megismerhetik a népművészeti hagyományokat, ill. különböző műalkotásokkal, találkozhatnak. (Hagyományok Háza)

• **Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:** az élőbeszéd érzelmeinek tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítjuk a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés, a beszéddallam, a szabályos ritmus, a tempó, tempóváltás gyakoroltatásával.

Gazdagítjuk a gyermekek szókincsét a zenében használt fogalmak megismertetésével (magas – mély, halk – hangos stb.). Segítjük a helyes beszédritmus, artikuláció, hangképzés kialakulását a mondókázással, énekléssel, ritmikus mozgáselemekkel.

- a zenei nevelésnél, a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempó és tempóváltás gyakoroltatásával az élőbeszéd érzelmeinek tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítjuk

- odafigyelve, átgondolva szervezzük az ének foglalkozásainkat, annak érdekében, hogy a népi mondókák, rigmusok, népi dalos játékok segítségével a magyar kultúrának apró részeit átörökítsük gyermekeinkbe.

• **A külső világ tevékeny megismerése:** A gyermekek környezetének a család, az óvoda személyeinek, tárgyainak megismerésével, megnevezésével segítjük az anyanyelv fejlődését. Gyarapítjuk a szókincsüket az élő és élettelen világ megismerésével kapcsolatban.

Hazánk, és más országból érkező gyermekek hazájának néphagyományaival, szokásaikkal, igyekszünk megismertetni a gyerekeket, és ezen értékek szeretetére, védelmére neveljük őket.

Segítjük a gondolkodás fejlődését a kérdésekkel-válaszokkal, az ok-okozati összefüggések megfogalmazására ösztönözzük őket.

A beszédet és gondolkodást együttesen fejlesztjük a matematikai tevékenységek révén.

Megtanítjuk a gyermekeket a szóban közölt matematikai feladatok pontos megértésére.

Végiggondoltatjuk, majd megfogalmazzuk velük a megoldáshoz vezető utakat.

Elmondatjuk velük a hasonlóságról és különbözőségekről gyűjtött tapasztalataikat. Pontos nyelvi kifejezésekre bíztatjuk és tanítjuk őket. Alkalmazzuk velük a konkrét tapasztalatok során szerzett nyelvi ismereteiket (viszonyfogalmak használata, melléknévfokozás, névutók használata stb.)

- A környezeti nevelésnél, a tapasztalatszerzések során bővül a gyermek szókincse, kifejezőkészsége,
- matematikai tevékenységek során a beszéd és a gondolkodás együtt fejlődik, a feladatok pontos megértése, a tapasztalatok megfogalmazása pontos nyelvi ismeretet kíván,
- matematikai játékok során számfogalmakat, és a relációs összefüggések szóbeli változatát közvetítjük.

• **Mozgás:** Megismertetjük őket a testnevelés foglalkozásokon használt kifejezések jelentésével, a felszólító mód használatával. Bővítjük a szókincsünket a testrészek, a mozgások, a foglalkozásokon használt tárgyak, eszközök megnevezésével.

- a mindennapos testnevelésnél - mozgáson - a testnevelés foglalkozáson a szabályjátékokhoz és utánzó játékokhoz téri relációkat kifejező szókapcsolatokat használunk,
- amikor a gimnasztikai gyakorlatokat, játékos utánzó mozgásokat megfogalmazzuk, közléseink szemléletesek, sok hasonlatot tartalmaznak,
- az időjárás adta lehetőségek szerint a szervezett mozgásokat a szabadban tartjuk, sok játékos hangutánzást ütemezünk be a beszélőszervek edzésére, a légzéstechnika javítására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket
- bátran szólalnak meg, megfogalmazzák gondolataikat, érzéseiket. Képesek folyamatos elbeszélésre, próbálkoznak a történetek logikai és időbeli sorrendjének követésével
- képesek a párbeszédre, használják a megfelelő beszédfordulatokat
- kialakul a beszédfigyelmiük, kíváncsiak a felnőttek és társaik mondanivalójára
- meghallgatják a kérdéseket és válaszolnak rájuk
- a beszédhelyzetnek megfelelően, jól érthetően, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek
- beszédüket a személyiségüknek megfelelő, az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelően természetes gesztusokkal, arcjárással kísérik
- tisztán ejtik a hangokat.

Célunkat akkor érzük el, ha a gyermek:

- rendelkeznek olyan aktív szókincessel, amely lehetővé teszi számukra gondolataik érthető kifejezését,
- folyamatosan, összefüggő mondatokkal tudják kifejezni magukat,
- nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik a mondataikat,
- képesek elvont fogalmak megértésére és használatára,
- alkalmazni tudják a kapcsolatteremtés elemi szabályait (pl. köszönés, kérés),
- figyelmesen végig hallgatják a felnőtteket, társaikat,
- szívesen, örömmel hallgatják a mesét, verset, történeteket,
- szívesen mondanak spontán módon is mondókákat, meséket, verseket,
- szívesen báboznak, részt vesznek dramatikus játékokban,
- szívesen vesznek részt az anyanyelvi játékokban,

3.3.2 Értelmi fejlesztés és nevelés

Célunk

- A gyermek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitásának fejlesztése
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül továbbiakat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Feladatunk

- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben történő gyakoroltatása
- változatos, sokoldalú tevékenységek felkínálása - építve érdeklődésükre, kíváncsiságukra, mint életkori sajátosságra -, melyeken keresztül a gyermekek tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről
- a gyermeki aktivitás fenntartása, kíváncsiságuk kielégítése
- olyan élethelyzetek, lehetőségek teremtése, ahol a gyerekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket, gondolkodásra, magyarázatok keresésre indulhatnak a világ felfedezése közben
- bizonyos tevékenységek állandóságának és az ehhez kapcsolódó pozitív attitűd biztosítása
- a ránk bízott gyermek egyéni sajátosságainak, értelmi funkcióinak, mozgásfejlettségének, egyéb képességeinek megismerése, személyére szóló fejlesztése
- a motivációs helyzeteket átgondolásakor, a tevékenységek szervezésénél ügyelni kell a gyermekeket ért ingermotiváció megválasztására, megtartására
- a gyermekek önbizalmának növelése pozitív megerősítés alkalmazásával
- a sajátos nevelési igényű gyermek számára is a fejlesztő, másságot elfogadó környezet biztosítása
- szakmai kapcsolat tartása és együttműködés a nevelést segítő szakemberekkel (fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus stb.).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érzük el, ha életkoruknak megfelelően:

- a gyermekek a kapott feladatokat megértik, önállóan teljesítik
- kialakul a szándékos figyelmük, megbízható az emlékezetük
- felismerik az elemi ok-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát, tevékenységeikben
- gyakorolják

- a jelenségeket globálisan szemlélik
- képesek a rugalmas tevékenység váltásra
- problémamegoldó gondolkodásuk kialakul
- gondolkodásuk fejlettségi szintje közelít az elvont gondolkodásig
- képesek a hibák észrevételére, javítására
- kialakul a szabálytudatuk
- a tevékenységekben eszközhasználatuk kreatív, önálló
- kialakul a felelősségtudatuk
- képesek a munkájuk eredményét előre látni
- képesek a figyelemmegosztásra
- kialakul formaállandóságuk, a részletek pontos észlelése
- alkotásaikban megjelennek az egyéni fantáziára utaló jelek
- jól tájékozódnak síkban, ügyelnek az arányosságra
- a közös élményeket megjelenítik rajzaikban, szóban is meg tudják fogalmazni azokat
- képesek változó tempójú, irányú, ritmusú mozgásra
- mozgásuk harmonikus, rendezett
- jól tájékozódnak az őket körülvevő környezetben

A mai óvodás gyermekek sokkal önállóbbak, határozottabbak, az információkra nagyobb az igényük. Fogékonyabbak a művészet, technika, modern tudományok iránt. Mindezek figyelembevételével kell az értelmi fejlődésüket segíteni.

Célunk

- A gyermek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitásának fejlesztése
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül továbbiakat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Feladataink

- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása,
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben történő gyakoroltatása,
- változatos, sokoldalú tevékenységek felkínálása - építve érdeklődésükre, kíváncsiságukra, mint életkori sajátosságra -, melyeken keresztül a gyermekek tapasztalatokat szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről,
- a gyermeki aktivitás fenntartása, kíváncsiságuk kielégítése,
- olyan élethelyzetek, lehetőségek teremtése, ahol a gyerekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket, gondolkodásra, magyarázatok keresésére törekednek,
- bizonyos tevékenységek állandóságának és az ehhez kapcsolódó pozitív attitűd biztosítása,
- a ránk bízott gyermek egyéni sajátosságainak, értelmi funkcióinak, mozgásfejlettségének, egyéb képességeinek megismerése, személyére szóló fejlesztése,
- a motivációs helyzetek átgondolásakor, a tevékenységek szervezésénél ügyelni kell a gyermekeket ért ingermotiváció megválasztására, megtartására,
- a gyermekek önbizalmának növelése pozitív megerősítés alkalmazásával,
- a sajátos nevelési igényű gyermek számára is a fejlesztő, elfogadó környezet biztosítása,
- szakmai kapcsolat tartása és együttműködés a nevelést segítő szakemberekkel (fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus stb.).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha életkoruknak megfelelően:

- a gyermekek a kapott feladatokat megértik, önállóan teljesítik,
- kialakul a szándékos figyelmük, megbízható az emlékezetük,
- felismerik az elemi ok-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát, tevékenységeikben gyakorolják,
- a jelenségeket globálisan szemlélik,
- képesek a rugalmas tevékenység váltásra,
- problémamegoldó gondolkodásuk kialakul,
- gondolkodásuk fejlettségi szintje közelít az elvont gondolkodásig,
- képesek a hibák észrevételére, javítására,
- kialakul a szabálytudatuk,
- a tevékenységekben eszközhasználatuk kreatív, önálló,
- ismernek népi szokásokat, néphagyományokat,
- kialakul a felelősségtudatuk,
- képesek a munkájuk eredményét előre látni,
- képesek a figyelemmegosztásra
- kialakul formaállandóságuk, a részletek pontos észlelése
- alkotásaikban megjelennek az egyéni fantáziára utaló jelek
- jól tájékozódnak síkban, ügyelnek az arányosságra
- a közös élményeket megjelenítik rajzaikban, szóban is meg tudják fogalmazni azokat
- képesek változó tempójú, irányú, ritmusú mozgásra,
- mozgásuk harmonikus, rendezett
- jól tájékozódnak az őket körülvevő környezetben.

3.3.3 IKT eszközök használata

Célunk:

- A 3-7 éves korosztály informatikai műveltségének megalapozása, kommunikációs kultúrájának fejlesztése.
- Az IKT eszközök készségszintű alkalmazásának kialakítása a lehetőségekhez mérten.
- Az IKT eszközök felhasználása az óvoda-iskola átmenet hatékonyabbá tételéhez.

Feladatunk:

- a gyermeki érdeklődésre-kíváncsiságra építve, az IKT eszközök használatával a gyermekek ismereteinek bővítése, játéktevékenységük gazdagítása, értelmi képességeik, kreativitásuk fejlesztése
- a szabad játék túlsúlyának megtartása mellett, lehetőség biztosítása az egyes tevékenységek új játékként való megélésének elősegítésére
- a kognitív, szociális képességek fejlesztése, a technikai eszközök használatában való jártasság elérése, az információk befogadásának elősegítése saját élményű tapasztalatszerzéssel
- az informatikai eszközök használatával, a személyre szabott differenciált feladatadás és az egyéni ütemű tapasztalatszerzés lehetőségének megteremtése
- az eszközök célszerű, hatékony, életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó, biztonságos, tervszerű használatához a feltételek megteremtése.
- a gyermekek IKT kompetenciáinak fejlesztéséhez a megfelelő eszközök beszerzése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

célunkat akkor érjük el, ha életkoruknak megfelelően

- a gyermekek készségei a digitális eszközök alkalmazásában kialakulnak, fejlődnek
- a tehetséges, és lemaradó gyerekek az IKT eszközök használatával megfelelően fejleszthetők
- a gyerekek képessé válnak az IKT kompetenciák befogadására.

A mai világban meghatározó szerepet tölt be a telekommunikációs eszközök használata, amivel növelhető az óvodai nevelés hatékonysága. Az IKT eszközök használatát az óvodai csoportban a gyermekek érdeklődése, kíváncsisága alapozza meg, mivel az IKT már az őket körülvevő világ nélkülözhetetlen része. Az IKT eszközök használata során óvodásainknak lehetőséget biztosítunk informatikai műveltségük megalapozására, az információszerzés és kezelés technikáinak kipróbálására, a felnőttvilágban való tájékozódás előkészítésére. Gyakorolják a számítástechnikai eszközök kezelését, és képessé válnak az óvodások számára készített programok irányított használatára. Digitális kompetenciáik fejlesztését felhasználjuk ökológiai szemléletformálásuk, pozitív irányba történő befolyásolására.

Célunk:

- a gyermekek számára ingergazdag, IKT eszközöket is tartalmazó környezet biztosítása,
- a gyermekek IKT kompetenciáinak fejlesztésével a folyamatosan változó tudástartalmak elsajátításához szükséges képességek kialakítása,
- a számítógép használata során kialakított szabályrendszer alkalmazásával a gyermekek közti társas kapcsolatok és együttműködés pozitív fejlesztésére,
- az informatikai ismeretek alkalmazásával az óvodai foglalkozások színesebbé, érdekesebbé, izgalmasabbá tétele.
- az IKT eszközök használatával a gyermekek értelmi képességének, kreativitásának fejlesztése,
- a gyermekek játéktevékenységének gazdagítása, az új játékeszköz alkalmazása a szabad játék mellett.

Feladatunk:

- a digitális technika beillesztése a gyermekek óvodai tevékenységeibe, kizárólag játékos formában, természetes módon,
- a számítógép csoportban történő használata során a szabályok ésszerű, a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő alakítása. (használat módja, ideje, a felhasznált tartalmak megfelelősége),
- a számítógép által nyújtott lehetőségek felhasználása az egyes részképességek területén elmaradt gyermekek egyéni ütemben történő fejlesztésére, hátrányaik csökkentésére,
- az IKT eszközök felhasználása a tehetséggondozásban, a kiemelkedő képességű gyermekek személyes kompetenciáinak fejlesztésében,
- a szervezett tanulási tevékenységek színesítése, az ismeretek sokoldalú bemutatása, olyan szemléltető anyagok használatával, amelyekkel a gyermekek nem kerülhetnek közvetlen kapcsolatba óvodai tevékenységeik közben, és a foglalkozásokon,
- az IKT eszközök óvodai használatával, egyenlő esély biztosítása minden gyermek számára, különös tekintettel a hátrányos környezetben élő gyermekekre,
- a digitális eszközök által biztosított lehetőségek felhasználása a gyermekek komplex személyiségfejlesztésében, és az iskolai tanulási kedv megalapozásában.

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek képesek lesznek sikeresen kezelni, használni a számítógépeket, és más technikai eszközöket,
- megismerkednek informatikai fogalmakkal, és ezeket életkoruknak megfelelően használják kommunikációjukban,
- az IKT eszközök használata elősegíti a lemaradó gyermekek felzárkóztatását, és a tehetséges gyermekek tehetségének kibontakoztatását,
- az eszközök használata segíti a gyermekeket az információs és kommunikációs kultúra befogadásában, megalapozásában.

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1 Személyi feltételek

A Pedagógiai Programunkban megfogalmazott célok és feladatok, a jogszabályban előírt személyi feltételek biztosításával megvalósíthatóak.

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcs-szereplőjének az óvodapedagógust tekintjük, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus (és valamennyi segítő munkatársa) modellt, mintát jelent a gyermekek számára; személyisége az elfogadó és szeretetteljes, támogató attitűdön alapszik.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Alapvető elvárásaink az óvodával jogviszonyban álló alkalmazottak felé:

- a munkaköri leírásban foglaltakat maradéktalanul teljesítse
- az intézmény etikai kódexének megfelelő magatartást tanúsításon
- személyiségjegyeivel és külső ápoltságával és megjelenésével a gyermekintézmény értékrendjét képviselje
- a pedagógiai programunk szellemiségét képviselje
- rendelkezzen nyitottsággal és toleranciával a különbözőségek elfogadására
- legyen képessége és hajlandósága az összehangolt, tudatos munkára

Elvárásaink az óvodapedagógus felé különösen:

- rendelkezzen a hatályos jogszabály által előírt szakirányú végzettséggel (az óvodapedagógiára vonatkozó szakmai ismeretek, a nevelőtestület jogköréhez tartozó intézményi dokumentumok, belső szabályzatok ismerete)
- folyamatos önképzési igény jellemezze
- legyen képes a különböző szakmai ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására,
- az előírt dokumentációkat (pedagógiai programban előírt, Egyesített Óvoda által szabályozott, és a tagóvodai plusz megállapodások szerinti) megfelelő szakmaisággal vezesse
- nevelői alkalmasságát jellemezze: jó kapcsolatteremtő képesség, empátia, kedves nyílt személyiség, jó szervezőképesség
- legyen elhivatott a pedagógus pálya felé

Személyi feltételeink:

Célunk

- a mindenkori érvényben lévő jogszabálynak megfelelő képzettség elérése az alkalmazotti körben,
- az alapító okiratunkban szereplő feladatellátáshoz szükséges képzettségi kondíciók megteremtése,
- azonos értékrendet követő pedagógiai egység képviselése, bizalmon alapuló, a kiegyensúlyozott munkavégzéshez szükséges légkör, munkakörülmények megteremtése.

Feladatunk

- az intézményi továbbképzési terv kiegyensúlyozott teljesítése,
- a szakmai naprakészség megvalósítása az önképzés, továbbképzés, információ átadás szervezett folyamatának alkalmazásával,
- a felnőtt közösség saját ünnepeinek, hagyományainak megteremtése, ápolása, az

intézményi ösztönző rendszer működtetése.

Nevelőtestületünket szakmailag jól képzett, színes, igazi nevelői személyiségek alkotják, akik a legalapvetőbb pedagógiai elvekről azonosan gondolkodnak. Testületünk innovatív, nyitott az újra. Az igényesség, az őszinte véleménycsere, a csapatmunka mindennapjaink természetes része.

Óvodánk valamennyi munkatársa tisztában van célkitűzéseinkkel, feladatuk ellátásában az ellenőrzési-értékelési rendszer megerősítést, segítséget nyújt.

A segítő szakemberek közül logopédus, pszichológus és fejlesztő pedagógus segíti a gyermekek fejlődését. Szakterületüknek megfelelően szűrővel, fejlesztéssel, tanácsadással növelik munkánk hatékonyságát, segítik a hozzájuk forduló szülőket.

A továbbképzések irányultsága túlsúlyban módszertani, amelyek természetesen a helyi program célkitűzéseinek minél magasabb szintű megvalósítását segítik.

Az intézményi továbbképzési stratégiát hosszú, közép és rövid távú továbbképzési terveink támasztják alá. Feladatunk, hogy a testület tagjai számára, a képzések fontos információi rendszeresen eljussanak.

3.2 Tárgyi feltételek. A program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök, felszerelések

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését fejlődését, valamint, hogy lehetővé tegye a mozgás- és játékigényük kielégítését. A gyermekek-harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül. Egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvodapedagógusoknak, az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

Célunk

Pedagógiai programunk megvalósításához a tárgyi, környezeti feltételek megfelelőségének elérése.

Feladatunk

- korszerű, az európai normáknak megfelelő minőségű eszközök beszerzése
- a játék és egyéb fejlesztő eszközök kiválasztásánál a tudatos, életkornak megfelelő képességfejlesztés szempontjainak érvényesítése
- az inkluzív neveléshez szükséges speciális kötelező eszközök beszerzése
- az elhasználdott eszközök, berendezési tárgyak folyamatos cseréje, baleset és munkavédelmi szempontból évenkénti felülvizsgálata, a szükséges intézkedések megtétele
- a gyermekek által használt eszközök, berendezési tárgyak könnyen elérhető, biztonságot nem veszélyeztető elhelyezése.

A programunk megvalósításához szükséges tárgyi erőforrások biztosításában, beszerzésében a következő **alapelveket érvényesítjük:**

- az eszközök feleljenek meg a minőségügyi szabványnak
- a gyermekbútorok alkalmazkodjanak a gyermekek testméretéhez
- a játékeszközök beszerzésénél elsődleges szempont a minőség, a balesetmentes környezeti tényezők biztosítása.

Az Egyesített Óvoda intézményei rendelkeznek a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 2.sz mellékletében meghatározott minimális eszköz és felszerelésjegyzékben előírtakkal. Ez alól kivételt képez az integrációs nevelés tárgyi szükségletei, melyek folyamatos beszerzése, fejlesztése a sérülés típusának megfelelően történik. Állandó feladatunk. az eszközök karbantartása, az elhasználdottak pótlása. (A tagóvodánkenti eszközlista a pedagógiai program 2. sz. melléklete.)

Célunk

- pedagógiai programunk megvalósításához a tárgyi, és környezeti feltételek megfelelő alakítása,
- saját forrás mellett az Alapítványunk és a különböző pályázati lehetőségek kihasználásával eszköztárunk bővítése, udvarunk, környezetünk szebbé tétele.

Feladatunk

- úgy alakítani az óvoda belső, és külső tereit, hogy jól szolgálják a gyermekek biztonságos óvodai életét,
- a csoportszobában a bútorok elhelyezésénél a kis kuckók kialakítása mellett, egyéb közösen végzett tevékenységekhez a jól áttekinthető szabad tér biztosítása,
- a játékeszközök gyerekek számára elérhető magasságban történő elhelyezése a bútorokon, polcokon.

Környezeti, tárgyi feltételeink

- a csoportszobák mérete megfelel a jelenlegi normatívának,
- az udvarok adottságait tekintve alkalmasak a sokszínű, változatos szabadban töltött tevékenységek megszerettetésére,
- az udvar füvesítéséről, az ütésvédő homok korszerűbb burkolat cseréjéről folyamatosan gondoskodunk, a balesetmentesítésre ügyelünk,
- a belső környezet alakításában érvényesülnek az egyéni elképzelések, megegyezésen alapuló határok között,
- az óvodában rendelkezünk tornaszobával,
- a gyermekcsoportok eszközigényeinek megállapításánál, az eszközök kiválasztásában az óvónői önállóság érvényesül,
- a jelenlegi készletállományunk lehetővé teszi a pedagógiai program megvalósítását.

Intézményünk felszereltsége jó színvonalú. A pedagógiai program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásra, bővítésre folyamatosan van lehetőségünk.

3.3 Az óvodai élet megszervezése

Az Egyesített Óvoda pedagógiai programja megvalósítható életkor szerint szervezett és osztatlan csoportban egyaránt.

A nevelésünk alapja a közös pedagógiai programunk, amely a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A fejlesztés feladatai megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A tagóvodák óvodapedagógusai hagyományaikra, eddigi bevált gyakorlatukra építve választják ki a számukra megfelelő szervezeti és időkeretet a fenti szempontok figyelembevételével.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus és a gondozásban is résztvevő - nevelőmunkát segítő - munkatársak, ebben a folyamatban is nevelik, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését.

4.3.1 Hetirend

A hetirend elsősorban az óvodapedagógust segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

- a ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján komplex módon jelenítjük meg a tevékenységi formákat
- naponta lehetőséget teremtünk az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint
- a gyermekeknek naponta biztosítjuk a szervezett játékos mozgást az életkori és egyéni sajátosságokhoz igazítva (lehetőleg a szabadban), kihasználjuk a fenntartó által felkínált rendszeres, térítésmentes sportolási lehetőségeket (úszás, labdás torna, testtartást javító torna)
- heti egy-két alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk (tornateremben, vagy udvaron)
- a gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük szerint folytathassák a nap, a hét folyamán.

4.3.2 Napirend

A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását. A közel azonos időpontban, rendszeresen visszatérő, ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirendet a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez igazítjuk, valamint figyelembe vesszük a helyi szokásokat, igényeket.

- a napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását szem előtt tartjuk
- a napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett események beillesztését is
- a napirendben kitüntetett helyet foglal el a gyermek legfőbb tevékenysége, alapvető szükséglete: a játék. Elsődlegességét az összefüggő játékidővel biztosítjuk a napirendben.
- a napirendet áthatja a gyermek folyamatos, testi-lelki szükségletei szerinti gondozása
- a napirendben alkalmazkodunk az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését
- a pihenés előtti mesét, a szervezett játékos mozgást a napirendben tervezzük.

Javasolt napirend

A tagóvodánkban javasolt napirend szeptember 1.től-május 31.ig

IDŐKERET	TEVÉKENYSÉG
6.30-tól	<ul style="list-style-type: none"> • Játék, szabadon választott tevékenység, • Testápolás, tízórai (8.15-9.00-ig), • Játékba integrált tanulás vagy kötött foglalkozás, • Mindennapos testnevelés • Levegőzés, séta, játék.
12.00-től	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolás, ebéd, fogmosás • Pihenés előtti mese, • Pihenés (alvásigény figyelembevételével), • Folyamatos felkelés, az egyes csoportok lehetőségei szerint
15.00-17.30-ig	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolás, uzsonna, • Játék, szabadon választott tevékenység.

A tagóvodánkban javasolt napirend június 1.től- augusztus 31.-ig.

IDŐKERET	TEVÉKENYSÉG
6.30-tól	<ul style="list-style-type: none"> • Lehetőség szerint gyülekezés és játék az udvaron • Testápolás, tizórai (8,15-9-ig), • Játék, szabadon választott, változatos tevékenységek, lehetőség szerint az udvaron
12.00-től	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolás, ebéd, • Pihenés előtti mese, • Pihenés (alvásigény figyelembevételével), • Folyamatos felkészés, az egyes csoportok lehetőségei szerint
15.00-17.30-ig	<ul style="list-style-type: none"> • Testápolás, uzsonna, • Játék, szabadon választott, változatos tevékenység, lehetőség szerint az udvaron

Hetirend

3-4 évesek csoportja

Játékba integrált tanulás

- 1 külső világ tevékeny megismerése
- 1 ének-zene, énekes játék
- 2 vers, mese
- 1 rajzolás, mintázás, kézimunka

Kötött formában

- 1 testnevelés

4-5 évesek csoportja

Játékba integrált tanulás

- 1 külső világ tevékeny megismerése
- 1 ének-zene, énekes játék
- 1 rajzolás, mintázás, kézimunka
- 1 matematika
- 2-3 irodalmi nevelés

Kötött formában

- 1 testnevelés

5-6-7 évesek csoportja

Játékba integrált tanulás

- 1 külső világ tevékeny megismerése
- 1 ének-zene, énekes játék
- 1 rajzolás, mintázás, kézimunka
- 1 matematika
- 2-3 irodalmi nevelés

Kötött formában

- 1 testnevelés

Feladatunk

játékba integrált tanulás

- a gyermek kötetlen játéksituációként élje meg, az óvodapedagógusnak tudatosan és tervszerűen kell felkészülnie, hogy biztosítsa a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenykedést,
- tudatosságot, nagyobb szervezési, áttekintő képességet és nagyfokú kreativitást igényel a pedagógustól,
- az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételére kell törekedni,
- ügyelni kell arra, hogy a témakörökhöz kapcsolódó tevékenységekből ne maradjon ki egy gyermek sem,
- az elkezdett tevékenységek délután, esetleg napokon keresztül is folytathatók legyenek.

Napirend

Megteremtjük a folyamatosságot, amelyet a rugalmas napirend biztosít. A napirendet a csoportban dolgozó két óvónő állítja össze és egyezteteti a csoportba dolgozó dajkával, illetve a szomszédos csoporttal. Az óvodai napirendben megfelelő tevékenységek, és rugalmas időkeretek biztosításával az optimális életritmus kialakítására törekszünk. A rendszeresen visszatérő, ugyanabban az időben végzett tevékenységek biztonságot nyújtanak, segítik a gyermeket eligazodni az időben. A gyermek egyéni igény és tempó szerint végzi a tevékenységeit, meghatározott időkereten belül.

A napirend rugalmasan változtatható a csoport és a gyerekek érdekében. A folyamatosság biztosítja, hogy a gyermekek óvodai életét úgy tudjuk megszervezni, hogy abban mindig jól és biztonságban érezzék magukat.

A folyamatos napirenddel megteremtődik az egyéni képességfejlesztés, az egy gyermekre figyelés lehetősége.

Javasolt napirend

Őszől tavasz végéig:

- 6³⁰-12⁰⁰** Játék, szabadon választott tevékenység
Gondozási teendők
elvégzése Étkezés,
Játékba integrált tanulás vagy kötött foglalkozás
Mindennapos testnevelés
Udvari játékok, levegőzés, séta
- 12⁰⁰-15⁰⁰** Ékezési előkészületek, ebéd
Pihenés feltételeinek megteremtése, pihenés előtti
mese Pihenés (alvási igény figyelembevételével),
Folyamatos felkelés, uzsonna
- 15⁰⁰-17³⁰** Szabadon választott tevékenység, játék egyéni foglalkozás hazamenetelig

A tagóvodánk jeles napjai

Az óvoda mindennapjaiból kiemelkedő ünnepek, ünnepélyek, a közösen átélt kellemes élmények együtt hatnak a szocializációra a közösség alakulására.

- Állatok világnapja
- Népmese világnapja
- Zene világnapja
- Napraforgó hét
- Egészség hét
- Játsszódélután havi rendszerességgel a szülőkkel
- Mikulás
- Karácsony előtti munkadélután
- Karácsonyi vásár
- Karácsony
- Farsang
- Március 15
- Víz világnapja
- Húsvét előtti munkadélután
- Húsvét
- Nyílt nap a leendő óvodásoknak és szüleiknek
- Föld napja
- Anyák napja
- Madarak és fák napja
- Gyermeknap
- Évzárók, búcsúdélután
- Minden csoportban megünnepeljük a gyermekek születésnapját.

4.4. Az óvoda kapcsolatrendszere

Nevelőmunkánkban a gyermekek személyiségfejlődését folyamatnak tekintjük, melyben az óvodába lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be.

Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal, és azokkal az

intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Célunk

A partnerekkel való folyamatos, korrekt együttműködés.

Feladatunk

A partnerkapcsolatok tervszerű működtetése

Sikerkritérium

Célunkat akkor érjük el, ha:

- partnereinkkel az együttműködés a tervezettnél megfelelően működik
- az együttműködés alapelvei érvényesülnek
- a partneri elégedettségi mutatók pozitívak.

A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező. A rendszeres, és folyamatos kapcsolattartás célja az intézmény működését, és a nevelőmunkát segítő együttműködés biztosítása.

4.4.1 Az óvoda és a család kapcsolata

Minden óvodás gyermek fejlesztésének alapja a gyermek személyiségállapotának megismerése. A személyiség fejlődésének támogatásához törekszünk a szülők, nevelésben közreműködők nevelési szokásait, elvárásait megismerni, és az együttműködés érdekében egyeztetni nevelési céljainkat, feladatainkat.

Célunk

A családi nevelés erősítése, a család és az óvoda együttműködésének elősegítése a gyermekek összehangolt nevelése érdekében.

Korrekt, kölcsönös bizalom, kölcsönös segítségnyújtás kialakítása és fenntartása, az óvoda pozitív szerepének kialakítása, a szülők megnyerése a közös nevelés érdekében. Az óvodakezdéstől az óvoda befejezéséig különböző szintű kapcsolattartási, tájékoztatási formák működtetése, melyeken keresztül a **szülők betekintést nyerhetnek, tapasztalatot szerezhhetnek és meggyőződhetnek** az óvoda környezeti jellemzőiről, pedagógiai tevékenységéről, a gyermekcsoportok életéről és gyermekeik fejlődéséről.

Az együttműködés alapelvei

- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt be
- az együttműködést jó partnerkapcsolatban valósítjuk meg
- figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés, a segítségnyújtás módját a családokhoz illesztjük
- az együttnevelésben a kezdeményező, elfogadó szerepet vállaljuk fel
- a szülők kéréseit, javaslatait igényeljük, megfontoljuk
- biztosítjuk a családi és az óvodai élet közötti folyamatosságot, az átmenetet
- a kapcsolatfelvétel és -tartás legmegfelelőbb módját családonként keressük meg
- megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezünk kapcsolatot minden családdal
- a családdal kapcsolatos információkat diszkréten kezeljük.

Feladatunk

- az óvoda nyitottságát biztosítjuk
- a szülőket tájékoztatjuk arról, hogy a különböző szintű és tartalmú információhoz hogyan juthatnak hozzá (faliújságok, dokumentumok, honlapok)
- a szülőket megismertetjük azokkal a formákkal és lehetőségekkel
  - amelyekben saját gyerekeikről
  - a gyerekek csoportjáról
  - az óvoda életéről, tartalmi munkájáról kaphatnak tájékoztatást
- arra törekszünk, hogy az óvodába lépéstől az óvoda befejezéséig a kapcsolattartást jellemezze
  - az együttműködési készség
  - a kölcsönösség
  - a tisztelet
  - az odafigyelés, nyitottság
  - a korrekt partneri viszony
- a kapcsolattartási formákat, lehetőségeket megismertetjük a szülőkkel.

A fejlesztés lehetőségei:

- szülők bizalmának elnyerése magas szintű szakmaisággal, emberséggel
- a szülők megfelelő motiválása az együttműködési formák működtetésére
- a különböző kapcsolattartási formák eredményességi, részvételi mutatói alapján megerősítés vagy változtatás
- a gyermekek fejlődésével kapcsolatos tájékoztatás rendszeres, objektív, szakmailag megalapozott, dokumentumokkal alátámasztott alkalmazása
- a szülők véleményeinek, igényeinek évenkénti megismerésével, felmérésével a kapcsolattartás ésszerű és működőképes változtatása, fejlesztése
- az óvoda részéről megnyilvánuló nyitottsággal a szülők jogos kérésének figyelembevétele.

Az együttműködés formái

A szülők folyamatos, reális, rendszeres tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről, óvodai életéről.

- A gyermekek óvodába kerülése előtt családlátogatást kezdeményezünk, valamint ismerkedési lehetőséget szervezünk az óvodában. Mindkét együttműködési formát a tájékozódás és az ismerkedés fontos eszközének tekintjük.
- A szülőtől való elválás megkönnyítése érdekében a „szülős beszoktatást” szorgalmazzuk,
- ezzel a lehetőséggel hosszantartó hiányzás esetén ismét élhetnek a családok.
- Napenkénti párbeszéd - rövid ideig tart, de alkalmat adunk a szülőknek betekinteni a gyermekcsoport életébe, naprakész információkkal szolgálunk.
- Szülő jelenléte a csoportban: főként az átmeneti, „befogadási” időszakban alkalmazzuk, de esetenként célzottan, megbeszélte időpontban megfigyelheti gyermekét a közösségben akár szülői, akár óvónői kezdeményezésre.
- Időpont egyeztetéssel (nyílt nap – nyílt hét) lehetőséget adunk a szülők számára, hogy betekintést nyerjenek gyermekük óvodai életébe. Esetenként videó felvételt is készítünk, hogy megismerhessenek különböző tevékenységformákat a csoportban.
- Fogadóórán a „négy szemközt” beszélgetés, a közös megoldáskeresés lehetőségét teremtjük meg, korrekt tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről.
- Szülői értekezleten alkalmat adunk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda célkitűzéseivel, s az általánosan érdeklődésre számot tartó témákban eszmecsere alakuljon ki.

- Egyes programok, ünnepélyek, az ezzel összefüggő „munka és játszó délutánok” szervezésével szintén az óvoda és a szülők együttműködését erősítjük.
- A szülői közösség a választott tagjai által képviseli a szülők jogait, érdekeit, véleményét a törvényben meghatározott módon és esetekben. Elnökük a szülői képviselőket biztosítja az Egyesített Óvoda szintjén.

Az óvoda és a család együttműködése eredményes, ha

- a szülők és az óvoda értékrendje közel azonos, és együttműködő partnerként támogatják a gyermek fejlődését
- aktívan részt vesznek az óvoda közösségformáló rendezvényein
- részt vesznek az óvónő által kezdeményezett fórumokon (pl. szülői értekezletek, csoportra vonatkozó tervek ismertetése stb.)
- a szülők és a pedagógusok kapcsolatára jellemző a konstruktív együttműködés.

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolatunk az óvodába járó gyermekek családjával van.

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga, kötelessége, az óvoda feladata, sajátos eszközeivel ennek kiegészítése.

Egyre gyakoribb azonban, hogy a családban végbement funkcionális változások következtében az óvodára hárul a fejlődésben történt lemaradások korrigálása, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlása.

Az együttműködés alapelvei a Napraforgó Tagóvodában

- az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióit erősítve, azt kiegészítve tudja nevelő szerepét betölteni,
- az együttműködés csak jó partnerkapcsolatban valósulhat meg, melyet a kölcsönös bizalom, tisztelet jellemez,
- az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését,
- az együttműködést egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósítjuk meg,
- a szülők kéréseit, javaslatait igényeljük, fontolóra vesszük,
- biztosítjuk a családi és az óvodai élet közötti folyamatosságot, az átmenetet,
- a hátrányos helyzetű családok esetében is a megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezünk kapcsolatot,
- a családdal kapcsolatos információkat diszkréten kezeljük.

Az együttműködés formái

- naponkénti párbeszéd – rövid ideig tart, de alkalmat adunk a szülőknek betekinteni a gyermekcsoport életébe, naprakész információkkal szolgálunk,
- szülő jelenléte a csoportban – főként az átmeneti, „beszoktatási” időszakban alkalmazzuk, de esetenként célzottan, megbeszélte időpontban tehet megfigyeléseket a szülő gyermekével kapcsolatban, a szülőtől való elválás megkönnyítése érdekében a „szülős beszoktatást” szorgalmazzuk, ezzel a lehetőséggel hosszantartó hiányzás esetén ismét élhetnek a családok.
- fogadó órákon a „négy szemközt” beszélgetés, a közös megoldáskeresés lehetőségét teremtjük meg, korrekt tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről,

- szülői értekezleten alkalmat adunk arra, hogy a szülők megismerkedhessenek az óvoda célkitűzéseivel, s az általánosan érdeklődésre számot tartó témákban eszmecsere alakuljon ki,
- az óvodás évek alatt igénytől függően családlátogatásra megyünk,
- egyes programok, ünnepélyek, az ezzel összefüggő „munka” délutánok szervezésével szintén az óvoda és a szülők együttműködését erősítjük,
- az óvodai befizetés első napján játszódélutánt szervezünk a szülőknek,
- a szülői közösség – választott tagjai által képviseli a szülők jogait, érdekeit, véleményét a törvényben meghatározott módon és esetekben. Összekötő kapocs az óvoda és a szülők között.

Az óvoda és a család együttműködése továbbfejlesztésének pedagógiai feladatai:

- a szülők megfelelő motiválása az együttműködési formák működtetésére,
- a gyermekek fejlődésével kapcsolatos tájékoztatás rendszeres, objektív, szakmailag megalapozott, dokumentumokkal alátámasztott alkalmazása.

4.4.2 Kapcsolat a társintézményekkel

4.4.2.1 Kapcsolat a bölcsődéssel

Az együttműködés alapelvei:

- elősegítjük a bölcsődéből érkező gyermekek számára is az érzelmi biztonságuk megteremtését
- fokozatos ismerkedéssel igyekszünk az átmenetet zökkenőmentessé tenni
- kölcsönös nyitottságra törekszünk.

Az együttműködés formái:

- lehetővé tesszük a bölcsődés gyermekek számára is, hogy társaikkal/szüleikkel belátogathassanak az óvodába, találkozhatnak leendő óvónőjükkel, ismerkedhessenek az óvodai környezettel.

Sajnos óvodánk közvetlen környezetében nincs bölcsőde. Két-három kerületi bölcsődéből érkeznek hozzánk a gyerekek. A jó kapcsolat alapjának a tiszteletet és egymás munkájának megbecsülését tartjuk. A gyermekek érdekében szükséges a folyamatos, eredményes együttműködés, közösen kell az átmeneteket megkönnyíteni számukra.

4.4.2.2 Kapcsolat az iskolával

Az együttműködés alapelvei:

- zavartalan átmenetre törekszünk
- a kölcsönös nyitottságot szorgalmazzuk
- az együttműködésben hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra.

Az együttműködés formái:

- tájékozódunk a közeli iskolák pedagógiai programjáról, nevelési alapelveiről, követelményeiről (első osztály)
- lehetőséget teremtünk a betekintésre az iskolák számára az óvodai életbe, pedagógiai programunkba
- lehetőséget teremtünk a leendő tanítók számára nagycsoportos óvodásaink megismerésére, s hogy a gyerekek még óvodai környezetükben ismerkedhessenek a tanítókkal

- lehetővé tesszük az iskolák számára a bemutatkozást a szülőknek készített szóróanyag közzétételével
- megszervezzük az iskolába lépés évében óvodásaink számára az iskolai tanóra látogatást,
- igényeljük az iskoláktól a visszajelzést volt óvodásaink beilleszkedéséről, tanulmányi eredményeikről.

Felelősséggel tartozunk az iskolába menő gyermekekért, feladatunk az átmenet megkönnyítése. Az iskolába menő gyermekekkel ellátogatunk a közelben lévő általános iskolába, ahol betekinthetünk az iskolai életbe, tanórákba. Az iskolába menő gyermekek szüleinek szülői értekezlet keretében tájékoztatót szervezünk, a közeli iskolák programjairól.

4.4.2.3.Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az együttműködés alapelvei

- a közművelődési intézmények (könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban
- a kínálatból úgy válogatunk, hogy választásunk a nevelési feladatok sokoldalú megoldását segítse elő.
  - kölcsönös nyitottságra, tartalmi együttműködésre törekvés,
  - a kapcsolattartást az iskolával az óvodai nevelőmunka szerves részének tekintjük,
  - a gyermekek felkészítése, hogy örömmel, bizalommal és érdeklődéssel várják az iskolát,
  - egymás munkájának ismerete és megbecsülése.

Az együttműködés formái

- a közművelődési intézmények (könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban
- a kínálatból úgy válogatunk, hogy választásunk a nevelési feladatok sokoldalú megoldását segítse elő.
  - igyekszünk megismerni az általános iskola alapelveit, az első osztályra vonatkozó követelményeket,
  - lehetőséget biztosítunk arra, hogy a tanítók megismerjék az óvodai nevelőmunkánk folyamatát, eredményeit.

Az együttműködés tartalma:

- könyvtárlátogatást (néhány alkalommal évente) szervezünk annak érdekében, hogy felkeltsük a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt lehetőséget teremtünk arra, hogy a közeli művelődési házak gyermek és családi programjairól tájékozódhassanak intézményünkben a szülők, néhány óvodás programra látogatást szervezünk
- az 5-7 éves gyermekeink számára múzeumlátogatást szervezünk, megfelelő előkészítéssel (múzeumi szakemberek segítségével) a gyermekek számára érthető, hozzájuk közel álló élményt szerzünk
- színházi élményhez az óvoda épületében szervezett, és színházlátogatások alkalmával

Kapcsolat az Egyesített Óvoda Igazgatósággal

- hatékony és eredményes munkakapcsolat kialakítására törekszünk az igazgatóság valamennyi munkatársával,
- részt veszünk a szakmai munkaközösségek tevékenységében,
- részt veszünk a szakmai napokon, konferenciákon, rendezvényeken,
- segítjük a döntések előkészítését a különböző fórumokon.

Kapcsolat a Tagóvodákkal

- a tagóvodákkal a kölcsönös szakmai kapcsolat és hatékony kommunikáció kialakítására törekszünk,
- egymás munkájának megismerésére törekszünk, hospitálásokon veszünk részt.

4.4.2.3 Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

Az együttműködés alapelvei:

- a közművelődési intézmények (könyvtár, művelődési ház, múzeum, színház) sajátos lehetőségeit tudatosan használjuk fel a nevelőmunkánkban
- a kínálatból úgy válogatunk, hogy választásunk a nevelési feladatok sokoldalú megoldását segítse elő.

Az együttműködés tartalma:

- könyvtárlátogatást (néhány alkalommal évente) szervezünk annak érdekében, hogy felkeltsük a gyermekek érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt
- lehetőséget teremtünk arra, hogy a közeli művelődési házak gyermek és családi programjairól tájékozódhassanak intézményünkben a szülők, néhány óvodás programra látogatást szervezünk
- az 5-7 éves gyermekeink számára múzeumlátogatást szervezünk, megfelelő előkészítéssel (múzeumi szakemberek segítségével) a gyermekek számára érthető, hozzájuk közel álló élményt szerzünk
- színházi élményhez az óvoda épületében szervezett, és színházlátogatások alkalmával juttatjuk a gyermekeket.

4.4.2.4 Kapcsolat az egészségügyi intézményekkel, a XIII.ker. Önkormányzat Szociális és Köznevelési Osztályával.

A kapcsolat intenzitását, rendszerességét elsősorban a törvényi szabályozások, ill. a fenntartói rendelkezések határozzák meg.

A kapcsolattartás elvei:

- az óvodában a gyermekek orvoshoz, védőnőhöz fűződő viszonyát pozitív attitűd erősítésével segítjük (rendszeres találkozás, barátságos légkör, az egészségügyi problémák tapintatos kezelése)
- az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében a védőnői hálózattal és a szociális osztály munkatársaival szoros együttműködés kialakítása a hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű családok gyermekeinek korai (3 éves kortól) óvodáztatásáért.

A kapcsolattartás formái:

- a hátrányos helyzetű családoknál családlátogatás megszervezése (védőnő, óvónő, vagy gyermekvédelmi felelős)
- hátrányos helyzetű családok életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése kölcsönös tájékoztatással (védőnő, gyermekvédelmi felelős)
- a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatáról a gyermekorvos, ill. a védőnő gondoskodik, melynek helyéről, idejéről a védőnő informálja a szülőket a tagóvodák központi faliújságán, ill. a számukra szabályozott módon (hatályos EüM rendelet alapján)
- fogorvos szűrést végez az óvodában

4.4.2.5 Kapcsolat a közoktatás-irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel

Az együttműködés intézményei

- Budapest Főváros XIII. kerület Önkormányzat, Polgármesteri Hivatal
- Budapest XIII. Tanker PRIZMA Általános Iskola és Óvoda EGYMI
- Budapest XIII. Tanker PRIZMA Általános Iskola és Óvoda, EGYMI Nevelési Tanácsadója
- XIII. ker. Egészségügyi Szolgálat Kht., iskola egészségügy - ifjúság egészségügyi ellátás
- Fővárosi 3. Számú Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- Heim Pál Mentálhigiénés Központ
- SNI-s gyermekek egyéni fejlesztéséhez szükséges speciális intézmények
- Gyermekjóléti Központ,
- Szociális és Köznevelési Osztály
- Gyámhivatal
- BRFK XIII. ker. Rendőrkapitányság
- HÍD Családsegítő Központ
- Fővárosi TEGYESZ (Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat)
- Vadaskert Kórház és Szakambulancia

Az együttműködés alapelvei:

- a gyermek mindenekfelett álló érdekét képviseljük
- intézményeink zavartalan működése érdekében korrekt, a szükséges kompromisszumok megkötésére kész, az alapvető célkitűzéseinket segítő együttműködésre törekszünk
- hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra alapuló rendszeres kapcsolattartásra
- igényeljük a naprakész információk áramlását, törekszünk azok megszerzésére
- igényeljük a kerületi szakmai szolgáltatásokat (utazó gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, stb.).

Az együttműködés akkor eredményes, ha az óvodapedagógusok, a tagintézmény vezetőik, a fenntartó, az egészségügyi dolgozók, a szakmai és szakszolgálatok együtt munkálkodnak.

Könyvtár: könyvtárlátogatás során, a gyermekek életkoruknak megfelelő tájékoztatást kapnak a könyvtár használatáról. Minden gyermeknek érdeklődési körének megfelelően, mesés, természettudományos, és egyéb könyv, vagy diafilm kikölcsönzésére van lehetősége.

Színházi, múzeumi és a művelődési házban tett látogatásaink alkalmával színvonalas, igényes előadásokat, tárlatokat tekintünk meg a gyermekekkel, és ezeket tudatosan felhasználjuk nevelőmunkánkhoz. A színházak, gyermekház, múzeumok gyermek és családi programjairól rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket.

4.4.2.6 Határon túli kapcsolatok

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint -szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az együttműködés alapelvei:

- A kapcsolattartást az Egyesített Óvoda igazgatója koordinálja.
- A kapcsolattartás célja: egymás pedagógiai módszertani sajátosságainak megismerése, tapasztalatcsere, szakmai együttműködés (pályázatok).

A kapcsolattartás formái:

- Az intézményeinkbe érkező vendégek fogadása, részvételük biztosítása az Óvodapedagógiai Napokon, szakmai tapasztalatcsere.
- Intézményünk meghívása esetén, élünk a lehetőséggel, szakmai csoportot delegálunk a kapcsolatépítés érdekében.

4. Az óvodai élet tevékenységformái

4.1 A játék

A játék az óvodás gyermek legjellemzőbb életmegnyilvánulása, az iskola előtti kor legfontosabb, leginkább fejlesztő alaptevékenysége.

A játékokban fejeződik ki legkorábban és legteljesebben a gyermeki személyiség. A kisgyermek belső tartalmaik kifejezésére használják a hozzájuk legközelebb álló nyelvet, a játékot.

A játék – szabad képzetársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását - mindezt a feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és az igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Célunk

Széles körű játéklehetőségek biztosítása, melyek módot adnak arra, hogy a gyermekek boldog, egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, elevenen mozgó, önállóan kezdeményezők legyenek.

Olyan érzelmi-akarati tulajdonságok kialakítása a gyerekekben, melyek lehetővé teszik a közösségbe való beilleszkedésüket, együttműködésüket.

Feladatunk

- nyugodt, érzelmi biztonságot adó csoportléggör megteremtése
- cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása
- megfelelő hely, idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz, a mozgásos játékokhoz, a gyakorló játékokhoz, a szerepjátékokhoz, az építő, konstruáló játékokhoz, barkácsoláshoz, a szabályjátékokhoz, a dramatikus játékokhoz és a bábozáshoz
- a gyerekek képességeinek a lehető legalaposabb megismerése, elősegítése annak, hogy fejlődésük következő, magasabb szintjét fokozatosan elérhessék
- a gyermekcsoport társas kapcsolatainak megfigyelése, segítése
- a különböző játékfajták megjelenésének, differenciálódásának figyelemmel kísérése a gyerekek játékában
- modell értékű felnőtt viselkedési minta adása a játék közbeni magatartási, viselkedési, kommunikációs formákról
- a játék során kitárulkozó gyermeki személyiség tiszteletben tartása.

A napirendben biztosítjuk a viszonylag összefüggő játékidőt. Meleg, megértő, elfogadó légkört alakítunk ki. A személyiségfejlődésben jelentkező szükségletek játékban történő „átfordításához” segítséget adunk. Kisebb körülhatárolt játéktérre alakítunk ki, ahol 4-6 gyermek együttjátszhat, illetve lehetővé tesszük, hogy a gyermek maga is alakíthasson a rendelkezésre álló tárgyakból, eszközökből újabb tereket. Megteremtjük a szabad mozgás, szabad társválasztás feltételeit. A

csoport összetételét és fejlettségét figyelembe véve biztosítjuk a kellő mennyiségű játékeszközt. Tudatosan és folyamatosan szervezzük az óvodán belüli és kívüli élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket. Megteremtjük az élmények sokféle feldolgozásának, az újrajátszásnak lehetőségeit. Formáljuk és erősítjük a csoporton belüli társas kapcsolatokat. Körülményeinkből adódóan alakítjuk a más csoportok gyermekeivel, felnőttekkel való kapcsolataikat. Lehetővé tesszük a különböző játékfajták sokszínű jelenlétét a csoport játékában (gyakorló-, szerep-, építő-, konstruáló játék, dramatizálás, bábozás stb.).

Tiszteletben tartjuk:

- a játék önkéntességét, szabadságát
- a gyermekek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását, kreativitását
- önálló téma- és szerepvállalását
- az egyén és a csoport közös döntéseit, konfliktusmegoldásait.

Figyelemmel kísérjük:

- a játékhelyzetek kialakulását, változását, kombinációit
- a szabályok betartását, amelyeken az egyén és a közösség együttélése alapul
- figyelemmel kísérjük, feltárjuk és követjük a gyermeki érdeklődést
- az egyének és játszócsoporthoz tartozók játékát támogatjuk
- támogatjuk a gyermekek egymástól „tanulását” a játékban.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha a gyermek

- örömmel, önfeledten játszik
- szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ
- részt vesz közös játékban
- önálló, kezdeményező megnyilvánulásai vannak
- elfogadó, pozitív érzelmek kísérik a társakkal való játékban
- aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban is
- betartja és követi a megismert szabályokat
- képes kreatív együttműködésre, gondolkodásra
- megvalósítja egyéni ötleteit és azokat meri vállalni is
- helyesen választ az adott tevékenységhez anyagot, eszközt
- saját élményeit képes újrajátszani
- konfliktusait többnyire képes meg-, illetve feloldani
- kialakulnak olyan érzelmi-akarati tulajdonságaik, amelyek alkalmassá teszik a közösségben való sikeres eligazodásra (pl. türelem, együttérzés, segítőkészség, kitartás, küzdeni tudás stb.)

A gyermek legfontosabb tevékenységének a játékot tekintjük, hangsúlyozva a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását. A gyermek a játékon keresztül ismerkedik a világgal, a valóság tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, a valóság jelenségeivel, eseményeivel. Eközben tapasztalatokat szerezhet érzékeléssel, mozgással, cselekvéssel. A játék, mivel a gyermeki fejlődésben alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető.

Belső feszültségek, érzelmek, indulatok, sokféle külső hatás, aminek feldolgozásában, megértésében a játék, mint közvetítő jelenik meg.

Vágyak, élmények, gondok, amelyeket szimbolikusan újra és újra megjelenít játékában, ezáltal magasabb fejlettségi szintre jut. A természetes gyermeki megnyilvánulások során a két legfontosabb, a mozgás és a játék, melyben a gyermek fejlődési folyamatosságát jól követhetjük.

Célunk

- a játék kibontakozását támogató feltételek megteremtése,
- az önkéntesen, belülről indított játékhoz megfelelő, élmények, hely, idő, nyugodt légkör biztosításával, a szabad képzettársítás elősegítése, a gyermek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása ezáltal kapcsolatteremtő képességének, önbizalmának,
- beszédkészségének, kritikai gondolkodásának, kreativitásának fejlesztése.

Feladatunk

- tudatos tervező és szervezőmunkával a játék feltételeinek megteremtése,
- olyan a tapasztalatszerzési lehetőségek kialakítása, ahol a gyermekek a már meglévő ismereteiket elmélyíthetik, vagy új ismeretekhez juthatnak.
- a csoport társas kapcsolatainak formálása,
- a különböző játékfajták megjelenésének figyelemmel kísérése,
- mintaadás a játék közbeni magatartási, viselkedési, kommunikációs formákról,
- differenciált vezetéssel, a játék fejlesztő hatásának tudatos erősítése,
- a játék során kitárulkozó gyermeki személyiség tiszteletben tartása,
- rendszeres óvodai és óvodán kívüli élmények nyújtása,
- a tartalmas játékélet biztosításával az értelmi, érzelmi és társas folyamatok egygé szerveződésének elősegítése.

JÁTÉKFAJTÁK

Gyakorló játék

- ismétléses cselekvések közben a különböző anyagok, eszközök megismerése,
- szöveg, dallam, mozgásismétlő játékok, ritmusjátékok,
- részképességekben enyhe lemaradást mutató gyerekeknél előforduló játékfajták,
- a gyakorlójáték során használt eszközök, anyagok neveinek ismerete, egyszerű cselekvések megnevezése.

Szerepjáték

- egyszerű szabálykövetések (egyénenként és csoportokban),
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása,
- játékszabályok kiosztása, elfogadása, betartása,
- környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba,
- szerepjáték, bábozás, dramatizálás során különböző szituációk, párbeszéd eljátszása, mindennapi kommunikáció, mely biztosítja a gyermekek komplex, sokoldalú nyelvi fejlődését, fejlesztését.

Barkácsolás

- apróbb hibajavításoknál közreműködnek,
- egyszerűbb játék kiegészítők készítés,
- ajándéktárgyak készítése (felnőtteknek, társnak),
- környezet adta eszközök, tárgyak gyűjtögetése, felhasználása,
- barkácsolás közben ismerkednek meg a gyerekek különböző technikák, eszközök, anyagok nevével és azok helyes alkalmazásával

Bábozás

- bábmozgatási kísérletek, síkbábok, fejdíszek használata,
- hangutánzás báb segítségével,
- bábkészítés önállóan, egyszerű tárgyak felhasználásával,
- különböző technikák megismerésével bábok készítése (varrás, ragasztás, gipszöntés ...stb.)
- önálló bábozások (mese, történet, báb kiválasztása).

- bábozás közben a gyermek gyakorolja a szituációnak megfelelő kifejezéseket, érzelmi állapotát is kifejezheti, illetve német nyelvi csoportunkban megtapasztalja a magyar nyelvtől eltérő hanglejtést, hangszínt, hangsúlyt és beszédritmust.

Építő, konstruáló játék

- kiegészítő, összerakható, összeszerelhető játékok egyéni elképzelés alapján,
- meglévő játékok változatos összeszerelése, rakosgatása,
- különböző elemek, eszközök felhasználásával egyszerű tárgyak készítése,
- építő-konstruáló játék során ismerkednek meg a téri pozíciókkal, formákkal, színekkel, különböző anyagokkal.

Szabályjáték

- verbális, mozgásos, manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések,
- a megbeszélte, kitűzött szabályok következetes megtartása, alkalmazása, követése,
- a játék adta lehetőségek felhasználása, beépítése az értelmi, érzelmi képességek fejlesztésébe (pl. önismeret, akarati tulajdonságok, kudarcűrő képesség, megfigyelések ...stb.),
- szabályjáték során, a szabályok rövid ismertetése mellett passzív szókinccs bővítése (különböző nyelvi játékok, pedagógussal együtt játszott társasjátékok).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha a gyermek:

- szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ,
- részt vesz közös játékban, ismeri az alapvető játékokat,
- önálló, kezdeményező megnyilvánulásai vannak,
- kialakul az elmélyült játék képessége,
- elfogadó, pozitív érzelmek kísérik a társakkal való játékban,
- képes szerepek kiosztására, döntéshozásra, képes azonosulni a vállalt szereppel,
- aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban is,
- betartja és követi a megismert szabályokat,
- képes kreatív együttműködésre, gondolkodásra,
- megvalósítja egyéni ötleteit és azokat meri vállalni is,
- helyesen választ az adott tevékenységhez anyagot, eszközt,
- nem zavarja a társát, tudja a, másik foglalatosságát tisztelni,
- saját élményeit képes újrajátszani.

4.2 Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat. A személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőttek munkáját utánozza. Megfigyeli a rendszeresen visszatérő munkálatokat, és ráébred arra, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor.

A játék és a munka jellegű feladatok integrálódása az egyén és a közösség együttműködését alakítja és erősíti.

A játék és a munka jellegű tevékenység önként és szívesen végzett aktív, cselekvő tapasztalás. A közösségi kapcsolatok alakításának fontos eszköze, a saját és a mások elismerésére nevelés egyik formája.

Tudatos pedagógiai szervezést és a gyermekkel való együttműködést igényel a pedagógustól.

A gyermek munka jellegű tevékenysége a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk

A gyermekekben olyan tulajdonságok kialakítása, hogy szívesen és örömmel tevékenykedjenek és az elvégzett munkát meg is tudják becsülni.

Feladatunk

- a munkafolyamatokat tudatos szervezése a gyermekekkel együttműködve
- a gyermekek eljuttatása a munkavégzéssel kapcsolatos jártasságok, készségek szintjére
- a személyiségfejlődésükhöz szükséges, attitűdök, képességek (pl. kitartás, önállóság, felelősségvállalás, céltudatosság) következetes alakítása és fejlesztése
- a gyermek egyéni képességeinek konkrét és reális értékelése
- a gyermek ösztönzése arra, hogy kezdeményezzen és többféleképpen próbálgasson egy-egy munkafolyamatot. Az önálló próbálkozás mellett a munkafogások megmutatása
- a tevékenységek során a kisebb gyermekek önállóságra törekvésének figyelemmel kísérése annak érdekében, hogy a nagyobb gyermekek segítőkészsége azt ne nyomja el
- a szülők támogatása abban, hogy a gyermek otthon is gyakorolhassa az önkiszolgálást, és a családját végzett tevékenységeket
- példamutatás a munkához való viszonyunkban és munkatársainkkal való együttműködésünkben.

Tartalom

- **Önkiszolgálás**
- **Közösségért végzett tevékenységek**

Önkiszolgálás

Szorosan összekapcsolódik az egészséges életmódra nevelés gondozási teendőivel (lásd egészséges életmód). Megismertetjük a gyermekeket egy-egy használati tárgy alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével.

Gyakorlás útján megszilárdítjuk az önkiszolgálás készségeit, kialakítjuk az önálló munkavégzés szokásait, ehhez egyéni fejlettség szerint segítséget nyújtunk.

Közösségért végzett tevékenységek:

- a) naposi munka
- b) a mindennapi étellel kapcsolatos állandó, és alkalmoszerű munkák (pl. segítség az óvónőnek és más felnőtteknek, alkalmi megbízatások)
- c) környezet, növény és kisállat gondozás.

a) Naposság

A naposi feladatokkal fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket. A jelkép (kötény, napostábla vagy kitűző) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá teszi a tevékenységet, amire a gyermek büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. Ügyeljünk arra, hogy a naposi munka elvégzése minél kevesebb időt vegyen el a gyermek játékidéből.

A naposság időtartamában és feladataiban illeszkedik a folyamatos napirend kereteihez és formáihoz. A fokozatos feladatbővülés mindig a gyerekek fejlettségi szintjéhez kell, hogy alkalmazkodjon. A naposok munkáját az óvónő és a dajka segíti. Olyan légkört kell teremteni, amelyben a feladatokat a gyermekek örömmel végzik, társaikkal együttműködhetnek.

b) A mindennapi étellel kapcsolatos állandó és alkalmoszerű munkák

udvar és teremrendezés; játékelrakás; játékjavítás, tisztítás, készítés; egyéni megbízatások, üzenetek átadása; kerti munka; ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobadíszítés, csinosítás); házimunka jellegű tevékenységek.

c) környezet, növény, kisállat gondozás

A környezet, növény és kisállat gondozás során a gyermekek megismerkednek az egyes munkafolyamatokkal. Megtapasztalják, hogy hatással vannak környezetükre, a gondoskodás,

felelősség érzését pl. etetés, környezet tisztítása, ültetés, locsolás, gereblyezés, etetés, stb. Alapvető szabályunk, hogy a növények és kisállatok beszerzése előtt körültekintően szabad csak eljárni. Ügyelni kell arra, hogy mérgezést, betegséget okozó növény ne kerüljön a gyermekek közelébe. Csak állatorvos által egészségesnek nyilvánított, rendszeresen vizsgált kisállat gondozására lehet vállalkozni, betartva a kisállat tartás szabályait.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyerekek a munka során képesek együttműködni
- örülnek, ha feladataikat teljesíthetik
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát
- észreveszik környezetükben a „beavatkozás” szükségességét
- koruknak megfelelő felelősséggel gondozzák a növényeket és kisállatokat
- szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére
- segítenek a kisebbeknek, a környezetükben rászorultaknak
- szeretnek meglepetést készíteni a társuknak és a szüleiknek (pl. születésnap ajándék).

A gyermek a munkát általában önként, könnyedén örömmel végzi, amely az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Az óvodai élet nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. Az óvodai munka többnyire külső irányítással folyik, de a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettség vállalást és annak teljesítését igényli. A munka folyamán a gyerekek valamit teljesíteni kell, eredményét ő és mások is megtapasztalják. A munka felelősséggel jár, amelynek végrehajtásához ismeretekre, készségekre van szüksége.

Gyakorlás hatására alakul ki a gyerekekben a munka céljának tudata, a felelősségérzet, és képessé válik, hogy számoljon tevékenysége következményeivel is. Munkavégzés közben a gyermek megfigyeléseket végez, tapasztalatokat és ismereteket szerez a természeti és társadalmi környezetéről.

Munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségei. A gyermek megtanulja a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát. A munka elősegíti a kapcsolatai színesebbé, bensőségebbé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés alakulása.

Célunk

- a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok kialakítása, hogy a gyermek minél több mindent önállóan tudjon elvégezni.

Feladatunk

- önmagukkal kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységek, illetve a társaik érdekében végzett munkák önkéntességének biztosítása,
- a munkatevékenységhez szükséges megfelelő eszközök folyamatosan bővítése,
- az eszközök számára megfelelő hely biztosítása, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják,
- személyes példaadással a munka eredményeinek megbecsülésére a fegyelem és kötelezettség vállalás fejlesztésére nevelés,
- a munka legcélszerűbb fogásainak, azok sorrendjének, az ellenőrzés módjának megismertetése,
- a feltételek megteremtése a szükséges készségek elsajátításához és gyakoroltatásához
- a munka hasznosságának megláttatása,
- a napirendben elegendő idő biztosítása a munkára, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék,
- törekvés arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhessék azokat.

Munkafajták

Önkiszolgálás

A gyermek önmagával kapcsolatos tevékenysége. Elvégzése minden korcsoportra jellemző kötve, de fokozatos az elvárás és az öntevékeny részvétel majd a teljes önállóság a gyermek saját fejlődési ütemében, tempójában.

Tartalma: étkezés, öltözködés, testápolás.

Naposi munka

A naposi munka során a gyermek olyan feladatokat végez el, melyek a csoport életrendjében nélkülözhetetlenek. Tartalma a csoport sajátosságaitól, szokásrendszerétől függő.

A közösségért végzett naposi tevékenység elsősorban a déli napszakhoz kapcsolódik.

A reggeli és délutáni étkezések önkiszolgálás útján és egyéni megbízatások formájában történnek. Amennyiben erre valaki még nem képes, vagy nem szívesen végzi ezt a feladatot, a felnőttek nyújtanak számára segítséget.

Az ismerkedés folyamata a következő

- a naposi munkával való ismerkedés középső csoporttól kezdődik,
- a gyermekek tevékenységi körének bővítésénél fontos alapelv a fokozatosság,
- a fokozatos feladatbővülés mindig a gyerekek fejlettségi szintjére kell, hogy épüljön,
- a naposok munkáját az óvónő, fejlesztő pedagógus és a dajka segíti,
- étkezés közben a naposokat feladat már nem terheli, a nyugodt étkezés feltételei számukra is biztosítottak.

A mindennapi étellel kapcsolatos munkák

Az alkalomszerű munkák egy része ismétlődő, másik része esetleges.

A feladatokat a munka jellegétől és körülményektől függően a gyermekek csoportosan végzik, vagy megbízatásként egy – egy gyermek teljesíti.

Tartalma: a környezet rendjének megőrzése, biztosítása, alkalmi munkafeladatok elvégzése.

Segítés az óvónőnek, egymásnak, kisebbeknek, ajándékkészítés és egyéb megbízatások.

A kerti munka, a növény és állatgondozás

Az óvoda kertjében és a csoportszobában az évszaknak is megfelelő, rendszeres és alkalmankénti tevékenység. A gyermekek megismerkednek a növénygondozással.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- az önállóan vállalt feladatokat, szívesen és örömmel végzik,
- ismerik az eszközöket és célszerű használatukat, valamint az ezekkel járó veszélyeket,
- a munkafeladatokban együtt tudnak működni, a feladatokat el tudják osztani,
- képesek megbízatásokat teljesíteni,
- a munkavégzés közben észreveszik hibáikat, próbálják kijavítani azokat,
- óvják és gondozzák a környezetükben található élőlényeket,
- segítenek a kisebbeknek,
- önként, észreveszik a feladatot, megbízhatóan, pontosan elvégzik.

4.3 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás folyamatos, játékba integrált, önkéntes és cselekvéses tapasztalatszerzés. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az

óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, komplex módon történik. A tanulás a nevelési folyamat szerves része, A tanulási folyamatnak szociális, mozgáson alapuló és értelmi képességeket mozgató összetevői vannak. Többnyire mindig, mindegyik összetevő jelen van. Az, hogy mikor, melyik dominál, mikor, melyik kap nagyobb hangsúlyt, az mindig az adott tanulási helyzettől, valamint a gyerek általános és pillanatnyi állapotától függ, konkrétan az egyenetlenül alakuló érési folyamat irányától és tempójától.

Lehetséges formái:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- játékos, cselekvéses tanulás
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Célunk

- A gyerekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, differenciált személyiségfejlődésük segítése, hogy képessé váljanak az iskolai tanulásra.
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés.
- A gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre alapozva a tudás, tanulási utáni vágy felkeltése.
- A holisztikus szemléletmód kialakítása.

Feladatunk

- gyermekek örömteli tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése
- a tanulást támogató környezet megteremtése során a gyermekek előzetes tapasztalatainak, ismereteinek a figyelembevételé
- változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- tanulást támogató környezet megteremtése
- személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermekek személyiségének kibontakoztatása
- a különböző képességek, készségek és a meglévő tudás egyenrangúságának biztosítása
- az ismeret, attitűd, képesség hármasságának (kompetencia) érvényesítése
- a gyermekek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése
- érzelmi-akarati tulajdonságaiknak edzése (folyamatosság és fokozatosság) feladattudatuk és feladattartásuk erősítése érdekében
- a több érzékszervvel, változatos módon történő megtapasztalás lehetőségének biztosítása
- a gyermekek egyéni képességeinek nyomon követése, az ehhez igazodó differenciált fejlesztés megvalósítása
- a gyermekek tanulás iránti vágyának felébresztése, kíváncsiságuk, érdeklődésük fenntartása (életkoruknak megfelelő ideig)
- a természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataik rendszerezésének tudatos szervezése
- a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése
- részképesség lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és a tagóvoda vezetőjének.
- korszerű pedagógiai módszerek alkalmazása

Munkánk során a kötetlen- és kötött foglalkoztatási formákat egyaránt alkalmazzuk. A kötött foglalkoztatásnál a gyermekek motiváltságának fenntartása ugyan olyan fontos, nélkülözhetetlen tényező, mint a kötetlen formánál.

A kétféle foglalkoztatási formán belül mód nyílik a különböző munkaformákban történő tevékenykedésre: egyéni, páros, mikrocsoportos, frontális.

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket is tervezünk, melyek során sokoldalú cselekedtetéssel, a gyermekek érzékszerveinek bevonásával bővítjük ismereteiket, felfedeztetjük az összefüggéseket, fejlesztjük a kognitív képességeiket.

A tanulás szervezésének elvei

- az objektív feltételek megteremtése, a tevékenységek felkínálása mellett, a döntés szabadságának biztosítása
- a cselekvéses ismeret és tapasztalatszerzéshez, információfeldolgozáshoz megfelelő idő biztosítása

Az óvodapedagógus vegye figyelembe:

- az előzetesen megszerzett tapasztalat, ismeret (tudásanyag) bőségét és mélységét
- a gyermekcsoport összetételét, értelmi, érzelmi érettségét
- az egyénileg haladó gyermekek tempóját (a gyermekhez igazodó tanulásszervezés, egyéni módszerek alkalmazása)
- a megfelelő eszközök alkalmazását
- a közösen szerzett élményekből a gyermek által hasznosított tapasztalatokat a saját képességéhez mérten.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett kötött tevékenységi formák időtartama középső csoportban maximum 20-25 perc, nagycsoportban 30 – 35 perc. Kiscsoportban a szervezett mozgás időtartama 20-25 perc.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- értelmi képességeik koruknak megfelelő szinten vannak (észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet)
- a tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek
- kialakulnak az iskolába lépéshez szükséges készségek, képességek, kulcskompetenciák
- megjelenik feladattudatuk, kitartásuk, önállóságuk
- természetes módon, szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykednek
- problémamegoldó képességük, kreatív gondolkodásuk, helyzetfelismerésük jó szintű
- nyitottak az őket körülvevő világra, kíváncsiságuk belső motivációvá alakul
- a tanulás eredményeként tudásuk, ismeretük gazdag, sokrétű
- a részképeség és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek
- a tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

Az óvodai tanulás az egész napot átható, folyamatos, alapvetően spontán tevékenység, amely a felnőtt támogató, ösztönző megértő segítségével valósul meg. A tanulás nem önálló tevékenységi formaként jelenik meg, hanem a játékba ágyazottan. A gyermek mindent játékként él meg, minden tevékenységében más, más módon és arányban vannak jelen a tanulás és a játék mozzanatai. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból adódik, hogy játékán, cselekvéseiben, tapasztalatain keresztül, élményei során tanul. Ezért úgy alakítjuk a mindennapi tevékenységeket, hogy gyermekeink minél több tapasztalatra tegyenek szert környezetük világunkból, és sok élményben legyenek részük. Ehhez kapcsoljuk a szervezett tanulási lehetőségeket. A tapasztalatszerzésre, cselekvésre, gyermeki öntevékenységre épülő, belső motivációból táplálkozó tanulást játékba ágyazódva valósítjuk meg. Ilyen módon fejlesztjük gyermekeink értelmi képességét, érzékelését, észlelését, figyelmét, képzeletét, gondolkodását.

A tanulás eredménye a gyermek egész személyiségének, értelmi képességének, mozgásos

megnyilvánulásainak, nyelvi kommunikációs képességének, érzelmi szociális tulajdonságainak és magatartásának fejlődése.

Célunk

- olyan légkör kialakítása, melyben a gyermekek számára az önkéntelen tanulás lehetőségei mindig adóttak,
- sok dicsérettel, pozitív megerősítéssel a kívánt viselkedés elsajátítására ösztönzés,
- az egyes gyermekek tanulási képességének nyomon követése, és segítése,
- a módszerek megválasztásánál a játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés, feladatadás előtérbe helyezése,
- lehetőség biztosítása a gyermekeknek, hogy tevékenységeikben maximálisan el tudjanak mélyülni,
- a gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése, annak érdekében, hogy tudjanak megoldást találni a felmerülő problémahelyzetekben, alakuljon ki a képszerű, szemléletes gondolkodásmódjuk, váljanak képessé az iskolai tanulásra.

Feladatunk

- a gyermekek tanulás iránti vágyának, kíváncsiságának, felébresztése érdeklődésének fenntartása (életkoruknak megfelelő ideig),
- a gyermekek egyéni tempóban történő fejlesztése,
- a feltételeket biztosítása a tanuláshoz (hely, idő, nyugodt légkör, eszközök, konkrét, természetes és szemléletes helyzetek),
- a lehetőségek megteremtése a gyermek cselekvő aktivitásához, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzéshez, a sokféle tanulási formához, (önkéntelen, szándékos, direkt, indirekt),
- a megismerési vágy, és feladattudat fejlesztése,
- egyéni képességek szerinti, differenciált fejlesztés,
- változatos tevékenységekkel és módszerekkel a gyermekek figyelmének fokozatos növelése
- a természeti, és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatok rendszerezésének tudatos megszervezése
- az életkori sajátosságok figyelembevételével a gyermek önállóságának, egyéni aktivitásának, érdeklődésének tiszteletben tartása, elősegítése
- pozitív értékeléssel a gyermek reális önbizalmának erősítése

A tanulás szervezését három fő területre osztjuk

- Szervezett mozgás
- Művészeti nevelés
- A külső világ tevékeny megismerése

A szervezett mozgást a torna, a mozgásos játékok alkotják, melyeket teremben és a szabad levegőn, eszközökkel vagy eszközök nélkül, a mindennap biztosítandó tevékenységek között tartunk számon. A művészeti nevelést a vers, mese, az ének, zene, énekes játék, a rajzolás, mintázás, kézimunka jelentik, mint óvodai tevékenységek.

A külső világ tevékeny megismerését a gyermekeket körülvevő természeti, és társadalmi környezet témái és a matematikai tevékenységek határozzák meg.

Munkánk során a kötetlen- és kötött foglalkoztatási formákat alkalmazzuk. A kétféle foglalkoztatási formán belül mód nyílik a különböző munkaformákban történő tevékenykedésre: egyéni, páros, mikro csoportos, frontális. Az óvodapedagógus feladata meghatározni azt, hogy mikor, milyen arányban alkalmazza a lehetséges tanulásformákat.

A hét minden egyes napját egy-egy óvodai tevékenység határozza meg minden korcsoportban. Minden napnak megvan a hangsúlyos, tervezett feladata (tevékenység, tartalom, téma, képességfejlesztés szerint), melyre felfűzzük a lehetséges kapcsolódó tevékenységeket.

A kötött foglalkozások időtartama középső csoportban maximum 20-25 perc, nagycsoportban 30-35 perc! Kiscsoportban a kötött testnevelési foglalkozás időtartama 20-25 perc.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor

Célunkat akkor érzük el, ha

- a gyermekek spontán megfigyelései egyre tudatosabbak lesznek,
- a tanulási folyamat során megjelenik a szándékos figyelem,
- a gyermekeknél kialakul az önkéntelen emlékezetből kiindulva a szándékos emlékezet, a felidézés képessége.

5.3.1 Művészeti nevelés

5.3.1.1 Verselés, mesélés

Szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, a mozgásos játékokkal. Fontosnak tartjuk, hogy nyelvileg tiszta és értékes népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket halljanak a gyerekek. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs, illetve más kultúrák irodalmi műveinek egyaránt helye van. A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme kiegészítve a bábozás és dramatizálás eszközeivel.

Célunk

- A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel az ízlésformálás megalapozása.
- A gyermekek anyanyelvi kultúrájának, ízlésének fejlesztése, a népi a klasszikus és a kortárs irodalmi művek közvetítésével, a kultúra átörökítése, az irodalmi művek értékközvetítő hatásainak érvényesítése.
- A verselés, mesélés tanítson emberi kapcsolatokra, adjon alkalmat „belső képek” kialakításával az érzelmek feldolgozására, a feszültségek feloldására.
- A gyermekek pozitív személyiségjegyei alakuljanak, erősödjenek a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével. Szívesen hallgassanak mesét, verset, mondókát.

Feladatunk

- változatos irodalmi élmények közvetítése
- elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból történő választás, valamint kortárs irodalmi művekből és a nemzeti és etnikai kisebbségek verseiből, meséiből, valamint a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeiből történő merítés
- a gyerekek beszédkedvének felkeltése és beszédkultúrájuk alakítása
- nyugodt, kényelmes körülmények teremtése az irodalmi művek befogadására
- a mese-, versmondás, bábozás és dramatizálás szokásainak, szertartásainak kialakítása
- bábozás a gyerekeknek, közös bábszínházi élmények megszervezése
- az óvónői előadásmód tükrözze anyanyelvünk hangzásvilágát, ritmusát, dallamát
- metakommunikációs eszközökkel érzékletes, de ugyanakkor természetes alkalmazása
- A gyerekek számára az önkifejezés lehetőségeinek felkínálása, ösztönzése a saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására
- a szülők figyelmének felhívása a beszélgetések, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyerekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő-gyermek kapcsolat erősítő hatására
- az élő előadásban elhangzó mese-vers jelentőségének hangsúlyozása a szülőknek az audiovizuális eszközök által közvetítettekkel szemben

- a szülőknek segítségnyújtás az igényes gyermekirodalom kiválasztásához.

A mesekiválasztás szempontjai:

- nyelvileg tiszta legyen a szöveg
- pozitív emberi kapcsolatokat tanítson
- mélyítse az önismeretet
- segítse a világ megismerését
- tanítson az indulatok feldolgozására
- ne hiányozzon a humor
- alkalmazkodjon a gyermek életkori sajátosságaihoz
- oldja a szorongást
- a pihenés, alvás előtti mesélésre szánt művek segítsék a megnyugvást, ellazulást.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyerekek játék közben is odaillő mondókákat, verseket, rigmusokat mondogatnak
- szívesen hallgatnak mesét, kérik a mesék ismétlését
- önálló verselésre, mesemondásra vállalkoznak
- segítenek a mesemondás, verselés helyének, feltételeinek kialakításában
- tevékenyen, aktívan vesznek részt a beszélgetésekben, felfogják, megértik a hallott irodalmi mű témáját, humorát, költői képeit, a hangzás, a hangulat, érzelem és alkalom egységében
- megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, figyelmük fenntartásának és ellenőrzésének egyezményes jelzései,
- össze tudják kötni a folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait
- vannak kedvenc mesehőseik, a velük történetek megjelennek a játékukban (bábozásban, dramatizálásban, szerepjátékban)
- beszélgetnek az elhangzottakról, megjegyzik az érdekes mese és szófordulatokat, furcsa, vagy szép hangzású neveket, s ez beépül aktív szókincsükbe
- kialakul a képességük a belső képteremtésre
- vigyáznak a könyvre.

Az óvodáskorú gyermek nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének, a mindennapi verselés, mesélés elengedhetetlen. A gyermekirodalmon keresztül, lehetőség van az anyanyelvi kompetenciák megalapozására. A meséken keresztül találkozik a gyermek, olyan erkölcsi magatartásmintával, amellyel azonosulni tud, amely segíti a gyermeket a világ megértésében; hogy a jó mindenkor elnyeri méltó jutalmát, a rossz, a gonosz legyőzhető. A gyermek mesehallgatás során feloldást kap félelmeire szorongásaira. Óvodás korban a mesék által megélt élmények felnőttkorban személyiségformáló erővé válhatnak.

Célunk

- a gyermekek anyanyelvi kultúrájának fejlesztése, a népköltészet érvényesítése,
- a művészeti alkotások iránti fogékonyság kialakítása,
- a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek alakítása,
- a verseléssel, meséléssel az emberi kapcsolatok fejlesztése,
- az érzelmek feldolgozásának, és a feszültségek feloldásának megtanítása,
- az irodalmi élmények aktív befogadására nevelés,
- a könyvek szeretetére, megbecsülésére nevelés,
- más népek gyermekirodalmából is merítve, kultúrájuk megismertetése.

Feladatunk

- irodalmi élmény nyújtása és szórakoztatás az igényesen megválasztott irodalmi művekkel (vonatkozik ez az audiovizuális eszköztárra is)
- a mese befogadásához szükséges nyugodt, meghitt óvodai légkör (pl.: párna, szőnyeg, csengő, gyertya...) kialakítása
- a gyerekeknek a mese és vers varázsának, bűvöletének megmutatása
- a gyermek verbális, és nonverbális kifejezési módjának fejlesztése
- a gyerekek beszédkedvének felkeltése, beszédkultúrájának alakítása
- a mese, versmondás, bábozás és dramatizálás szokásainak kialakítása
- az anyanyelv hangzásvilágának, ritmusának, dallamának közvetítése
- a klasszikus és kortárs irodalmi művek megismertetése az óvodás korú gyermekkel
- a szülők figyelmének felhívása a beszélgetések, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő-gyerek kapcsolatot erősítő hatására
- a könyv iránti érdeklődés felkeltéséhez, és a könyvvel való helyes bánásmód elsajátításához a feltételek megteremtése, és lehetőség szerint könyvsarok kialakítása, könyvtárlátogatás

A mesekiválasztás szempontjai

- az irodalmi anyag kiválasztásakor figyelembe kell venni az óvodás korú gyermek fejlődés pszichológiai sajátosságait,
- az óvodásoknak választott prózai alkotások szereplői a gyermekek számára jól érzékelhető pozitív, illetve negatív jellemvonással rendelkezzenek,
- a mesék az érzelmet kelő, fordulatos cselekményt, a szép, a jó, az igaz győzelmét tükrözzék,
- a mese, vers kiválasztásánál, a törzsanyag összeállításánál figyelembe kell venni a gyermekek fejlettségét, a csoport képességeit,
- figyelni kell arra, hogy fokozatosan juttassuk el a gyerekeket az egyszerű gyermek és állattörténetektől a láncmeséken át a bonyolult szerkezetű tündérmeséig,
- mindig legyen kéznél egy csipetnyi humor, hogy létrejöjjön a szorongásoktól mentes, derűs közeg, amelyben természetessé válik a beszéd, a mimika, a gesztus, a hang, a testbeszéd.

Tartalom

- dajkarímek, altatók, hintáztatók, állathívogatók, táncoltatók, höcögtetők, tapsoltatók, cirógatók, vigasztaló mondókák, hangutánzó népi mondókák, vidám, groteszk, humoros versek, kiolvasók, nyelvtörő mondókák, találós kérdések,
- párválasztók, felelgetők, csúfolódók,
- verses mesék, halmozó és láncmesék, igényes műmesék, állatmesék, tündérmesék, folytatásos mesék, elbeszélések, nyelvtörő mondókák,
- dramatizálás, bábozás, mimetikus játékok,
- könyvek, folyóiratok nézegetése, könyvtárral való ismerkedés, színházi élmények nyújtása.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- rendelkeznek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi számukra gondolatainak érthető kifejezését,
- szívesen, örömmel hallgatják a mesét, verset, történeteket,
- képesek történetek kitalálására, elmondására, dramatizálásra,
- meg tudják jegyezni, és megnevezik a mese legfontosabb elemeit,
- a mondókák, versek, mesék szövegismeretével fejlődik memóriájuk,

- pozitív érzellemmel kötődnek az irodalomhoz,
- szívesen mondanak spontán módon is mondókákat, meséket, verseket,
- szívesen hallgatnak mesét, kérik a mesék ismétlését,
- szívesen báboznak, ismert és kitalált meséket, történeteket,
- vannak kedvenc mesehőseik, a velük történetek megjelennek a játékokban,
- vállalkoznak önálló verselésre, mesemondásra,
- kialakul a képességük a belső képteremtésre,
- gazdagodik érzelmi életük, fejlődik metakommunikációjuk,
- képesek a valóság és a mesevilág megkülönböztetésére,
- fejlődik figyelmük,
- gondosan bánnak a könyvekkel.

5.3.1.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés az óvodai élet mindennapjait áthatja, színesebbé teszi életünket, formálja mindannyiunk (gyermek, felnőttek) személyiségét.

Fontosnak tartjuk a zenei műveltség megalapozását, az ízlés formálását, a magyar népi játékok, megismertetését és megszerettetését.

Az óvodában, amikor a tánchoz kapcsolódó mozgáskultúráról beszélünk, a magyar nép mozdulatszokásaira gondolunk. Az életkort tiszteletben tartva a gyerekek fejlettségéhez, mozgáskoordinációjához, és értelmi képességeihez alkalmazkodunk. A járás, játékos mozdulatok, egyszerű ismétlődő mozdulatformák készítik elő az óvodában a 8-10 évesek táncát. Az óvodában használt játékok, részben a népi játékokban megőrzött hagyományos mozdulatok, részben az óvodapedagógus és a gyermek közös leleményei. A körjáték, azon belül a páros forgás, guggolás, taps kifordulás az, amit óvodáskorban „gyermektáncnak” nevezünk.

Célunk:

- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyerekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, mozgáskultúráját.
- A gyerekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- A szülőföld értékeinek átörökítése énekes népszokások, népi mondókák, dalos játékok valamint a népzene megismertetése, megszerettetése által.
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakítása, a gyerek érzelmi, esztétikai világának gazdagítása.

Feladatunk

- igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően
- a nemzeti és etnikai kisebbségek és a migráns gyerekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zenei anyag választás
- kellemes légkör biztosítása az énekes, táncos játékokhoz, sok zenei élményt nyújtása
- a zenei képességek, készségek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) alakítása, fejlesztése
- a gyermek zenei kreativitásának és alkotókészségének a fejlesztése
- a gyermeki tehetség kibontakoztatása sokféle hangszer megismertetésével és használatával
- a gyermek zene, éneklés iránti érdeklődésének felkeltése
- a zene befogadására való képességek megalapozása

- különböző, változatos módszerekkel és eszközökkel a gyermek ritmusérzékének fejlesztése,
- egyszerű táncok és játékos mozdulatok élményszerű gyakorlása, a gyermekek motiválása újabb mozdulatok kitalálására
- a magyar népi kultúra kincseinek, a népszokások egyes elemeinek, az ünnepeinkhez kapcsolódó zenék, dalok megismertetése
- a gyermek tér és formaérzékének fejlesztése a játékok során alkalmazott különböző térformák gyakorlásával.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- örömmel énekelnek, csoportosan és egyénileg, önálló indítással életkoruknak megfelelően tisztán
- képesek az egyenletes lüktetés és ritmus együttes gyakorlására
- ismerik és megkülönböztetik a „tá” és „ti-ti” ritmusokat, tisztában vannak a szünet, mint zenei egység jelentésével
- megkülönböztetnek halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat énekes gyakorlatban is
- képesek dallamfelismerésre kezdő vagy belső motívumról
- ismernek néhány ütőhangszert, azokat önállóan és változatosan használják az egyenletes lüktetés és ritmus kifejezésére, valamint az éneklés kíséretére is
- egyszerű, játékos mozgásokkal kísért körjátékokat, táncokat, gyermekjátékokat egyöntetűen, esztétikusan játszanak.
- jól ismerik a különböző mozgásformák, térformák kialakítását (kör, csigavonal, hullámvonal, páros kör, mindenki párban, csillagforma, szűkülő és táguló kör, kaputartás, bújás)
- megfigyelnek és megkülönböztetnek finomabb hangszíneket a természetben, a környezetben hallható zörejekben, beszéd és énekhangokban, valamint hangszeren játszott zenében.

Az éneklés, zene a nap minden órájában jelen kell, hogy legyen az óvodában. Sok nehézségen átsegítheti a gyermekeket pl: befogadásnál. A komplexitás elvét követve a tanulás minden területén helye van a dalnak, mondókának, énekes játéknak.

A gyermektánc alapjait az óvodában használt játékos mozdulatok alkotják. Az óvodai táncmozdulatok a gyerekek testi fejlettségéhez, mozgáskoordinációjához, és értelmi képességeihez alkalmazkodnak.

Az óvodáskorú gyermek mozgása egyszerű, természetes, a mozdulatok hagyományokon alapulnak. A mozgáskultúra egy nép mozdulatszokásait jelenti.

Célunk

- zeneértő és zenét kedvelő gyermekek nevelése,
- a gyerek zene iránti érdeklődésének felkeltése, befogadására való képesség megalapozása,
- a gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése

Feladatunk

- zenei anyanyelv kialakítása, a népi mondókák és dalok megszerettetésével,
- saját mintával a gyermekek éneklési kedvének ösztönzése,
- a gyermekek zene iránti érdeklődésének felkeltése,
- a zene befogadására való képesség megalapozása,
- sokféle hangszer megismertetésével és használatával a gyermeki tehetség kibontakoztatása,
- különböző módszerekkel és eszközökkel a gyermekek ritmusérzékének fejlesztése,
- a játékok során alkalmazott különböző térformák gyakorlásával a gyermekek tér és formaérzékének fejlesztése,
- a zenei játékokkal a gyermekek örömteli, közös élményekhez juttatása, közösségi érzésük, magatartásuk, formálása,
- az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása,
- igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei kultúra megalapozása,
- az énekes játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása,
- a társas együttlét örömeinek kialakítása,
- a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által,
- igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, összeállítása életkornak, adott csoport képességszintjének megfelelően,
- a spontán helyzetek kihasználása a zenei nevelés érdekében,
- az óvodai zenei nevelés értékközvetítő és ízlésformáló hatásának kihasználása.

Tartalom

Óvodánkban fontosnak tartjuk a zenei műveltség megalapozását, az ízlés formálását, a magyar népi játékkincs megismertetését és megszerettetését. Hisszük, hogy az óvodában a jó zenének személyiségformáló hatása van. Az óvónők az adott gyermekcsoport fejlettsége, az egyéni képességek figyelembevételével választják meg a mondóka, a dal és a játékanyagot.

Többségében a magyar népdalok, dalos játékok, mondókák köréből választunk. Kisebb arányban más népek dalait, és értékes műzenei anyagokat használunk fel a gyermekek életkorának megfelelően.

A hároméves anyag az alábbiakat tartalmazza:

- magyar népi énekes- mozgásos játékok, más népek dalai, játékaik egy- és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, táncoltatók, labdázók, körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók, sor és ügyességi játékok),
- a magyar népszokások, a hagyomány dalai, játékaik, más népek dalai: táncos játékok (lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódó játékok, kapuzók), népszokások a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva,
- gyermekeknek írt műdalok,
- hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások (vokális és hangszeres zene), műdalok, alkalmi dalok (ünnepek dalai), a világ zeneműveinek remekei.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyerekek képesek csoportosan és egyénileg, önálló indítással tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban énekelni,
- képesek az egyenletes lüktetés és ritmus együttes gyakorlására,
- megkülönböztetnek halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat énekes gyakorlatban is,
- képesek dallamfelismerésre kezdő vagy belső motívumról,
- ismernek néhány ütőhangszert, azokat önállóan és változatosan használják az egyenletes lüktetés és ritmus kifejezésére, valamint az éneklés kíséretére is,
- egyszerű, játékos mozgásokat egyöntetűen, esztétikusan végeznek,
- ismerik és gyakorolják az egyszerűbb táncmozdulatokat,
- jól ismerik a különböző mozgásformák, térformák kialakítását (kör, csigavonal, hullámvonal, páros kör, mindenki párban, csillagforma, szűkülő és táguló kör, kaputartás, bújás),
- ismerik és megkülönböztetik a „tá” és „ti-ti” ritmusokat, tisztában vannak a szünet, mint zenei egység jelentésével,
- megfigyelnek és megkülönböztetnek finomabb hangszíneket a természetben, a környezetben hallható zörejekben, beszéd és énekhangokban, valamint hangszeren játszott zenében,
- egyszerű dallam motívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is,
- felismerik a magas és mély éneklés közötti különbséget, képesek egyedül is elkezdni magasabban, mélyebben a dalokat,
- a dalok dallamvonulatát képesek kézzel mutatni a térben,
- örömmel, szívesen játszanak dalos játékokat,
- képesek kitalálni mondókához dallamokat, dalokhoz játékos mozdulatokat,
- a bemutatott élőzenét, a hangulatában egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.

5.3.1.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az érzelmi kommunikálást, a gyermekek érzelmeinek, gondolatainak kifejezését a művészetek eszközeivel alakítjuk ki és fejlesztjük. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Lehetőséget biztosítunk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A gazdagon megélt tevékenységekkel, rácsodálkozásokkal felébresztjük gyermekeinkben az esztétikai értékek iránti fogékonyságukat.

Célunk

- A gyermekek a családban és a közösségben szerzett élményeik hatására, belső fantáziaviláguk, érzelmeik segítségével, egyéni szabad önkifejezésre válnak képessé.
- Esztétikai érzékenységük, a szép iránti fogékonyságuk alakítása.
- A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Feladatunk

- a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival
- gyermekek megismertetése a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal
- lehetőség teremtése a különböző technikák, változatos módon történő alkalmazásához, a

megfelelő készségszint kialakításáig történő gyakorlásához, optimális körülmények megteremtése a gyermekek ábrázoló tevékenységének elősegítésére: elegendő hely és idő, az eszközök hozzáférhető helyen történő elhelyezése (elegendő mennyiségben, megfelelő minőségben)

- a gyerekek hozzásegítése a tevékenység funkcióörömeinek sokszori átéléséhez, türelmes kivárása, míg e tevékenykedés során felébred a „valamit létrehozás” vágya, a gyermekek eljutnak az alkotó tevékenység örömeig
- a gyermek differenciált segítése a saját szintjéhez képest történő fejlődésben
- a gyermekek önálló önkifejezésének segítése egész nap folyamán
- a gyermek érzékelésének, észlelésének és képzeletének, sík és térbeli tájékozódó képesség kialakulásának, fejlődésének segítése
- vizuális tapasztalatok nyújtása,
- képi, kommunikációs nyelv kialakulásának elősegítése,
- lehetőség biztosítása a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, kézimunka a gyermeki személyiségfejlesztés fontos eszköze, az esztétikai nevelés egyik lényeges területe.

A vizuális tevékenység, az óvodás gyermekek számára fontos önkifejezési eszköz. A rajzolással, mintázással, lehetőségeket teremtünk a kreatív képességek kibontakoztatásához. Jelentősége abban van, hogy a tárgyi világ feldolgozásában, megértésében, megismerésében és újraalkotásában segíti a gyermeket. A sokféle ábrázoló tevékenység biztosításával az örömteli cselekvést és a kreatív önkifejezést kívánjuk elérni. A rajzolás, mintázás kézimunka során lehetőséget adunk a tapasztalatszerzésre, a kreatív alkotásra, a környezet szépségeinek felfedeztetésére.

Célunk

- a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő képi-plasztikai kifejező képesség birtokába juttatni,
- kialakítani az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességeket,
- az életkornak megfelelő vizuális tapasztalatok nyújtásával, sokszínű összetett tevékenységek során képi gondolkodásuk kialakítása.

Feladatunk

- a gyerekek hozzásegítése, hogy sokszor átéljék a tevékenység funkcióörömeit,
- a gyermekek megismertetése az ábrázolás eszközeivel, az eszközök helyes használatának gyakoroltatása,
- a „valamit létrehozás” vágyának felébresztése, a gyermekek eljuttatása az alkotó tevékenység örömeig,
- a zavartalan tevékenység körülményeinek megteremtése: oldott légkör, elegendő hely, idő biztosítása, az eszközök hozzáférhető helyen történő elhelyezése (elegendő mennyiségben, megfelelő minőségben),
- a gyermekek önálló önkifejezésének segítése a nap bármely szakában,
- a gyerekek a saját szintjükhöz képest történő fejlődésének differenciált segítése,
- az ábrázolási technikák változatos módon való alkalmazásának tanítása, gyakoroltatása, a megfelelő készségszint kialakításáig,
- érzékelésük, észlelésük, képzeletük, sík és térbeli tájékozódó képességük fejlesztése
- a képi, kommunikációs nyelv kialakulásának segítése,
- a gyermekek megismertetése a művészi alkotásokkal és népi alkotásokkal is.

Tartalom

- sokrétű tapasztalási lehetőség biztosítása a természetes anyagokról (fa, papír, agyag, sás, nád, gyékény, csuhé, szalma, termések, homok, hó, gyapjú, ...stb.),
- ismerkedés különböző állagú és hőmérsékletű anyagokkal,
- technikák megismertetése (rajzolás, festés, mintázás, ragasztás, ollóhasználat, ...stb.),
- képalakítás saját élmények, emlékezet alapján,
- tapasztalatszerzés sokszínű és minőségű papírral,
- tapasztalatszerzés a festékekkel kapcsolatban - ujjfestés, csöpögtetés, elfolytatás, festés,
- anyagalakítások - gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, homok, termések, gipsz, gyöngyök,
- különböző színű és anyagú gyöngyök rakosgatása, fűzése,
- építés szabadon játékokkal, a terem bútoraival, színes lapokkal, szivacsokkal, dobozokkal,
- makettek, álarcok, díszletek készítése, barkácsolás különböző anyagokból, bábok készítése változatos technikával,
- találkozás, ismerkedés népművészeti és műalkotásokkal, népi hagyományokhoz kapcsolódó tevékenységekkel (kalácssütés, tojásfestés, álarckészítés, adventi koszorú, ...stb.),
- ismerkedés a szövés formáival, lehetőségeivel, a varrással.

5.3.2 Mozgás, edzés, szervezett mozgás

Az óvodáskor a természetes hely -, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján-az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve-minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Szabad, spontán mozgás

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermekek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A mozgás egy állandó belső késztetés a gyerekek számára, ezért örömmel és természetes módon gyakorolják.

Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, mozgásos játékokra, miáltal a gyerekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A gyermekek különböző terepeken gyakorolhatják a különböző fogó játékokat, mászásokat, gurulásokat, bújócskát stb.

A csoportszobákban fontos szempont, hogy elegendő teret, rögzített és/vagy mobilizálható, eszközt biztosítsunk a mozgásos játékokhoz. Így a gyermekek váltakozva használhatják azokat a torna és egyéb eszközöket, amelyek testedzésüket, mozgásfejlődésüket is szolgálják.

Nyáron fontos gondoskodni a nap, a lég- és vízfürdőzésről. Módszere, szervezése a nevelőtestület által kidolgozott, a helyi körülményeket figyelembe vevő nyári terv alapján történik.

Szervezett mozgás

A sokoldalú képességfejlesztés révén szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez.

a) mindennapos testnevelés

25-30 percben (az életkori, egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve) sok játék, pergő ritmusú, frissítő mozgás jellemzi. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

b) testnevelés foglalkozás

a természetes emberi alapmozgások, mint pl.: járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, gurulások, egyensúlyozások, mozgásos játékok alkotják.

Célunk

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgásigényük kielégítése.
- Rendszeres mozgással az egészséges életvitel megalapozása.
- A gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a gyermek testi- és mozgásfejlesztésén keresztül.
- A természetes mozgásfajták gyakoroltatásával alakuljanak ki azok a feltételes reflexek, melyek a gyerekek összerendezett és gazdaságos mozgását létrehozzák.
- Téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.

Feladatunk

- a mozgás beépítése természetes módon a gyermek tevékenységébe
- mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása
- a baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása gyermekekkel közösen, majd fokozott betarttatása
- mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron
- a gyermekek természetes mozgásának: a járás, a futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás; a ritmusérzék, motorikus képességek differenciált fejlesztése, az alapmozgások koordinációjának elősegítése
- a gyermekek testi képességeinek: erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség fejlesztése
- gimnasztika, néhány talajtorna elem, labdagyakorlatok, testnevelési játékok megismertetése a gyerekekkel
- a testnevelés foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása
- prevenciós feladatok megvalósítása: nagymozgás-fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma-fejlesztés, térpercepció-fejlesztés, finommotorika - fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése
- odafigyelés a gyermekek optimális terhelésére, a gyerekek egyéni szükségleteire és képességeire
- sikerélmény nyújtása, amely a gyermekeket aktív részvételre ösztönzi
- az egészséges versenyszellem alakítása, formálása
- a helyzetfelismerés, döntés, alkalmazkodó képesség segítése, a személyiség akarati tényezőinek alakítása.
- a mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuálistémája korának megfelelően fejlett
- ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobás)
- ismeri legalább 2-3 kéziszert használatát (labda, medicin labda, különböző méretű karika, tornabot)
- képes alkalmazkodni társaihoz, korának megfelelően fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész
- ismeri a csapatjáték szabályait, egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

A mozgás az érés folyamatában fejlődő gyermek természetes szükséglete, belső igénye, élmény a gyermek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez.

Az edzés folyamatában a gyermek ellenálló képessége, teherbíró képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz is.

A mozgás és az edzés felerősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását.

Célunk

- a gyermek egészséges testi fejlesztése, a mozgásigény kielégítése,
- a gyerekek szoktatása, hogy mindennapi tevékenységeik során éljenek a rendelkezésükre álló tér, idő, eszköz lehetőségeivel, egyéni mozgásigényük szerint.

Feladatunk

- a gyermeket rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatása,
- ellenálló képességük fejlesztése, szervezetük erősítése,
- gyakorlással az egyensúlyérzékük, ritmusérzékük, motorikus képességeik, fejlesztése,
- testséma ismereteik bővítése,
- térbeli, időbeli tájékozódó képességük fejlesztése,
- az összerendezett mozgásuk kialakítására törekvés,
- érzelmi-akarati tulajdonságaik fejlesztése,
- a saját teljesítményük elfogadására, fokozására nevelés,
- összehangolt, preventív munkával a gyermekek egészségének megóvása,
- balesetmentes eszközök biztosítása az egészségmegóvás érdekében,
- egymás testi épségének megóvására nevelés,
- az egyéni érzékenység és teherbíró képesség fejlesztése,
- a gyermekek természetes mozgásának differenciált fejlesztése: a járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás, ritmusérzék, motorikus képességek,
- a rendszeres testneveléssel az egész szervezet növekedésének kedvező befolyásolása, a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének fejlesztése, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növelése,
- a gyermekek testi képességeinek: erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség fejlesztése,
- a gyermekek szem- kéz és láb koordinációjának fejlesztése.

A mozgást nem kell megszerettetni a gyerekekkel, mert állandó belső késztetést érez, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvoda udvara lehetőséget nyújt a mozgásformák gyakorlására, mozgásos játékokra, miáltal a gyerekek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A gyermekek különböző terepeken gyakorolhatják a fogót, árokfogót, mászásokat (fára is), gurulásokat, bújócskát ...stb.

A csoportszobákban fontos szempont, hogy elegendő teret biztosítsunk a mozgásos játékokhoz. Így a gyermekek váltakozva használhatják azokat a tornaeszközöket, amelyek testedzésüket is szolgálják.

Rendgyakorlatok: állások, vonal és köralakítás, testfordulatok meghatározott irányokba, menet lépéstartással, ill. ütemtartással, alakzatok és alakzatváltoztatások

Előkészítő gyakorlatok (gimnasztika): szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok: szabadgyakorlatok, kéziszer-, társas-, padgyakorlatok. Természetes gyakorlatok: rendes járás, különböző járásmódok.

Főgyakorlatok

➤ Tornavonatkozású főgyakorlatok

természetes támasz gyakorlatok:

- kúszások, csúszások, mászások
- egyensúlyozó járásgyakorlatok

**talajtorna
gyakorlatok:**

- gurulás a test hossz tengelye körül
- gurulóátfordulás előre
- tarkóállás és gurulóátfordulás hátra előkészítő gyakorlatai,
- kézállás előgyakorlatai

függésgyakorlatok:

- mászások, átbújások
- függés, zsugorfüggés (lábmozgásokkal)

szerugrások:

- mélyugrás
- felfelé történő ugrás
- padon végezhető különböző előkészítő ugrásgyakorlatok

➤ Atlétikai vonatkozású főgyakorlatok

futások:

- közepes iramú futás
- belegyorsuló futások
- gyors futás állórajtból

ugrások:

helyből ugrások:

helyből távolugrás

helyből magasugrás

nekifutásból ugrások:

távolugrás

magasugrás,

ugrásokat előkészítő gyakorlatok

dobások:

hajítás távolba,

hajítás függőleges és vízszintes célba felsődobással,

Játék vonatkozású főgyakorlatok:

léglabda gurítás,

léglabda dobások

labdavezetés

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek szeretnek mozogni, ismerik a természetes mozgásokat,
- mozgásuk összerendezett, egyensúlyérzékelésük életkoruknak megfelelően fejlett,
- ismernek labdajátékokat, képesek azokat önállóan szervezni,
- kitartóak a mozgásban,
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor,
- igénylik a szabadban való tartózkodást, játékot,
- megfelelően, biztonságosan tudják használni a szabadban lévő játékeszközöket,
- növekszik a gyermekek teljesítőképessége, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik,
- fejlődik a tér és idő tájékozódó képességük,
- tudnak mozgás közben irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni,
- megértik az egyszerű vezényszavakat és tudnak megfelelően cselekedni,
- egyéni, csoportos-, sor- és váltóversenyeket játszanak az óvónő segítségével, és a szabályokat pontosan betartják,
- a természetes járást tudják ütemes járással váltakoztatni,
- állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak,
- talicskáznak, egyensúlyoznak, függőállásban lábmozgásokat végeznek,
- tudnak szökdelni, ugrani, függeni, csúszni, mászni, kúszni,
- tudnak labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni, vezetni.

5.3.3 A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

Szeretnénk olyanná nevelni óvodásainkat, akik a természeti- emberi-tárgyi környezetükben jól eligazodnak, pozitívan viszonyulnak a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését, életkoruknak megfelelő magatartás- és viselkedéskultúrával rendelkeznek.

Igyekszünk megismertetni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanítani ezek szeretetét, védelmét.

Célunk:

- Tapasztalatok, ismeretek nyújtása - a természeti-emberi és épített környezet jelenségeiről, a hazai táj, a helyi hagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeiről- amelyek segítik a gyermekeket az életkoruknak megfelelő biztos eligazodásban, tájékozódásban.
- A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása. Olyan szabályok, magatartás formák megismertetése, amelyek a természet védelmére, megóvására nevelnek.
- A gyermekek kíváncsiságának felkeltése a körülöttük lévő dolgok, tárgyak, jelenségek mennyiségi alakai, nagyságbeli és téri különbözőségeinek összefüggéseire. A biztos téri tájékozódás elősegítése.

Feladatunk

- a gyermekek személyiségének komplex tevékenységekkel, cselekedtetéssel történő fejlesztése, amelyek képességeikhez, fejlődési ütemükhöz alkalmazkodnak
- igazodás a gyermekek életkori sajátosságaihoz, az egyéni fejlettségi szintjükhöz, eltérő élmény- és ismeretanyagukhoz

- sok élmény, elegendő idő, megfelelő hely és eszköz biztosítása a spontán, és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a környezettudatos életvitel szokásainak alakítására
- a környezetük jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyainak felfedeztetése, tapasztalat szerzettetés játékos formában
- a valóság objektív bemutatásával a gyermekek segítése abban, hogy meglássák az összefüggéseket, képesek legyenek megfogalmazni is azokat, rávezetésük a helyes ítéletek alkotására
- gazdaságosságra (takarékoságra) és újrahasznosításra törekvés, pozitív mintakövetéssel szemléletük formálása
- tevékenykedtetésük során a gondolkodási műveletek fejlesztése, a logikus gondolkodás megalapozása
- a gyerekek megtanítása arra, hogy a szerzett tapasztalatokat különféle szempontok alapján rendszerezék
- annak a célkitűzésnek az elősegítése, hogy a problémahelyzetekben a gyerekek maguk találják ki a megoldást, próbálkozzanak, kísérletezzenek, éljék át a felfedezés örömét
- a gyermekek önálló vélemény alkotásának elősegítése, döntési képességeik fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- a fenntartható fejlődés érdekében, a környezettudatos magatartásformálás megalapozása, alakítása
- képességeinek célzott fejlesztését (pl. logikai fejtörők, nyelvi játékok stb.)
- differenciált feladatadással annak az elősegítése, hogy a gyermekek önmaguk lehetőségeihez képest fejlődjenek
- a gyermekek által feltett kérdésekre igényes, értelmi szintjükhöz igazodó válaszadás érdeklődésük és beszédkedvük megőrzése érdekében
- a gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása
- a kommunikatív és együttműködési képesség fejlesztése.

5.3.3.1 A környezet megismerésére nevelés

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek tudják személyi adataikat, szüleik nevét, foglalkozását, testvéreik nevét, életkorát
- ismerik a család életét, a családtagok otthoni munkáját
- ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magtartási formák
  - és szokások, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, elsajátították az alapvető
  - viselkedési szabályokat
- tudják csoportosítani az ismert közlekedési eszközöket
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket (tűzoltóság, rendőrség, orvosi rendelő iskola, könyvtár, művelődési ház, zöldségüzlet, élelmiszerüzlet, piac stb.), tisztában vannak az itt dolgozó emberek munkájával
- felismerik és megnevezik a környezetükben észlelhető színeket, azok árnyalatait, fel tudják emlékeztetből is idézni azokat
- ismerik a természet változásait, felismerik az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket
- ismerik az évszakok jellegzetességeit
- tudják a napok nevét, sorrendjét, ismerik a napszakokat
- tudnak különbséget tenni az élő és élettelen természet jelenségei, elemei között

- az általuk ismert állatokat életmódjuk, külső jeleik, lakóhelyük alapján tudják csoportosítani, ismerik a környezetükben élő állatokat és növényeket, azok gondozását és védelmét
- ismerik az emberi test felépítését, a testrészek nevét, funkcióját, törekednek testük tisztában tartására
- ismerik az orvos gyógyító munkáját
- ismernek a népi hagyományokat
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

A matematikai és a környezet megismerésére nevelés összefüggő, komplex tevékenységek.

Külső világon, környezeten egyrészt a természeti környezetet (természet, víz, levegő, talaj, növények, állatok), másrészt a külső, ember alkotta, épített környezetet (épületek, a tárgykultúra, műemlékvédelem, a téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, környezetbarát szokások, hulladékkezelés, emberi kapcsolatok, falusi, városi környezet) értjük.

Meggyőződésünk, hogy a gyermeknek a környezetében való biztonságos tájékozódása, eligazodása az egyik legfontosabb feladata, fejlettségének fontos mutatója.

Hagyományteremtő céllal négy környezetvédelmi és természetvédelmi jeles napot beépítünk mindennapi óvodai életünkbe.

Ezek az:

- Állatok világnapja
- A víz világnapja
- A Föld napja
- Madarak és fák napja

Célunk

- a társadalmi-természeti környezetükben jól eligazodni képes, pozitív érzelmű, életkorának megfelelő magatartás- és viselkedéskultúrával rendelkező gyermekek nevelése,
- lehetőségek teremtése a gyermekek számára, hogy az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből minél több tapasztalatot gyűjthessenek,
- olyan környezetbarát szokások és viselkedésformák kialakítása, amelyekkel az élőlények és környezetük szeretetére és védelmére neveljük gyermekeinket.

Feladatunk

- a gyermekekkel a környező világ megismertetése közvetlen megfigyelések és cselekvések közben,
- saját példamutató magatartásunkkal a természet szeretetére nevelés,
- a természet érzékszerveiken keresztül megismertetése, tapasztalás, felfedezés és cselekvés útján,
- a természet összefüggéseinek felfedeztetése,
- a szülőföld, a néphagyományok, szokások, családi és tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, hogy a gyermekek megtanulják ezek szeretetét, védelmét,
- az egyéni és csoportos tapasztalatok útján szerzett ismeretek rendszerbe foglalása,
- komplex foglalkozások keretében a társadalmi folyamatok, a közvetlen társadalmi környezet megismertetése (pl: vásárlás, közlekedés),
- a gyermek igényeinek és érdeklődésének megfelelően, a szokások, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartási normák játékos elsajátítása,
- a gyermekek önálló véleményalkotási képességének fejlesztése, döntési képességük alakítása,

- elegendő idő biztosítása a spontán, és szervezett tapasztalat, és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- játékos formában a környezetük jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak megtapasztaltatása,
- a gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségi szintjükhöz, eltérő élmény- és ismeretanyagukhoz igazított tervezés.

Tartalom

Emberi környezet

- a család élete, családtagok, személyi adatok, foglalkozások a családban, életmód,
- közlekedés a városban: eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai.

Az óvoda és környezete

- a felnőttek munkája, a gyermekek tevékenysége,
- az óvoda épülete,
- közintézmények a környéken,
- az emberek munkája az egyes munkahelyeken.

Természeti környezet

az élettelen természet elemei:

- az élettelen természet változásai (időjárás, évszakok, napszakok, napok sorrendje),
- természetvédelmi teendők, tevékenységek az udvaron évszakok

szerint, az élő természet elemei:

- növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük, alapvető gondozási műveletek,
- az ember testrészei, külső tulajdonságai, érzékszervei,
- az orvos gyógyító munkája.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről,
- tudják személyi adataikat, szüleik nevét, foglalkozását, testvéreik nevét, életkorát,
- ismerik a család életét, a családtagok otthoni munkáját,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, elsajátították az alapvető viselkedési szabályokat,
- tudják csoportosítani az ismert közlekedési eszközöket,
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket (tűzoltóság, rendőrség, orvosi rendelő, iskola, könyvtár, művelődési ház, zöldségüzlet, közért, piac, ...stb.), tisztában vannak az itt dolgozó emberek munkájával,
- felismerik és megnevezik a környezetükben észlelhető színeket, azok árnyalatait, fel tudják emlékeztetni is idézni azokat,
- ismerik az évszakok jellegzetességeit,
- tudják a napok nevét, sorrendjét, ismerik a napszakokat,
- tudnak különbséget tenni az élő és élettelen természet jelenségei, elemei között,
- az általuk ismert állatokat életmódjuk, külső jeleik, lakóhelyük alapján tudják csoportosítani,
- ismerik az emberi test felépítését, a testrészek nevét, funkcióját, törekednek testük tisztában tartására,
- ismerik az orvos gyógyító munkáját,
- felismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, óvásához szükségesek.

5.3.3.2 A matematikai nevelés

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, és szóban is
- képesek csoportosan, párokban, egyénileg feladatmegoldásokra, együttműködésre
- képesek mennyiségek összehasonlítására különböző szempontok szerint
- képesek megfelelő szöveget alkotni mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről
- azonosítani tudnak síkbeli és térbeli alakzatokat, formákat
- képesek minta utáni másolásra
- tudnak tájékozódni a térben, ismerik a téri viszonyokat
- saját magukat képesek a térben elhelyezni, más irányhoz, tárgyhoz viszonyítani
- tudnak tájékozódni a síkban
- felismernek mennyiségi, alaki, nagyság béli, téri viszonyokat
- a cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakul az elemi fogalmi gondolkodásuk.

A matematikai tapasztalatszerzés komplexen összefügg a külső világ tevékeny megismerésével. A feladatokat differenciáltan, egyéni képességekhez mérten adjuk, amely egyéni sikert eredményez a gyermekek számára. Építünk a természetes kíváncsiságukra, érdeklődésükre. Kihasználjuk a spontán adódó helyzetekben a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit. A matematikai fogalmakkal, helyzetekkel a gyermekek a mindennapi életben is találkoznak. Ezeket az alkalmakat használjuk ki, mert így a gyermekek természetes módon ismerkedhetnek meg a matematikai fogalmakkal, illetve alkalmazhatják azokat.

Célunk

- a környező világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, játékos tapasztalatokon keresztül,
- a környező valóság a természet törvényszerűségeinek, ok-okozati összefüggéseinek megismertetése,
- a probléma megoldó gondolkodásuk alakítása, fejlesztése.

Feladatunk

- a logikus gondolkodás megalapozása,
- elemi mennyiségi ismereteik alakítása,
- az irányok megismertetése, a helyes értelmezés megtanítása,
- a névutók helyes használatának megtanítása,
- a sorba rendezés logikájának megismertetése.

Tartalom

Tárgyak, személyek összehasonlítása:

- tárgyak, személyek válogatása szabadon és megadott szempontok szerint,
- sorba rendezések, mennyiségi tulajdonságok szerint,
- sorba rendezések egyéb szempontok szerint,
- soralkotások, sorváltások,
- tárgyak, személyek összehasonlítása szavakban,
- állítások megfogalmazása.

Számfogalom megalapozása:

- tárgyak, személyek, objektumok méreteinek összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása (hosszúság, magasság, bőség, vastagság),
- kifejezések tartalmának pontosabbá tétele (magasabbá, alacsonyabbá, hosszabbá, rövidebbé tétel),
- ismerkedés az összemérés eszközével, módjával, becslés, becslés bizonyítása méréssel,
- tapasztalatok szerzése az ugyanolyan, ugyanolyan magas ...stb. kapcsolatáról,
- űrtartalmak összehasonlítása, összemérése, tömegek mérése,
- mérések különböző egységekkel,
- történetek alakítása képekről a mennyiségek figyelembevételével,
- halmazok keletkeztetése, összemérése,
- növekvő és csökkenő sorozat létrehozása,
- több-, kevesebb-, ugyanannyi (hozzátevés, elvétel, egyenlővé tétel),
- több-kevesebb fogalmának pontosítása párosítással,
- az ugyanannyi fogalmának értése, használata,
- ismerkedés a számjegyekkel játékosan (kártya, dominó ...stb.),
- sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok, első elem kijelölése, irány megváltoztatása,
- egyszerű kombinatorikai feladatok (több elem variálása).

Tapasztalatok a geometria körében:

- építés szabadon különféle elemekből, változó elemszámmal,
- építés megadott szempontok alapján,
- építmények lemásolása, építés minta, kép alapján,
- síkbeli építések síkmértani elemekből (emlékezet alapján is),
- elemek összehasonlítása, válogatása geometriai tulajdonságaik alapján,
- ismerkedés a szöges táblával - különféle formák létrehozása szabadon és megadott minta másolásával.

Tevékenységek tükörrel:

- mozgások, mozdulatok tükör előtt,
- tükrös és nem tükrös (szimmetrikus) alakzatok felismertetése, keresése környezetünkben.

Tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban

- irányok azonosítása és megkülönböztetése, a hozzájuk kapcsolódó névutós kifejezések értése, értelmes használata,
- tájékozódás labirintusban: először térben bejárva, makettekkel, utána síkban, táblán, papíron,
- nyitott és zárt vonalakkal való ismerkedés (kívül-belül, ki-be használata).

Amennyiben mód és lehetőség van rá, ismerkedjenek a gyerekek a számítógép használatával. A gyerekek a számítógépet, mint a környezet egy természetes eszközét lássák, kerüljük a túlzott kötődést.

5. Integráció, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Elutasítjuk a hátrányos megkülönböztetést bármilyen okból, így különösen a gyermek vagy hozzátartozói bőrszíne neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai vagy más véleménye, nemzetiségi, etnikai vagy társadalmi származása, vagyoni és jövedelmi helyzete, kora, cselekvőképességének hiánya vagy korlátozottsága, születési vagy egyéb helyzete miatt. Társadalmi beilleszkedését segítjük a kiemelkedő tehetségestől a gyenge adottságúig, tekintet nélkül egyesek akadályozottságára, s az esetleg tapasztalható nagyon eltérő képességeire. Természetesnek vesszük és értékékként kezeljük a különböző, sokszínű kulturális hátteret, gondolkodásmódot, a különbözőségeket.

Célunk

A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.

Feladatunk

- inkluzív szemlélettel a különbözőségeket elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.

5.1 Részképesség-zavarok

Minden gyermek más, alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelően segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához. Különbözőségük miatt hasonlóan társaikhoz az egyéni bánásmódot alkalmazzuk, a részfunkciók fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztést tekintjük feladatunknak.

A részképesség-zavarok alapvetően nehezítik az iskolai tanulás során az olvasás, írás, matematika elsajátítását, ezért az óvodai foglalkozásokat preventív vagy korrekciós céllal szervezzük.

Felfogásunk szerint:

- minden kisgyerek fejleszthető
- a meglévő képességekből indulunk ki
- a megkésett, vagy zavart szenvedett képességek fejlődését támogatjuk, megsegítjük.

Ha a gyermekek, főként a nagycsoportos korúak, illetve további nevelési évre óvodában maradtak nem érik el társaik, korosztályuk fejlettségi szintjét, illetve az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet, pedagógiai, s ha szükséges pszichológiai vizsgálatot kell kénytelenek élni annak érdekében, hogy pontosan tudjuk, miben kell a gyermek segítségére lennünk az elkövetkezendő nevelési évben. Tudnunk kell honnan indulunk el és hova akarunk eljutni a gyermek egyéni fejlesztésében. Ezek ismeretében részletes fejlesztési tervvel segítjük a gyermek egyéni, önmagához viszonyított fejlesztését (szakmai segítők igénybevételével: fejlesztőpedagógus, Nevelési Tanácsadó, utazó gyógypedagógus, logopédus, pszichológus).

Célunk

A gyermek állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Feladatunk

- a gyermekek meglévő képességeiből kiindulva a részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkező képességek fejlődésének támogatása, az önállóságuk fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

Az integráció optimális esetben olyan sajátos nevelési forma, amely a speciális nevelési szükségletű gyermekek számára az adott körülmények között lehetővé teszi, hogy a saját korosztályukba tartozó, hasonló eltéréseket nem mutató gyermekekkel együtt vehessenek részt az intézményes nevelésben. A gyermekek közötti egyéni különbségeket eltérő fejlettségi szintjüket természetes jelenségnek tekintjük. Egyetlen gyermek sem kap megkülönböztető jelzést, vagy elmarasztalást. Lehetőség szerint minden gyermeknek a pozitív megnyilvánulásait emeljük ki. Részképességnek a komplex teljesítmények kivitelezését lehetővé tévő kognitív és motoros funkciókat nevezzük

Fejlesztő munkánk alapelve a támasznyújtás, amely a gyermek fejlődési üteméhez, genetikai adottságaihoz és életkori sajátosságaihoz igazodik.

Célunk

- a gyermekek szociokulturális háttéréből, családi neveléséből adódó értelmi-, érzelmi-, fizikai lemaradások kiemelt kezelése,
- a másság elfogadására nevelés.

Feladatunk

- a tanulási képességet meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozni,
- a foglalkozások tervezésénél a tudatosság, rendszeresség, folyamatosság és érdeklődésre

- építés elvének megtartása,
- az egyes képességek fejlesztésével az egész személyiség fejlesztése,
- együttműködés a különböző szakemberekkel, szülőkkel, óvodapedagógusokkal.

Fejlesztő óvodapedagógus feladatai

- az óvónők jelzése alapján a korrekciós fejlesztést igénylő gyermekek megfigyelése, képességeik felmérése (az ehhez szükséges szülői jóváhagyás beszerzése), a mérés értékelése
- egyéni fejlesztő programok kidolgozása, koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal
- az előző nevelési évben a fejlesztő foglalkozásokban részesült gyermekek ellenőrző felmérése, esetleges egyéb szakértői, fejlesztési javaslatok figyelembevételével szükség esetén egyéni fejlesztő programok kidolgozása, ennek további koordinálása
- egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztő foglalkozások megtartása elsődlegesen a gyermekcsoportban, ahol párhuzamos tevékenységként kezdeményezi a fejlesztő játékot. Indokolt esetben a gyermek kivihető a „fejlesztő” szobába (játsszó szobába)
- a fejlesztés folyamatos koordinálása a csoportos óvodapedagógusokkal, pszichológussal, logopédussal
- a szülők rendszeres tájékoztatása a gyermekük fejlődéséről
- folyamatos kapcsolattartás a speciális szükségletű gyermekeket fejlesztő szakmai segítő intézményekkel, fejlesztőkkel (pl. Korai Fejlesztő).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- örömmel, aktívan vesz részt a játékos foglalkozáson
- az érintett gyermekek részképességei pozitív irányban fejlődnek
- a speciális fejlesztés hatására kompenzálódik a részképesség-zavar.

A fejlesztőpedagógus feladatai

- felelős a rábízott gyermekek szellemi és testi fejlődéséért,
- a helyi nevelési programnak és az éves munkatervnek megfelelően önállóan és felelősséggel fejleszti a rászoruló gyermekeket, egyénenként vagy kiscsoportos formában. (halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett és a sajátos nevelési igényű, tehetséges gyermekek),
- fejlesztő munkájában érvényesíti a felzárkóztatást, a tehetséggondozást, a másság elfogadását,
- naprakészen vezeti a fejlesztéshez szükséges adminisztrációt.

A fejlesztő pedagógus kompetencia köre

- azokkal a gyermekekkel foglalkozik, akiknek részképességeiben elmaradás mutatkozik
- diagnosztikus tevékenysége csak a képzésben elsajátított tesztek felvételére és értékelésére terjed ki,
- a diagnosztikus és terápiás kompetencia körét meghaladó eseteket köteles szakemberhez irányítani,
- tevékenységét más szakemberekkel összehangoltan végzi,
- tevékenységét lehetőség szerint csoportban is végzi,
- tevékenyen vesz részt az óvodában folyó tehetséggondozásban,
- felelős a fejlesztő foglalkozások szakmai minőségéért.

A fejlesztés formái

Prevenációs fejlesztés célja: a lehetséges problémák megelőzése, vagyis a pszichikus funkciók érési időszakában való megtámogatása, erősítése, fejlesztése.

Korrekciónak célja: a különböző funkciózavarok, a fejlődési ívben bekövetkezett elmaradások rendezése.

Tehetséggondozás célja: elsősorban a meglévő erősségek fejlesztése és biztos bázissá alakítása.

A fejlesztés elvei

- a fejlesztés a pszichikus funkciók, testi, értelmi fejlődés tudatos támogatására, korrigálására irányul,
- a fejlesztés, cselekvésen alapuló tevékenységeken keresztül kell, hogy eljuttassa a gyermekeket egy magasabb fejlettségi szintre,
- a fejlesztő foglalkozásokon való részvétel legyen öröm- és sikerélmény forrása valamennyi résztvevő számára,
- a foglalkozások közben törekedni kell az egyéni bánásmód elvének megvalósítására, figyelembe kell venni az egyéni fejlettségi szinteket, igyekezve a jó személyes kapcsolat kialakítására.

6.2 Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás – szabályozási zavarral) küzd.

A feltételek megteremtését követően abban az esetben nyer felvételt, ha az óvodai nevelésen belül, a többi gyermekkel együtt, integrált nevelési keretek között fejleszhető. Az integráció elve, hogy egy csoportba ne kerüljön azonos típusú sérüléssel rendelkező gyermekből egynél több, hiszen felerősítik egymást. Erről elsősorban az óvoda vezetője, a tagóvoda-vezető, a gyermek leendő óvodapedagógusa közösen dönt, melynél figyelembe veszik a csoport jellegét, a sérültség fokát és az adott csoport összetételét. A gyermek érdekében az integráció csak szakfejlesztéssel együtt biztosítható óvodáinkban. Elengedhetetlen az együttműködés a gyermekek nevelésében közreműködő más személyekkel, természetesen elsősorban a szülőkkel.

A gyermekcsoportot a sajátos nevelési igényű gyermek fogadására fel kell készíteni, nem túl hangsúlyozva a másságát. Minden apró siker elismerése további pozitív változásra motiválja a gyereket. Az óvodapedagógusnak úgy kell segítenie a gyermek beilleszkedését a csoportba, hogy ne csorbítsa önállóságát, ugyanakkor a többi gyermeket a segítőkészségre nevelje.

Célunk a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladatok:

- a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése
- az egyes területek a fogyatékoságnak megfelelő hangsúlyozása a fejlesztésben
- törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérültfunkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek
- a gyerekeket egyéni terv szerinti fejlesztése, speciális szakember bevonásával

- speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, az önismeret fejlesztése, új attitűdök kialakítása
- a verbális és nonverbális kommunikáció és a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése
- változatos módszerek alkalmazása az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődéséhez
- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott intézményegységben
- az önálló tevékenykedéshez szükséges differenciált segítségadás
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemeinek beépítése az óvodai nevelőmunkába (gyógypedagógus segítségével)
- az optimális nevelés érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése elsősorban a gyógypedagógia területén
- a gyermekek speciális fejlesztése team munkában, több szakember részvételével, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazásával.

Célunka sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladatok:

- a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése,
- az egyes területek a fogyatékoságnak megfelelő hangsúlyozása a fejlesztésben,
- törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérültfunkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek,
- a gyerekeket egyéni terv szerinti fejlesztése, speciális szakember bevonásával,
- speciális differenciáló módszerek, terápiák, technikák alkalmazása az integrált nevelésben
- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, az önismeret fejlesztése, új attitűdök kialakítása,
- a verbális és nonverbális kommunikáció és a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztése,
- változatos módszerek alkalmazása az egyre pontosabb észlelés, figyelem, összpontosítás, gondolkodás és emlékezet fejlődéséhez,
- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott intézményegységben,
- az önálló tevékenykedéshez szükséges differenciált segítségadás,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák elemeinek beépítése az óvodai nevelőmunkába (gyógypedagógus segítségével),
- az optimális nevelés érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése elsősorban a gyógypedagógia területén,
- a gyermekek speciális fejlesztése team munkában, több szakember részvételével, a gyerek igényének megfelelő időkeret, eszközök, módszerek alkalmazás.

Feladatunk

- a sajátos nevelési igényű gyermeknek jogainak érvényesítése, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy sajátos nevelési igényét megállapították,
- odafigyelés, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekeket a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez,
- elfogadó, támogató nevelői légkör, magatartás biztosítása.

6.2.1 Sérülésspecifikus feladatok szakfejlesztéssel

6.2.1.1 Magatartászavaros gyermek

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek nevelésének prioritásai: az egészséges énkép és önbizalom kialakítása, a kudarcűrő képesség növelése, önállóságra nevelés.

- valamennyi tevékenységben mindig olyan feladattal kell megbízni a gyermeket, amelyet eredménnyel tud elvégezni, figyelemmel kell kísérni a tanulási, figyelmi és fegyelmi teherbíró képességét
- különösen fontos, hogy a szabályokat előre és közösen hozza létre a felnőtt és a gyerek, részese legyen a vele kapcsolatos döntéseknek, hiszen a szabályszegésnek következményei vannak (figyelemmegvonás, esetleg büntetés). Tisztában kell lenni (megismerésen alapulva) mi várható el tőle, a gyermek képességeinek megfelelően követeljen az óvodapedagógus
- a magatartászavaros gyermek feladattudata, ismeretszerzési motivációja gyenge, csak a spontán tevékenységből kiinduló fejlesztéssel, a tevékenységbe bekapcsolódva tud a pedagógus változásokat kezdeményezni.

6.2.1.2 Mozgásban akadályozott gyermek

- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és így módon a számára elérhető tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása,
- az óvodában biztosítanunk kell - a gyermek állapotának megfelelően
- az akadálymentes közlekedést
- a megfelelő mozgást és az ehhez szükséges eszközöket
- az elsajátított mozgásminták rögzítése, alkalmaztatása a napirend egészét átszövi.

6.2.1.3 Látássérült gyermek

- a közös játékban való részvétel segítése, a közösséghez való alkalmazkodás, a viselkedési formák megtanulása és gyakorlása
- az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéne, különösen a szem és a kéz tisztán tartása
- a környezet vizuális megismertetése:
  - látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
  - a nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
  - térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
  - a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
  - a látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

6.2.1.4 Hallássérült gyermek

- a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása
- az aktív nyelvhasználat építése.

Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést.

6.2.1.5 Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

- a cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés
  - az alapmozgások kialakítása, fejlesztése
  - a minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikációfejlesztése
  - a beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókinccs bővítése

- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- az adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztése
- a rendszeresség, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasítás, a sokszori ismétlés alkalmazása.

6.2.1.6 Akadályozott beszédfejlődésű gyermek

- az anyanyelvi nevelés
- a mozgás fejlesztése
- a kommunikáció
- a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése
- speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.).

6.2.1.7 Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

- kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia
- a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása
- az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

6.2.2 Az integrált óvodai nevelés előnyei

A sajátos nevelési igényű gyerekek számára

- az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációkban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait
- a gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyerekek önbizalmát, a többi gyereket követve, jobban fejlődik önállóságuk
- fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása
- a közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük
- megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyanarra, mint társaik
- a többi gyerek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai
- a közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a másságukat
- a másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg
- kedvező a gyerekek számára, hogy a szocializáció abban a természetes közegben zajlik, amelyben későbbi élete során is élni fog.

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyerek számára

- a sajátos nevelési igényű gyerekekkel együtt nevelt gyerekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket
- megismerik a másságot, tapasztalják, hogy mindenkinek vannak erősségei és gyengéi
- megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítség formáit, technikáit
- érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- képességeik önmagukhoz viszonyítottan fejlődtek
- az adottságukhoz viszonyított legmagasabb önállóságra, együttműködésre képesek
- akaraterejük, önállóságra törekvésük fejlődött
- egészséges énképük, önbizalmuk megalapozódott
- kommunikációs technikájuk, együttműködési készségük fejlődött
- képesek a közösségbe való beilleszkedésre

- a fejlettebb területeken képességeik továbbfejlődtek
- hiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát megismerték
- a közösségekben minden gyerek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődött az együttnevelés során.

6.3 A nemzetiségi feladatok

Célunk

A nemzetiséghez tartozó gyermekek kisebbségi önazonosságának megőrzésének, ápolásának, erősítésének, átörökítésének elősegítése.

Feladatok a roma kisebbséghez tartozó gyerekek nevelésében:

- a jellegzetes hagyományok, szokások felkutatása, ápolása, a kisebbségi identitástudat kialakítása, fejlesztése
- az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. A higiénia, a táplálkozási szokások, a pihenés, edzés, mentálhigiénét biztosító szemlélet megalapozása
- egyéni élmények átélésével az érzelmi élet gazdagítása, a kezdeti gátlások feloldása,
- az óvodai tevékenységformák tartalmában a kisebbség irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeinek felhasználása
- az értelmi képességek területén mutatkozó esetleges eltérések kiegyenlítése, az iskolai élethez szükséges személyiségjegyek és részképességek fejlesztése
- az esetleges veszélyeztetettség miatt kiemelt feladat az együttműködés szorgalmazása a szűkebb és tágabb környezettel (család, kisebbségi önkormányzatok, iskolák, egészségügyi intézmények, Gyermekjóléti Központ, Gyámhivatal).

A gyermekek sajátos kultúrájából és családi életviteléből adódó másságra tekintettel a személyiség fejlesztése differenciált módszerekkel vezet eredményhez. A tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden kisgyermek számára biztosítjuk. Ugyanakkor esélyeik javítása érdekében sajátos szükségleteik kielégítésére törekszünk (pl. a magyar nyelvi nevelés fontossága).

Fontosnak tartjuk a korai prevenciót az egészséges életmód, az érzelmi, az értelmi nevelés, a szocializáció területén, együttműködve a családi és társadalmi környezettel a hátrányok csökkentése érdekében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- rendszeresen járnak óvodába
- önazonosságukat megőrzik, kisebbségi kultúrájuk értékeire büszkék
- ismerik, gyakorolják az egészséges életmód szokásait
- betartják a közösségi szabályokat, akarati személyiségjegyeik életkoruknak és adottságaiknak megfelelően fejlett.

6.4 Migráció

A más országból bevándorló, vagy itt tartózkodó családok gyermekei óvodai nevelésének alapelveiben az integrált nevelés szemléletét, céljait és feladatait érvényesítjük.

Célunk

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei részére az önazonosság megőrzésének, ápolásának, erősítésének biztosítása, társadalmi integrációjuk elősegítése.

Feladatok

- felkészülés a gyermek fogadására
- a magyar nyelv elsajátításának segítése
- hazánk értékeihez való pozitív kötődés kialakítása

- nyitott és megértő viselkedés tanúsítása a más anyanyelvűek és kultúrák iránt
- folyamatos kapcsolat tartása a családdal.

Tiszteletben tartjuk saját nyelvüket, ugyanakkor a gyermekekkel való közös játék és az óvoda más tevékenységformái közben elsajátítják a magyar nyelvet. A felnőttek beszédmintája és a differenciálás, az egyéni képességek fejlesztése ezen a területen is hangsúlyos. Az együttes tevékenységek során arra törekszünk, hogy oldott, feszültségmentes környezetben növeljük a gyermekek beszédbátorságát, nyelvi és nonverbális kifejezőképességüket.

Differenciálással, egyéni képességfejlesztéssel fejlesztjük a csoportközi kapcsolatokat. Természetesnek vesszük és értékékként kezeljük a másságot, a sokszínű, sokféle kulturális háttérű szükségleteket, igényeket és gondolkodásmódokat.

Népmesékkel, versekkel, énekekkel és hagyományainkkal, a saját élményű tapasztalatszerzéssel pozitív érzelmeink keresztül hatunk.

A gyermekek számára az óvoda dolgozóinak viselkedésmintái az eltérő kultúrák természetes jelenlétének elfogadását eredményezik. A magyar gyermekek saját identitásuk, nyelvük, kultúrájuk megőrzése mellett nyitottá válnak mások befogadására, elfogadására és az együttélés formáinak megélésére.

A nevelés folyamán a más anyanyelvű gyermek szülőhazájának hagyományainak, énekeinek, meséinek beillesztése a tevékenységekbe oly módon, amelyeket a többségi gyermekek is megértenek. Arra törekszünk, hogy a más népek szokásai színesítsék a magyar szokásokat és hagyományokat.

A befogadás és beilleszkedés tekintetében kitüntetett szerepet kap a szülői házzal való pozitív kapcsolattartás, együttműködés. Elsősorban a család igényeinek és szükségleteinek megismerésére törekszünk, ugyanakkor segítséget kell nyújtanunk abban, hogy ők is megismerjék és értsék nevelési törekvéseinket. Együttműködésünk – a gyermek szükségleteinek megfelelően – természetes módon kiterjed a családsegítő, a gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatásokra, a szakmai szervezetekre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- a gyermek szívesen jár óvodába
- a magyar nyelvet megérti és tömondatokat képes magyarul kimondani
- saját gyökereit, kultúráját megtartva ismeri és érzelmileg kötődik hazánk értékeihez
- szívesen játszik társaival, és a többségi csoporttársak is keresik a társaságát
- a gyermekek pozitív érzelmekkel, természetesnek élik meg más népek kultúráját.

A migráns gyerekek a magyar gyerekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést. Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.

Megteremtjük a gyermek érzelmi biztonságát. A gyermekcsoport többi tagjának értékékként mutatjuk be az eltérő nyelvet, szokásokat, viselkedési módokat. Segítjük a gyermeket a magyar nyelv elsajátításában melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig a gyermekközösség.

Célunkat akkor érjük el: ha a migráns gyermek a gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.

6.5 Tehetséggondozás

Célunk

A gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése, képességeik kibontakoztatása.

Feladatok

- a tehetség (valamely kiemelkedő adottság, képesség) legkorábbi felismerése
- az egyéni aktuális fejlettséghez igazított fejlesztés biztosítása, speciális szükségletek

kielégítése tevékenységek szervezése a gyermekek saját aktivitására támaszkodóan

- az intellektus, a kreatív önkifejezést támogatása, a szocializáció, az önismeret elősegítése
- a fejlesztéshez szükséges speciális eszközrendszer biztosítása
- a szülő segítése gyermeke nevelésében.

Szemléletünk szerint minden gyermekben van valami jó, értékes, fel lehet fedezni olyan képességeket, amelyeket a lehető legjobban tudunk fejleszteni. Kiemelkedően tehetségesnek azt a gyermeket tekintjük, aki egy adott területen sokkal többet képes teljesíteni az életkorának megfelelő átlagnál, aki viszonylag kevés segítséggel nagyon gyorsan tud előrehaladni, fejlődni az adott területen. A tehetség a legritkább esetben tud önmagától utat törni, fejlődni, ehhez az kell, hogy a szülő, a pedagógus felismerje ezt, megadja a gyorsabb haladáshoz, az intenzívebb fejlődéshez szükséges többletsegítséget. Az öt év alatti gyerekekre két okból érdemes külön odafigyelni: az egyik ok a tehetséges kisgyerek sajátos korai személyiségfejlődése, a másik a konkrét képességek és az azokkal szükségszerűen együtt járó igények jellege. Ekkor tehetséggondozás címén főleg nem „fejlesztésre”, hanem egyszerűen csak megfelelő környezetre és érzelmi biztonságra van szükségük.

A tehetség három legfontosabb összetevője: képességek, kreativitás, motiváció. Érzelmi biztonságban, ingergazdag környezetben a szabad játék és a korai tanulás feltételeit biztosítjuk. Az érdeklődésüknek megfelelő speciális területeken való elmélyüléshez biztosítjuk a feltételeket. A családdal együttműködve különös gondot fordítunk arra, hogy szocializációjukat segítsük, hiszen a társak, a környezet elismerése elősegítik a tehetség kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Célunkat akkor érjük el, ha

- kiemelkedő képessége fejlődik,
- önismerete pozitív,
- társai elismerik,
- társas kapcsolataiban kiegyensúlyozott.
- **A napi tevékenységekbe ágyazva, egyénre szabottan – a fejlesztőpedagógus segítségével - ösztönözzük, motiváljuk kreativitásuk, tanulási képességeik, szociális képességeik fejlődését.**
- **Segítjük őket a különböző problémahelyzetekben, megismertetjük őket a feladatok megoldásának sokszínűségével.**
- **Pozitívan érzelmek keltésével elősegítjük a gyermek önértékelését.**
- **Arra törekszünk, hogy partneri, bizalmi kapcsolatot alakítsunk ki a családdal, elhárítsuk a tehetséges gyermekek elkallódását. Segítjük a szülőket abban, hogy gyermeküket képességeiknek megfelelően terheljük. Tehetségük fejlesztése érdekében lehetőségük van a gyermekeik képességeikhez mérten (Házirendünk értelmében) választani: néptánc, aerobik, ábrázoló és zenei tehetségkuckók közül választani.**

6. Gyermekvédelemi feladatok

Az óvodai gyermekvédelem célja a prevenció, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése, a gyermekek jogainak és érdekeinek minél szélesebb körű érvényesítése.

Az óvodákban minden pedagógus a differenciálpedagógia eszközeivel működik közre a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében, a gyermek családban történő nevelkedésének segítésében. Minden esetben a gyermek mindenek felett álló érdekét vesszük figyelembe. Személyes kapcsolatot alakítunk ki azokkal a szülőkkel, akik segítséget kérnek, és kellő körültekintéssel, tapintattal azokkal a családokkal is, akik bár nem kérnek támogatást, mégis rászorulnak.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések -

minden óvodapedagógus egyben saját csoportja elsőszámú gyermekvédelmi felelőse, ezért közös **feladatunk:**

- a mindenkori érvényben lévő gyermekvédelmi törvény ismerete
- saját gyermekcsoportban a veszélyeztetettség felismerése, az okok feltárása, nyilvántartásba vétel
- a veszélyeztetési okok változásának figyelemmel kísérése
- az óvodapedagógus segítő közreműködése (segélyezésre javaslat, az ehhez szükséges környezettanulmányok elkészítése, térítéscsökkentésre javaslattevés, szociális ügyek intézésének segítése)
- családgondozás, a családokban bekövetkező minden változás azonnali leereagálása, szükséges segítségnyújtás, illetve megoldások közös keresése szülői igény szerint
- a tagóvoda vezetőjének és a gyermekvédelmi felelősnek tájékoztatása a gyermekeket veszélyeztető körülményekről
- feltárni mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek testi, lelki, mentális egészség fejlődését hátrányosan befolyásolják
- sajátos eszközeinkkel, a nyugalom, a bizalom, a szeretet légkörével ellensúlyozni a gyermekek kiszolgáltatottságát, az egyes gyermekek bármilyen hátrányait.

Hátrányos helyzetű gyermekek azok, akiknek alapvető szükségleteinek kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családjá, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális és kulturális téren. Mindez azonban még nem veszélyezteteti egészséges személyiségfejlődését, de az optimális fejlődési lehetőség akadályozott.

Kialakulásához vezető tényezők: alacsony jövedelmi, fogyasztási szint, rossz lakáskörülmények, a szülő alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje. Következménye lehet a gyermek esélyegyenlőtlensége.

Veszélyeztetett gyermekek azok, akik testi, lelki, erkölcsi és értelmi fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja, ami a személyiségfejlődésben torzulást idézhet elő. A gyermek egészséges személyiségfejlődése akadályozott. A veszélyeztetettség a személyiségfejlődésnek csupán a fenyegetettségét minősíti.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- nevelési hiányosságok, elhanyagoló nevelés
- antiszociális környezet
- rossz lakásviszonyok
- egészségügyi okok
- rossz anyagi helyzet
- megromlott családi kapcsolat
- a családban a devianciák halmozott előfordulása.

Következmény lehet a gyermek egészséges személyiségfejlődésének sérülése, deviáns magatartásformák kialakulása.

Az óvoda jelzéssel köteles élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a Gyermekjóléti Központnál, illetve kötelessége hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása, vagy egyéb más veszélyeztető ok fennállása, illetve a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelemben dolgozó személyek, szervek, intézmények és hatóságok kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. A jelzőrendszer tagjai ezen kötelezettségüket írásban – krízishelyzet esetén utólagosan – kell, hogy teljesítsék. A Gyermekjóléti Központ a tett intézkedésről tájékoztatni köteles a jelzéstevőt.

Jelzési kötelezettség: óvodapedagógus > gyermekvédelmi felelős > tagóvoda vezető > intézményvezető > felsőbb szervek.

Tagóvoda-vezető feladatai:

- óvodai szinten összefogja a gyermekvédelmi munkát
- dönt és határozatot hoz az étkezési kedvezményekről az érvényes önkormányzati rendeletnek megfelelően
- a kapott jelzéseket, információkat ellenőrzi
- gyermekvédelmi ügyekben segíti a csoportban dolgozó óvodapedagógusokat és az óvodai gyermekvédelmi felelőst
- kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel
- gyermek veszélyeztetettsége esetén azonnal intézkedik
- hatósági eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén
- a megtett intézkedésekről tájékoztatja az Egyesített Óvoda vezetőjét.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- a gyermekvédelemmel kapcsolatos adminisztrációt, nyilvántartást és statisztikát vezet
- óvodai szinten nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket
- folyamatos kapcsolatot tart a nevelőtestület tagjaival
- a törvényi változásokat, rendelkezéseket nyomon követi → naprakészen informál
- véleményével, javaslataival segíti a tagóvoda vezető munkáját (étkezési kedvezmények)
- folyamatosan képi magát, a kerületi gyermekvédelmi munkaközösségben részt vesz
- kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekkel.

A gyermekvédelmi felelős kapcsolatot tart fenn:

- HÍD Családsegítő Központtal családi krízishelyzet esetén
- Gyermekjóléti Központtal veszélyeztetettség, anyagi támogatás szükségessége esetén
- Nevelési Tanácsadóval a magatartási, viselkedési, átlagtól lényegesen eltérő fejlődésű gyermekek esetében
- orvossal és védőnővel a gyermekek testi fejlődésének lényeges eltérése, bántalmazás nyomai esetén.

Óvodapedagógusok feladatai:

- minden év elején felméri a csoportba járó gyermekek, családi és szociális helyzetét
- probléma esetén jelez a gyermekvédelmi felelősnek és a tagóvoda vezetőnek
- javaslatot tehet étkezési kedvezményre
- családlátogatást végez szükség szerint
- a törvényes adatközlést biztosítja intézkedés esetén
- a veszélyeztetett vagy hátrányos gyermekkel differenciált bánásmódot alkalmaz.

Minden óvodapedagógust és alkalmazottat **titoktartási kötelezettség** terhel a gyermekkel és családjával kapcsolatban a mindenkori törvényi szabályok szerint. Ez minden olyan tényre, adatra, információra vonatkozik, amelyről hivatásának ellátása során szerez tudomást.

Munkánk eredményes, ha

- a prevenció során meg tudjuk akadályozni a veszélyeztettség kialakulását
- egyedi probléma esetén segíteni tudunk
- a hátrányos helyzetben lévő családokkal jól működünk együtt
- differenciált bánásmóddal kompenzálni tudjuk a gyermek hátrányait (humánus, megértés, támaszkodás, szeretet)
- a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek segítségével szükség esetén a gyermeket biztonságba, megnyugtató környezetbe helyezhetjük

- a rászoruló családok bizalommal fordulnak az óvodához problémáik megoldásához való segítségadásért.

Nevelésünkben alapvető követelmény a **gyermeki jogok védelme**.

A gyermekek joga, hogy személyiség jogait, különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda tiszteletben tartsa. A gyermek jogai közé soroljuk a saját véleménynyilvánítást is. A kisgyermeket megilleti a társadalom által nyújtott védelem és a segítségre vonatkozó jog is.

A szociálisan hátrányos helyzetű családok és gyermekeik pedagógiai módszerekkel való segítségének lehetőségei óvodáinkban:

- egyéni bánásmód
- differenciált fejlesztés csoportjában
- logopédiai fejlesztés, részképesség hiány korrigálása
- pszichológus személyes segítése a szülők számára is.

Gyermekvédelmi munkánk során mindannyian ügyelünk arra, hogy a rászoruló gyermekek és szüleik ne érezzék ezt a segítségnyújtást pozitív diszkriminációnak.

Gyermekvédelmi munkánk során fontosnak tartjuk, a prevenciót, a segítségnyújtást, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzését, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentését, azaz felismerjük a problémákat és hozzájárulunk a megoldás feltételeinek megteremtéséhez.

Nevelési módszereink elősegítik az esélyegyenlőség megvalósítását, ill. az esélyteremtést, az egyéni megsegítést. Szükséges esetekben külső szakember segítségét vesszük igénybe.

Célunk

- az óvodába lépés kezdetétől óvni védeni a gyerekeket a külső, negatív hatásoktól,
- olyan feltételek megteremtése, ahol minden gyermek biztonságban és jól érzi magát, és a képességeit, tehetségét a lehető legjobban ki tudjuk bontakoztatni,
- segíteni a gyermekek, testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését, személyiségük tiszteletben tartásával, és a gyermeki jogok biztosításával,
- az esélyegyenlőség biztosítása.

Minden óvodapedagógus egyben saját csoportja elsősorú gyermekvédelmi felelőse.

Feladatunk

- a gyermekek helyzetének, fejlődésének folyamatos nyomon követése,
- a gyermek fejlődését akadályozó tényezők felismerése, jelzés a gyermekvédelmi felelősnek, szigorúan betartva a törvényileg előírt személyiségi jogok védelmét,
- minden esetben a gyermek érdekeinek képviselője, védelme,
- a gyermeki jogok érvényesülésének figyelemmel kísérése,
- év elején a gyermekvédelmi felelős koordinálásával a gyermekvédelmi esetek felmérése,
- a gyermekek egyéni fejlettségi naplójában a gyermekvédelmi esetek, intézkedések dokumentálása.

A tagóvoda vezető feladatai

- az intézménybe járó gyermekek helyzetének, fejlődésének figyelemmel kísérése és a gyermekek érdekében dolgozók munkájának összefogása,
- a gyermekvédelmi felelős munkájának segítése,

- a gyermekvédelemmel kapcsolatos továbbképzéseken való részvétel biztosítása,
- Óvodai könyvtár gyermekvédelemmel, kapcsolatos szakfolyóiratokkal, szakkönyvekkel történő bővítése.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységének segítése, összehangolása,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változások figyelemmel kísérése, és a tagóvoda vezető, valamint az óvodapedagógusok tájékoztatása,
- a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények címének, telefonszámának jól látható helyen való közzé tétele,
- rendszeres együttműködés a családokat, gyermekeket segítő szervekkel, szervezetekkel,
- rendszeres munkakapcsolat az általa nyilvántartott gyermekek pedagógusaival,
- az óvodapedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényezők megléte esetén a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése,
- minden esetben a gyermekek érdekeinek védelme,
- a gyermeki jogok érvényülésének figyelemmel kísérése,
- esetmegbeszéléseken, egyéb szakmai programokon, kerületi gyermekvédelmi munkaközösség munkájában való részvétel,
- heti rendszerességgel konzultáció a tagóvoda vezetőjével,
- szükség esetén részvétel fogadóórákon, családlátogatásokon.

Munkánk eredményes

Célunkat akkor érjük el, ha:

- a szülőkkel jó kapcsolatot alakítunk ki, mely kitartó munkával nevelőpartneri kapcsolattá alakulhat,
- felismerjük a tehetséges gyermeket és pedagógiai eszközeink segítségével fejleszteni tudjuk,
- leküzdjük azokat a hátrányokat, melyek a születési, családi, anyagi, vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak,
- a gyermekvédelmi felelős minden gyermekvédelmi esetre felfigyel,
- a gyermekek többsége naponta kevesebb, mint 10 órát tölt az óvodában,
- a gyermekvédelmi felelős folyamatosan kapcsolatot tartanak azokkal a fórumokkal, amelyek a leghatékonyabban tudnak segítséget nyújtani a szülőknek és a gyermekeknek.

7. Az óvodába lépés, iskolába lépés feltételei

Az óvodai felvételt a mindenkori törvényi szabályozásnak, és a XIII. ker. Önkormányzat köznevelésre vonatkozó határozatainak megfelelően végezzük. Amennyiben a gyermek érettsége lényegesen eltér az átlagostól, speciális szakszolgálat igénybevételével döntünk a felvételtől.

Óvodaérett az a kisgyermek, aki már rendelkezik „én” tudattal, el tud tölteni néhány órát a szülei nélkül is, bizonyos fokú önállósulási törekvés jellemzi, igényli a gyermekközösséget, képes másoktól elfogadni az ételt.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az óvoda a tankötelezett gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettséget (az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott paraméterek alapján-) igazolja. Az iskolai felvételtől az iskola igazgatója dönt az óvodai szakvélemény, a hatályos jogszabályok, és a fenntartói köznevelésre vonatkozó határozatok alapján.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a szociálisan érett gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival. A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb –szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése a gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat együttes eredménye. Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak.

Célunk

- a gyerekek fejlődésének hatékony segítése, megválasztott nevelési, fejlesztési módszerek, eljárások alkalmazásával.

Feladatunk

- nevelési, fejlesztési stratégia kidolgozása,
- a korcsoportját ismétlő gyerekeknél az ismétlés okainak feltárása.

Tartalom

- a gyerekek beilleszkedésének, fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése,
- a gyermekek megfigyelése, a fejlettség jellemzőinek meghatározása,
- a csoport éves nevelési, tanulási tervének kidolgozása
- a szülők rendszeres tájékoztatása,
- támogató, segítő nevelői légkör biztosítása,
- ha szükséges egyéni és csoportos fejlesztési tervek kidolgozása, a folyamathoz szükséges feltételek biztosítása.

Sikerkritérium

Célunkat akkor érjük el, ha:

- a gyerekek fejlődése az év eleji és az év végi mérések adatai alapján kimutatható.
- a gyerekek megkezdhetik iskolai tanulmányaikat.

8. Pedagógiai dokumentáció

Az Egyesített Óvodában az óvodai nevelés a jóváhagyott pedagógiai programja alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

A pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a pedagógiai program elv-, cél-, és feladatrendszerét, biztosítva a tagóvodai sajátosságok – útmutatójuk szerinti - érvényesülését, ezen belül az óvodapedagógusok választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

Az Egyesített Óvoda pedagógiai dokumentációja

Az óvodai nevelés országos alapprogramja /363/2012.(XII. 17.)Korm. rendelet/

Az Egyesített Óvoda pedagógiai programja

Az Egyesített Óvoda érvényes éves munkaterve (pedagógiai – működési terve), amely alapján a tagóvodák elkészítik a saját éves pedagógiai – működési tervüket.

Az óvodai csoportnapló az Egyesített Óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. (20/2012(VIII. 31.)EMMI rendelet **91. §** (1, 2, 3 bek. módosítással)

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni a tagóvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, a tagóvoda vezető aláírását, a tagóvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét. (2)

Az óvodai csoportnapló tartalmazza (3):

a) a gyermekek nevét és óvodai jelét,

b) a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a

három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos

nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,

- c) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- d) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- e) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- f) nevelési éven belüli időszakonként
  - fa) a nevelési feladatokat,
  - fb) a szervezési feladatokat,
  - fc) a tervezett programokat és azok időpontjait,
  - fd) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit
- fe) az értékeléseket, (a nevelőmunka értékelését félévente, az Egyesített Óvoda egységes tartalmi és formai elemei alapján)
- g) a hivatalos látogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt
- h) a feljegyzést a csoport életéről

Fentiekén kívül még:

- a csoport működésére vonatkozó adatokat
- a gyermekcsoport szokás-szabályrendszerét
- ciklusra vonatkozó tanulási tervet, melyben jelöljük a differenciált képességfejlesztést, a megvalósításhoz tervezett tevékenységeket, az eszközöket és a szervezeti keretet, a megvalósítás tapasztalatait

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének, a gyermekről szóló rövid, szülő által írt jellemzést
- a gyermek fejlődésének mutatóit - az Egyesített Óvoda által kidolgozott szempontsor alapján - a gyermekek érzelmi-szociális, értelmi, beszéd, mozgásfejlődését, valamint a pedagógiai program gyermeki tevékenységben, képességfejlődésben megnyilvánuló sikerkritériumainak való megfelelést,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Szakmai dokumentumaink

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja
2. Az Egyesített Óvoda Pedagógiai programja
3. A tagóvoda szakmai útmutatója
4. Az óvoda pedagógiai-működési terve (intézményi munkaterv)

Időkeret: 1 év

Tartalmazza:

- a tervezéshez felhasznált dokumentumokat, a munkát befolyásoló tényezőket,
- helyzetfeltárást (az előző év elemzése, értékelése),
- az új nevelési év feladatait, a fő feladatokból adódó konkrét teendőket,
- a nevelőtestületi egység érdekében tervezett feladatokat (továbbképzések, felelősök rendszere, nevelői értekezletek, konzultációk),
- a kapcsolattartás konkrét formáit (külső-belső kapcsolatok, kiemelten a szülőkkel való kapcsolattartás formái),
- a szolgáltatások rögzítését,
- a nevelőközösség és a gyermekek hagyományos közös programjait, ünnepeit,
- fejlesztéssel, működéssel kapcsolatos felújítási feladatokat.

5. Gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési programja

Melynek alapja az óvoda helyi programja és az óvoda éves pedagógiai-működési terve.

Tartalmazza:

- a mulasztási naplót,
- a gyermekcsoport összetételére, létszámára, a csoport működésére vonatkozó adatokat,
- a gyermekcsoport szokás-szabályrendszerét,
- eseménytervet (szervezési feladatok),

Időkeret: 1-2 hónap

megszervezendő eseményeket (pl. kirándulás, ünnep, családlátogatás),

- globális tevékenységi tervet,

Időkeret: 1/2-1 év

Heti tanulási tervet is készítünk, melyben konkrétan jelöljük a témát, a képességfejlesztést és külön megjegyzésként a megvalósítási formát.

- közösségre vonatkozó pedagógiai feljegyzések, tapasztalatok folyamatos rögzítését.

6. Egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai

Tartalmazza:

- a gyermek adatait, a gyermekről szóló rövid, szülő által írt jellemzést,
- az óvónők tapasztalatait az adott gyermek fejlődéséről.
- Időkeret: évente 1x (szükség esetén, nagycsoportban 2x)

Az aktuális fejlettségi szint megállapításához elsősorban a megfigyelés, a beszélgetés és a rajzelemzés módszerét alkalmazzuk természetes élethelyzetekben és tevékenységekben, a megszokott óvodai környezetben. Figyelmünk négy területre összpontosul: az értelmi, az érzelmi-akarati, a szociális és a mozgásos jellemzőkre. Az egyes óvodai tevékenységek megfigyeléséhez szempontsort alkalmazunk, amely programunk sikerkritériumaival áll összhangban.

- a fejlesztés érdekében tett lépések rögzítését (speciális, fejlesztő szakemberek igénybevétele - logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, ...stb.)

Pedagógiai értékelés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott mérés - értékelés magába foglalja a megfigyelés, megismerés, tervezés, fejlesztés, nyomon követés fogalmait.

A 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 63. § (1) értelmében „az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. (4) Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét - szükség szerint, de legalább félévenként - rögzíti.”

A pedagógiai mérések célja, hogy pontos információhoz jussunk a mérésben részt vevő gyerekek képességeiről, tudásáról, segítve ezzel a szakmai munka tervezését, és a hatékony fejlesztést. A fejlesztésben kulcsszerepe van a pedagógiai értékelésnek.

A pedagógiai értékelés funkciója szerint lehet diagnosztikus, formatív, és szummatív értékelés.

A **diagnosztikus értékelés** során megállapítjuk, melyek azok a területek, melyeken a gyermekek, jól teljesítenek, illetve hol vannak hiányosságok. A **formatív értékelés**, egy folyamatos fejlesztő értékelés, amivel állandó visszajelzést biztosítunk, és korrekciót hajtunk végre. A **szummatív értékelés**, célja az összegzés, minősítés. **Az óvodás gyermekek értékelésénél a diagnosztikus, és formatív értékelést használjuk, és nem használunk minősítő, szummatív értékelést.**

Minden óvoda alapfeladata, hogy a rábízott gyermek személyiségét a lehető legnagyobb mértékben fejlessze a nála töltött 3-4 év alatt. Ehhez, az szükséges, hogy a gyermekeket megismerjük, és minden gyermeket egyéniségként kezeljünk.

Az értékelés fontos eszköze a személyiségfejlesztésnek és a közösségformálásnak. Az értékelés során az óvodában fontos feladatunk, hogy értékelésünk pozitív legyen. Minden gyermekben meg kell találni a pozitívumokat, ezeket erősíteni, és kialakítani a gyermek reális önértékelését, fejleszteni önbizalmát.

Az óvodai mérésekkel lehetővé válik egyrészt a gyermekek részképeség zavarának korai felismerése, és a fejlesztés megkezdésével megelőzhető, vagy legalább is csökkenthető a tanulási zavarok, kialakulásának esélyei, hiszen a prevenció (megelőzés), az oktatás, nevelés területén is a legeredményesebb módszer. Másrészt a mérések lehetővé teszik számunkra, az átlag fölötti képességű, tehetséges gyermekek felfedezését és fejlesztését.

A gyermek fejlődésének nyomon követését, értékelését az óvodapedagógus a napi tevékenységek során, megfigyelési szempontok alapján végzi.

A megfigyelési szempontok segítik a részfunkció zavarral, vagy valamilyen képességbeli gyengeséggel küzdő, és a valamilyen területen kiemelkedő képességű gyermekek kiszűrését, és így fejlesztésük időben elkezdhető.

9. Érvényességi rendelkezések

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

a nevelőtestület határozata alapján **2013. szeptember 1-jétől visszavonásig** szól.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- törvényi változás
- szervezeti átalakítás
- egyéb érdekegyeztető fórum módosító javaslata
- a program bevalását figyelemmel kísérő ellenőrzést, értékelést követő módosítási javaslat esetén.

A programmódosítás előterjesztésének előírásai:

- írásbeli előterjesztés az Egyesített Óvoda vezetőjének
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- szóbeli nevelőtestületi előterjesztés, véleménykérés, döntés az elfogadásáról.

A program módosításával kapcsolatos nevelőtestületi értekezletet abban az esetben hívunk össze, ha a nevelőtestületi érdekegyeztető fórum, valamint a szülők közösségét képviselő fórum előterjesztésében a módosítást a tagok legalább 50% + 1 fő kéri.

Nyilvánosság biztosítása:

a Pedagógiai Program dokumentumot az Egyesített Óvoda ügyviteli és iratkezelési szabályzata szerint kezeljük, és a Közérdekű adatok megismerésére irányuló szabályzat szerint biztosítjuk a nyilvános hozzáférést.

A tagóvodákban a dokumentum hozzáférhető - helyben olvasásra minden alkalmazott és érdeklődő számára - a vezetői szobában elhelyezett példány, és a gyermekcsoportokban elhelyezett példányok formájában.

Bibliográfia

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
2. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
3. 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
4. 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
5. 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
6. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
7. 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
8. 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
9. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
10. 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
11. 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
12. 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
13. 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
14. 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
15. 17/2013. (III.01) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
16. 346/2013.(IX.30) Korm. rendelet a pedagógus továbbképzésről, pedagógus - szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről.
17. Budapest Főváros XIII. Kerület Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2013-2018
18. „A tudás hatalom” - A Budapest Főváros XIII. Kerületi Önkormányzat Közoktatási koncepciója 2011-2015
19. Gyermekvédelmi törvény (1997. évi XXXI. 1997. nov. 1.), és 2015.évi módosításai
20. Egyezmény a gyermekek jogairól Bp. Egyesült Nemzetek UNICEF 1992.
21. Önértékelési kézikönyv óvodák számára
22. Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára
23. Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez